

TALOUS- ARVIO 2021

JÄ JA TALOUSSUUNNITELMA
2022-2024

**Hankasalmen
kunta**

Sisällys

Hankasalmen talousarvio 2020 tiivistettynä	1
Lähtökohdat	2
Hankasalmen kunnan strategia 2018-2021	3
Hankasalmen kunnan taloudellinen tilanne ja tulevaisuuden näkymä	3
Taloussuunnitelman laadinnan perusteet	6
Talousarvion sitovuus	10
Taloussuunnitelman tavoiteasetanta	11
Taloussuunnitelman yhteenveto	12
Kuntatason taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet	12
Tiivistelmät vastuualueittain	14
Käyttötalous	19
Rahoitus	21
Henkilöstö	23
Investoinnit	23
KÄYTTÖTALOUS JA TOIMINTA	24
Keskusvaalilautakunta	24
Tarkastuslautakunta	25
Kunnanhallitus	26
Perusturvalautakunta	32
Sivistyslautakunta	43
Ympäristölautakunta	57
Rakennus- ja valvontalautakunta	69
Toimenpideohjelma taseen alijäämän kattamiseksi	70
TULOSLASKELMA JA RAHOITUSLASKELMA	71
Investointisuunnitelma 2021-2025	73
Henkilöstösuunnitelma 2021	76
Kunnan tuki yritystoiminnalle	80
Avustukset talousarviossa 2021	81
Kuljetuskustannukset 2021	82
Konsernin tytäryhtiöt	83

Hankasalmen talousarvio 2020 tiivistettynä

Hankasalmen kunta noudattaa talousarviossaan Hyvän arjen Hankasalmi-strategiaa. Strategian mukaiset tavoitteet nitoutuvat yhteen eri toimialojen talousarvioissa. Syksyllä 2021 kuntavaaleissa valittu uusi valtuusto päivittää strategiaa seuraavalle neljälle vuodelle.

TALOUS

Talousarvioon pääseminen edellyttää talouden tasapainotusohjelman mukaisista toimenpiteistä kiinni pitämistä sekä taloussuunnitelmakaudella uusia sopeuttamistoimia. Vuosikate vuonna 2021 on noin 2,1 miljoonaa ja tilikauden tulos 400 tuhatta euroa positiivinen. Aiempien vuosien aikana kertynyt alijäämä, olisi tullut kattaa vuoden 2020 kuluessa, mutta ilman omaisuuden myyntituottoja se ei ollut mahdollista. Asiaa avataan kohdassa toimenpideohjelma taseen alijäämään kattamiseksi.

TOIMINTATUOTOT

Toimintatuotot vähenevät vuoden 2020 talousarviosta noin 11,6 %. Suurin selittävä tekijä muutokseen on Päivärannan palvelutalon poistuminen kunnan palvelutuotannosta. Kunnan sisäisestä laskutuksesta poistuu Kuuhankaveden koulu sivistyksen ja ympäristötoimen väliltä.

TOIMINTAKULUT

Toimintakulut pienenevät vuoden 2020 talousarviosta 2,3 %. Merkittävimmät tekijät toimintakulujen pienenemiseen ovat talouden tasapainottamisohjelman mukaiset toimenpiteet ja ennen kaikkea helmikuussa 2020 päättyneiden YT-neuvottelujen kautta saavutetut toiminnalliset muutokset. Erikoissairaanhoidon palvelujen käyttö on myös palaamassa normaalille keskimääräiselle tasolle. Lisäksi jokainen toimiala on talousarvion laadinnan yhteydessä huomioinut talouden tasapainotuksen tarpeet vastuullisesti.

VEROTULOT

Verotulojen on arvioitu olevan 15,7 miljoonaa. Koronatilanteen vuoksi niiden arviointi on hyvin hankalaa. Joka tapauksessa verotulojen kasvu on hyvin niukkaa ja aiheutuu osin kuntakentän osuuden kasvattamisesta yhteisöverotuottojen osalta. Vuoden 2019 tilinpäätökseen nähden kasvua on 1,8 %.

VALTIONOSUUEDET

Valtionosuudet ovat 19,2 miljoonaa. Valtionosuudet pienevät vuodesta 2020, jolloin ne ovat yli puoli miljoonaa euroa suuremmat johtuen valtion koronatuesta kunnille. Silti ne vuonna 2021 ovat aiemmin arvioitua suuremmat johtuen juuri koronatuista. Vuoden 2019 tilinpäätökseen nähden kasvua on 3,7 %.

INVESTOINNIT

Investoinnit ovat yhteensä 952 000 euroa. Kunnan viime vuosien mittavien investointien jälkeen on tarkoitus pitää investointien määrä alle miljoonan euron myös tulevina vuosina. Silti infra ja rakennukset pidetään kunnossa. Sosiaalihuollon tietojärjestelmä sekä liikennealueiden ja vesihuoltolaitoksen kunnossapito ovat nyt merkittävimmät investoinnit.

LAINAKANTA

Kunnan lainakanta pienenee lähivuosien aikana. Kunnalla on lainaa 7,76 miljoonaa euroa, josta lyhytaikaista 1,5 miljoonaa euroa, vuonna 2021. Vieraan pääoman kokonaismäärässä tulee ottaa huomioon koulukeskuksen leasingrahoitus, jonka määrä kokonaisuudessaan on suurimmillaan 14,5 miljoonaa euroa. Konsernilainakantaa kasvattaa kunnan osuus Sairaala Novan yli puolen miljardin lainarahoituksesta – kunnan osuus on vuonna 2021 enimmillään ja se on silloin 10,3 miljoonaa euroa.

VEROPROSENTIT

Tuloveroprosentti pysyy 22:ssa. Myös kiinteistöveroprosentit säilyvät ennallaan. Käyttötalouden tasapainotus pyritään toteuttamaan veroprosentteihin koskematta.

Lähtökohdat

Kuntalain 110 §:ssä todetaan:

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (*suunnitelmakausi*). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Edellä 3 momentissa säädettyä alijäämän kattamisvelvollisuutta sovelletaan myös kuntayhtymiin. Tämän ohella lain voimaantuloa määrittävissä pykälissä määritetään muun muassa:

148 § Alijäämän kattamista ja arviointimenettelyä koskevat siirtymäsäännökset

Edellä 110 §:n 3 momentissa säädettyä velvollisuutta kattaa kunnan taseeseen kertynyt alijäämä sovelletaan ensimmäisen kerran tilikauden 2015 tilinpäätöksessä taseeseen kertyneeseen alijäämään.

Sen estämättä, mitä 110 §:n 3 momentissa säädetään velvollisuudesta kattaa kunnan taseeseen kertynyt alijäämä, alijäämän tulee olla katettu viimeistään

tilikauden 2022 tilinpäätöksessä, jos kunnan taseeseen kertynyt alijäämä on tilikauden 2015 tilinpäätöksessä yli 500 euroa asukasta kohden. Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen kuntalain 65 §:n 3 momentin säännöksiä taloussuunnitelman yhteydessä alijäämän kattamiseksi päätetyistä yksilöidyistä toimenpiteistä sovelletaan vuoden 2016 loppuun.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyä koskevan 118 §:n 1 ja 3–5 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran tilikautena 2017 ja 2 momenttia ensimmäisen kerran vuoden 2015 taseeseen kertyneeseen alijäämään, jos alijäämää ei ole katettu tilikauden 2020 tilinpäätöksessä. Edellä 2 momentissa säädettyssä tapauksessa arviointimenettelyä sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2015 taseeseen kertyneeseen alijäämään, jos alijäämää ei ole katettu tilikauden 2022 tilinpäätöksessä. Vuosina 2015 ja 2016 erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyyn sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 63 a §:ää ja sen perusteella annettua asetusta.

Arviointimenettelyä kuntayhtymässä koskevaa 119 §:ää sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2015 taseeseen kertyneeseen alijäämään, jos alijäämää ei ole katettu tilikauden 2020 tilinpäätöksessä.

Hankasalmen kunnan talousarvio on laadittu vuosille 2021-2024 ylijäämäiseksi. Vuonna 2020 kunnan taloutta rasittaa purettavan vanhan koulukeskuksen kirjaaminen alas taseessa, mutta kuluva tilinpäätösvoosikin tulee olemaan ylijäämäinen. Taseessa olevan alijäämän kattamiseksi mahdollisimman nopeasti pyritään kunnan sähköomaisuudesta osa myymään vuoden 2021 kuluessa.

Käyttötalouden saaminen tasapainoon on edellyttänyt, koko kunnan henkilöstöä koskeneita YT-neuvotteluja, joissa saavutettiin yli miljoonan euron kustannuksia keventävä vuotuinen vaikutus. Neuvottelutulosta täydentämään kunnalle on laadittu talouden tasapainotusohjelma, jossa on selkeät konkreettiset toimenpiteet ja jota seurataan ja päivitetään vuosittain valtuustossa kunnan talousarviosta ja tilinpäätöksestä päätettäessä.

Se kuitenkin on huomioitava, että taseessa olevaa alijäämää ei kunnassa todennäköisesti ole tilinpäätöksessä 2020 kyetty vielä kattamaan, mutta talouden tasapaino on sen sijaan saavutettu.

Hankasalmen kunnan strategia 2018-2021

Hankasalmen kunnan tehtävä (missio)

Hankasalmi tarjoaa hyvän ympäristön asua, kasvaa, kasvattaa, ikääntyä, tehdä työtä, yrittää ja harrastaa.

Visiomme

Hankasalmi on hyvän arjen kunta

Arvomme:

Vastuullinen, osallistava ja turvallinen

Päämäärät, joiden kautta arvomme ja tavoitteemme toteutuvat:

1. Viihtyisä ja osallistava Hankasalmi

Viihtyisä asuinympäristö, avoin vuorovaikutus ja hyvät harrastusmahdollisuudet – niistä tunnetaan Jyväskylän kaupunkiseudun ainoa aito maaseutukunta.

2. Laadukkaiden palvelujen Hankasalmi

Henkilöstömme on koulutettua ja motivoitunutta ja palvelujen järjestämiseen on toimivat tilat.

3. Hankasalmi vastuullisena omistajana

Luovumme turhasta sekä tasapainotamme taloutta harkitulla omaisuuden myynnillä – jäljelle jäävän omaisuuden kohdalla keskitymme sen vastuulliseen hoitoon

4. Voimaannuttava Hankasalmi

Elinvoimaisuuden saavutamme yhteistyöllä yrittäjiemme ja yhteisöjemme kanssa

Strategia mukautuu koko ajan muuttuvaan toimintaympäristöön. Strategian visio, missio, arvot ja päämäärät ohjaavat talousarvion tavoiteasetantaa koko strategiakauden ajan. Talousarviossa vuosittain päivitetään strategian mukaiset tavoitteet. Tilinpäätöksissä seurataan vuosittain kyseisten tavoitteiden toteutumista. Vuoden 2021 kuntavaaleissa valittava valtuusto tulee syksyn 2021 kuluessa päivittämään strategiaa.

Hankasalmen kunnan taloudellinen tilanne ja tulevaisuuden näkymä

Hankasalmen kunnan 1990-luvulle saakka vahvana säilynyt taloudellinen tilanne heikkeni ajanjaksolla 1996–2000. 2000-luvun alussa toteutettiin muun muassa kunnan vuokratulojen yhtiöittäminen ja valtion sekä kuntien välistä tulonjakoa tarkistettiin, mikä johti etenkin vuonna 2003 mutta myös vuonna 2004 ylijäämäisiin tilinpäätöksiin.

Tuon jälkeen kunnan taloudellinen tilanne heikkeni uudelleen. Vuosina 2005 - 2007 tehtiin alijäämäiset tilinpäätökset. Vuosien 2008 - 2010 tilinpäätökset olivat kuitenkin selkeästi ylijäämäisiä, kunnan talouden tasapainottamistoimenpiteet onnistuivat ja taseeseen syntynyt alijäämä saatiin katetuksi. Vuoden 2011 talousarvio oli laadittu ylijäämäiseksi, mutta sosiaali- ja terveystoimen menojen kasvu – erityisesti erikoissairaanhoidon ja lastensuojelun menojen kohdalla – johti selkeästi yli miljoonan euron alijäämäiseen tilinpäätöstoteumaan.

Kyseiset seikat ovat olleet keskeisimpiä seikkoja Hankasalmen kuntatalouden vaikeuksiin tuosta lähtien. Hankasalmella ei ole taseessa ollut kertynyttä ylijäämää puskuriksi 2010-luvun kuntatalouden haasteisiin.

Vuoden 2012 leikkaukset peruspalvelujen valtionosuuksista ja kiinteistöveron poisto verotulotasausjärjestelmästä leikkasivat Hankasalmen kunnan tulorahoituksesta yli 800 000 euroa. Kun edellä jo mainittu lastensuojelun menojen kasvu vuoden 2011 kuluessa heijastui käyttötalouden menoihin myös vuonna 2012, niin hallinnon rakenteita ja palvelujen tuottamistapoja tarkasteltiin vuoden 2012 talousarvioon. Esimerkiksi kunnan johtamisessa siirryttiin yhden johtajan organisaatioon. Lisäksi korotettiin verotuksen tasoa, jotta keskeiset palvelut kunnassa kyettäisiin turvaamaan.

Talouden haasteet johtivat kuitenkin siihen, että tilinpäätös 2012 painui jo hivenen alijäämäiseksi ja

vuonna 2013 alijäämä oli jo lähes 1,5 miljoonaa euroa ja vuonna 2014 alijäämää kertyi lisää myös yli miljoona euroa. Poikkeuksellisen isojen lastensuojelu- ja erikoissairaanhoidon kulujen ohella selittävä tekijä alijäämäisille vuosille on ollut se, että käytännössä peruspalvelujen valtionosuuksien leikkaaminen on jatkunut vuodesta 2012 saakka. Huolimatta vuosina 2012 – 2014 syntyneistä alijäämistä talouden tasapainottamiseen tähtäävät toimet oli aloitettu jo noina vuosina – ja ilman muutoksia alijäämät olisivat olleet huomattavasti suurempia.

Vuodelle 2015 laadittiin selkeästi ylijäämäinen talousarvio, joka lopulta toteutui 0,5 miljoonaa euroa ylijäämäisenä. Tuloksessa on huomioitava kertaluonteinen testamenttivarojen tuloutus. Vuonna 2016 saavutettiin merkittävästi ylijäämäinen tilinpäätös, eli 1,55 miljoonaa euroa. Keskeisenä talouden tasapainotusvuonna henkilöstön palkattomien vapaiden ja/tai lomautusten kautta saavutettiin useamman sadan tuhannen euron tulosvaikutus ja testamenttivarallisuutta vanhuspalvelun rakennemuutoksiin käytettiin 150 000 euroa. Käytännössä vuoden 2016 tulos johti siihen, että talouden tasapainottaminen eteni kattamissuunnitelmaan nähden etupainotteisesti ja vuodelle 2017 voitiin tehdä niukasti ylijäämäinen talousarvio, joka myös toteutui ja tavoiteltua ylijäämää hivenen suurempana.

Talouden tasapainotus eteni hyvin ja vuoden 2018 tilinpäätöksessä taseessa ollut kattamaton alijäämä oli tarkoitus kattaa sähköomaisuuden myyntivoitolla (noin 1,4 miljoonaa euroa). Jo tuolloin arvioitiin, että tulevat vuodet ovat puolestaan hyvin haasteellisia kaikkien kuntien käyttötalouden osalta, koska kuntakentän verotulojen kasvu on huomattavasti odotettu pienempää koko Suomessa ja kunnissa, joissa väestö vähenee, valtionosuuksien määrä laskee samanaikaisesti huomattavasti. Perusturvan menojen toteutuminen arvioitua suurempana johti vuonna 2018 lopulta alijäämäiseen tilinpäätökseen (-486 000 euroa) ja vuoden 2019 tilinpäätös oli ennen

kaikkea vanhus- ja terveystalouden vuoksi alijäämäinen noin 1,5 miljoonaa euroa. 2019 tulokseen vaikutti myös verotulojen ennakoitua pienempi kertyminen.

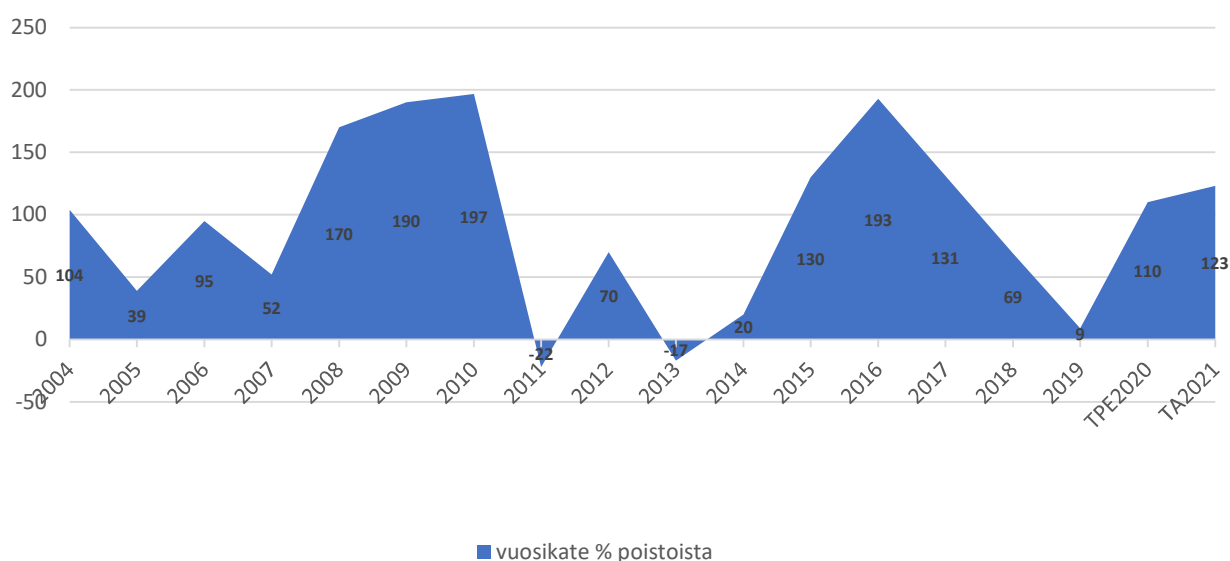
Vuonna 2019 oli kuitenkin käynnistetty talouden tasapainoon saamisen valmistelu samanaikaisesti, kun kunnan tulevaisuutta luotiin mm. uuden koulukeskus-päiväkodin rakentamisella ja Attendon kanssa yhteistyössä rakentuvien terveyskeskuksen ja palvelutalon muodossa. Tasapainottoimia haettiin niin, että hyvät peruspalvelut kyetään jatkossakin turvaamaan. Lähtökohta on, että Hankasalmi on houkutteleva asuin- ja yrityspaikkakuntana nyt ja tulevaisuudessa.

Vuodenvaihteessa 2019 - 2020 käytiin koko kunnan henkilöstöä koskeneet YT-neuvottelut, joiden kautta muutoksia palvelurakenteisiin tehden saavutettiin noin miljoonan euron vuosikohtainen säästö. Neuvottelujen ohella laadittiin kunnalle talouden tasapainotusohjelma, jota seurataan ja päivitetään vuosittain niin talousarviosta kuin tilinpäätöksestä päättävissä valtuuston kokouksissa.

Sote-uudistuksen toteutumisen varaan ei voida talouden tasapainottamisessa nojata, koska mitään varmuutta sen toteutumisesta aikataulussaan ei ole. Talouden suunnittelussa ja tasapainottamisessa on sen sijaan huomioitu kunnan uuden koulukeskuksen ja sairaanhoitopiirin uuden sairaalan aiheuttamat mittavat lisäkulut käyttötalouteen.

Korona-pandemia on vaikuttanut monin tavoin vuoden 2020 talouden toteumaan ja vaikuttaa vahvasti tulevana vuosinakin. Sen vaikutukset on pyritty mahdollisimman hyvin huomioimaan niin valtionosuuksien kuin verotuloja arvioitaessa. Käyttötalouden menojen kohdalla on lähdetty siitä, että valtio korvaa maan hallituksen talousarvioesityksen mukaisesti suoraan koronasta aiheutuvat kustannukset kunnille.

Hankasalmen kunnan vuosikate %:a poistoista

Kuntatalouden katsotaan olevan terveellä pohjalla, jos vuosikate kattaa poistot säännöllisesti 100 %:sti. Talous on puolestaan kriisissä, jos vuosikate painuu negatiiviseksi. Hankasalmen kunta eli 2010-luvun alun mitä suurimmissa määrin vedenjakajalla, jossa tarvittiin selkeitä toimia, joilla estettiin talouden kriisiytyminen. Valtionosuusjärjestelmän muutos, joka otti huomioon väestön sairastavuuttakin, sekä erikoissairaanhoidon menojen tasaantuminen yhdessä kunnan omien talouden tasapainotustoimenpiteiden kanssa johtivat käyttötaloutta tervehdyttäneeseen kehitykseen vuodesta 2015 lukien.

Suunta oli oikea, mutta verotulojen yllättävän heikko kehitys kuntakentällä, muuttoliikkeen voimistuminen, valtionosuusleikkaukset ja terveys- sekä vanhuspalvelujen menojen kasvu johtivat siihen, ettei kunnan rahoituspohja riittänyt palvelutuotantoon. Siksi tarvittiin rakenteellisia uudistuksia ja uusi talouden tasapainotusohjelma.

Toisaalta taloussuunnitelmakaudella on kuitenkin luotava sellaista kehityskulkua kunnassa, jolla estetään muuttotappion kasvua väestössä ja vahvennetaan siten rahoituspohjaa. Siksi on myös talousaasteiden keskellä uskallettu luoda uusia tiloja ja investoitu tulevaisuuteen.

Kuntatalouteen ja kunnan tulevaisuuteen vaikuttaa siis voimakkaasti asukkaiden määrä kunnassa. Hankasalmella väkiluvun luontaista laskua (syntyneiden ja kuolleiden erotus) saatiin hillittyä ennen taantumaa positiivisen muuttoliikkeen kautta.

Tätä kehityskulkua tai vähintään nykyisen muuttotappion hillintää on hallittava esimerkiksi Niemisjärvellä Pienmäen alueen rakentamisen vaatimusten keventämisellä ja investoinneilla lasten ja nuorten palvelujen tiloihin.

Syntyneiden määrä kunnassa oli vuosina 2007-2013 korkeampi kuin muutoin 2000-luvulla, vuosina 2014 - 2015 seurasi osin tästäkin syystä vähemmän syntyneissä ja nyt vuosina 2017 - 2020 on kunnassa sitten toteutunut sen nykyhistorian pienin syntyneiden määrä ja samankaltaiselta tilanne näyttää vuoden 2021 osalta. Osaltaan kyse on myös koko Suomessa tällä hetkellä vallitsevasta poikkeuksellisesta trendistä syntyneiden määrän suhteen. Tilastokeskus joutuikin päivittämään koko Suomen osalta väestöennustettaan vuoden 2019 kuluessa.

Työttömyysaste Hankasalmella painui vuonna 2008 parhaimmillaan vain noin 8 %:iin. Kyseinen kehityskulku oli sekä kuntalaisten hyvinvoinnin että kunnan talouden kannalta erittäin positiivinen asia. Maailman talouden kriisiytyminen näkyi jo vuonna 2009 työttömyyden vähittäisenä nousuna ja siitä eteenpäin työttömyys on ollut koko Keski-Suomessa huolestuttava ongelma. Vasta vuonna 2017 työttömyyden taso oli pitkästä ajasta selkeässä laskussa ja vuonna 2019 työttömyys vaihteli 9,6 -12,4 % välillä. Koronakriisi toi tullessaan keväällä 2020 työttömyyteen hurjan kasvupiikin, joka sisälsi merkittävästi lomautuksia. Syyskuuhun tultaessa työttömyys oli laskenut 12,9 %:iin huhtikuun 17,8

%:sta, mutta edelleen korona luo uhkaa työttömyyden kasvuun, jolleivät lupaavat rokoteuutiset johda pandemian väistymiseen. Ja sitä ei pidä unohtaa, että edelleen Keski-Suomi on yksi heikoimmista maakunnista työllisyyden suhteen koko Suomea vertaillen.

Hankasalmen kunnan lainakanta on kasvanut viime vuosina maltillisesti. Hankasalmen kunnan lainakanta oli vuoden 2019 lopussa 13,2 miljoonaa euroa. Lainakannasta 7,2 miljoonaa oli pitkäaikaista lainaa ja 6 miljoonaa lyhytaikaista kuntatodistuslainaa. Vuoden 2019 asukaskohtainen lainamäärä oli 2 414 euroa asukasta kohti, kun Suomen kuntien asukasta kohden laskettu lainamäärä oli 2 706 euroa (koko maan keskiarvo on 3342 euroa). Vuoden 2020 aikana kunta on voinut vähentää lyhytaikaisen lainan osuutta ja vuoden 2020 lopussa kunnan lainakannan arvioidaan olevan 8,7 miljoonaa euroa. Kuluvan vuoden aikana lainamäärä asukasta kohden pienenee noin 1822 euroon. Korkotaso on pysynyt useita vuosia poikkeuksellisen matalalla tasolla, ja ennusteiden mukaan korkotaso ei tule merkittävästi nousemaan seuraavien vuosien aikana. Kunnan korkokulut ovat tämän vuoksi pysyneet hyvin kohtuullisina.

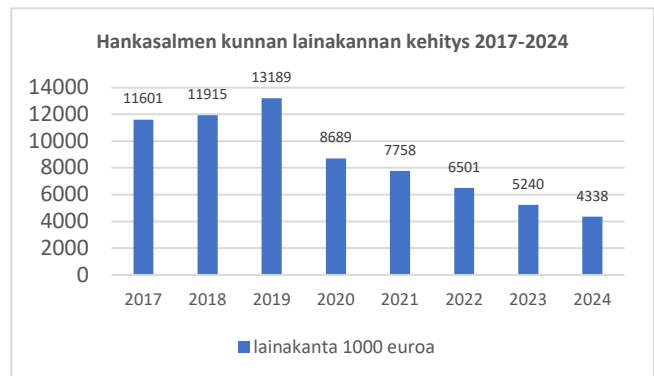
Talousarviovuoden 2021 investointisuunnitelma sisältää noin 950 000 euron investoinnit, josta suurimmat kohdistuvat sosiaalitoimen tietojärjestelmähankintoihin ja vesilaitoksen sekä tieinfran kunnossapitoon. Suurien rakennushankkeiden jälkeen investoinnit on sekä poistojen että lainakannan hallussa pitämiseksi haluttu pitää maltillisella tasolla.

Taloussuunnitelmavuosina 2021-2023 kunnan lainamäärään ei odoteta merkittävää kasvua käyttötalousmenojen kasvun hillitsemisen ja investointien supistumisen vuoksi.

Kunnan lainakannan ohella vieraan pääoman määrässä on syytä huomioida uuden koulukeskus-päiväkodin leasingrahoitus, joka on suurimmillaan vuonna 2021 ja on silloin 14,46 miljoonaa euroa. Kuntakonsernin lainakantaa taas kasvattaa Keski-Suomen sairaanhoitopiirin uusi sairaala Nova, joka aiheuttaa kunnalle 10,3 miljoonan euron osuuden sairaanhoitopiirin lainamäärästä.

Kuntakonsernin lainan määrä ilman kuntayhtymiä ja huomioiden pois kunnan puolen miljoonan laina omalle tytäryhtiölleen (Hakalle) on vuoden 2020 lopussa 11 miljoonaa euroa ja Sairaala Novan kuntaosuuden kanssa siis 21,3 miljoonaa euroa.

Muun muassa näiden syiden vuoksi kunnan lainakantaa pyritään taloussuunnitelmakaudella hallitusti pienentämään, vaikkei se sinällään suuri olekaan. Leasingrahoitus on kuitenkin myös vierasta pääomaa ja huomioita lainakannan ohessa.

Taloussuunnitelman laadinnan perusteet

Tilinpäätösennuste 2020 päättyy ylijäämävaiheeseen 923 000 euron tulokseen tämänhetkisellä arviolla. Todennäköisesti ylijäämä on tätäkin suurempi ja osaltaan siihen vaikuttaa kunnan talouden tasapainotustoimenpiteet, valtionosuuksissa saatu koronatuki sekä harkinnanvaraisen valtionosuuden saaminen marraskuussa 2020. Toisaalta vanha Kuuhanaveden koulu on kirjattu taseesta alas.

Talousarvio 2021 on laadittu ylijäämävaiheeksi – samoin taloussuunnitelmavuodet 2022-2024. Tavoiteltuun tulokseen pääsemiseksi kuntaan on laadittu uusi talouden ja toiminnan tasapainottamisohjelma, jonka ensimmäisenä vaiheena kunnassa käytiin koko henkilöstöä koskeneet YT-neuvottelut, jotka saatiin päätökseen helmikuussa 2020. Tasapainotusohjelmaa päivittämällä talous saadaan tasapainoon. Tasapainotussuunnitelmaan sisältyy esitys kunnan taseeseen kertyneen kumulatiivisen alijäämän kattamiseksi sähköomaisuuden osittaisen myymisen kautta.

Rahoituksen suhteen verotulot on arvioitu viimeisimmän Kuntaliiton veroennustekehikon pohjalta. Valtionosuudet on arvioitu kuntaliiton ennusteen ja valtiovarainministeriön julkaiseman vuoden 2021 kuntatalousohjelman kuntakohtaisen painelaskelman perusteella.

Toimintakate muodostuu kesäkuussa vastuualueille kunnanhallituksen antaman raamin mukaisista nettomenoista, joihin on lautakuntien perusteltujen esityksen vuoksi tehty tarvittavat muutokset – talouden tasapainottamisesta kuitenkin kiinni pitäen.

Tilinpäätökseen 2019 nähden toiminnan nettomenot laskevat yli miljoona euroa vuonna 2021 ja vuoden 2020 tilinpäätöksenusteeeseen nähden ne laskevat 57 000. Tämä osoittaa talouden tasapainottamistoimien vaikuttaneen selkeästi kunnan toimintamenojen kehittymiseen.

Vuosien 2021 -2023 taloussuunnitelman laadinnan perusteista:

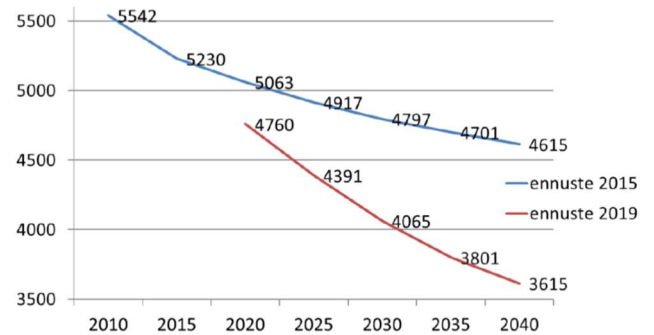
Investointien taso vuosille 2022 – 2024 on asetettu maksimissaan noin 800 000 – 900 000 euron vuositasolle ja käyttötalouden nettomenoihin on laskettu vuodelle 2022 vain 0,5 % kulunousu ja muille taloussuunnitelmavuosille kulunousu olisi 1,5 %. Tämä edellyttää vielä tasapainotusohjelman päivittämistä ja uusien säästökohteiden löytämistä. Samoin se edellyttää erikoissairaanhoidon käytön laskua viimeisten vuosien tapaan, jolloin palvelujen käytön tasaantuminen Hankasalmen osalta leikkaa kunnalta sairaalan Novan aiheuttaman 4,5 %:n vuotuisen sairaanhoitopiirin kustannusten nousun kunnille kokonaisuudessaan.

Suurimmat kunnan ulkopuolelta tulevat riskit talousarvion ja taloussuunnitelmaan aiheuttaa koronapandemian suorat taloudelliset ja toiminnalliset vaikutukset sekä koronakriisistä seuraavat välilliset vaikutukset, kuten haasteet hallitusohjelman työllisyystavoitteen toteutumisen suhteen. Näillä seikoilla on vaikutusta todennäköisesti niin kuntien valtionosuuksiin kuin verotuloihin tulevaisuudessa.

Talousarvion ja -suunnitelman laadinnassa on otettu huomioon mm. seuraavat kunnan talouteen tai toimintaan oleellisesti vaikuttavat seikat:

Väestön määrä

Väestön määrän ja rakenteen kehittämisellä on suurin merkitys niin toimintojen järjestämiselle Hankasalmella kuin niiden rahoituksellekin. Tilastokeskuksen vuoden 2015 ennuste lähti Hankasalmen kohdalla selkeästi väestön määrän vähenemästä tulevina vuosina. Vuoden 2019 ennusteissa negatiivinen väestön kehitys on jyrkentyneet – suunta on sama käytännössä ympäri Suomen. Vain suurissa kasvukeskuksissa ja joissain kunnissa niiden lähellä väestön määrä kasvaa viimeisimpien maanlaajuisten ennusteiden perusteella. Koronan vaikutusta näissä ennusteissa ei tosin ole huomioitu.

Kuva: Tilastokeskuksen ennuste 2015 ja 2019

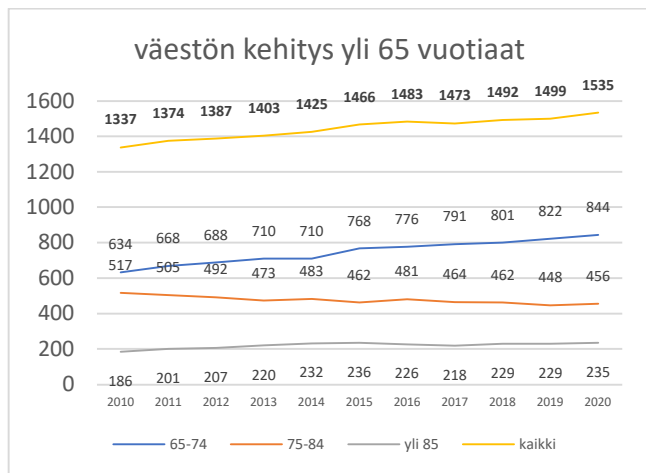
Keski-Suomen maakuntaa ja Jyväskylän seutua muuta maata rajummin esimerkiksi työllisyyden suhteen kohdellut talouden taantuma käänsi voimakkaasti 2010-luvulla muuttoliikkeen suuntaa 2000-luvun ensimmäistä vuosikymmentä negatiivisempaan suuntaan. Se on täytynyt ottaa huomioon kunnan taloutta ja toimintoja suunniteltaessa. Luontainen väestökehitys on matalan syntyvyyden vallitessa koko Suomessa ja Hankasalmenkin haasteena. Toimenpiteitä, joilla tilannetta voidaan kääntää positiivisemmaksi, vaaditaan, ja sellaisia ovat olleet esimerkiksi lapsiin ja nuoriin painottuvat investoinnit viime vuosina.

Seuraavassa vielä kuvausta väestön kehityksestä ja ennusteista Hankasalmella.

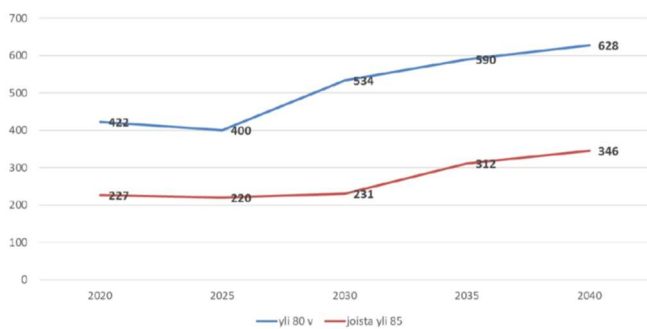

Hankasalmen väestömäärän kehitys ei poikkea kokoistensa ja kaltaistensa kuntien väestökehityksestä, mutta kunnan elinvoimaisuuden säilymiseksi kehityskulkuun olisi saatava aikaan muutosta. Hyvät ja toimivat peruspalvelut, riittävät vapaa-ajan harrastusmahdollisuudet ja työpaikat ovat erittäin tärkeässä roolissa tontti- ja kaavoituspolitiikan ohella väestön määrän kehityksen kohdalla, vaikka kaupungistumisen globaaliin trendiin emme täysin pystykään vaikuttamaan vain omin toiminemme.

Miten sitten toisaalta vanhusväestön ja lasten sekä nuorten määrä on kehittynyt ja miten sen ennustetaan kehittyvän kunnassamme:

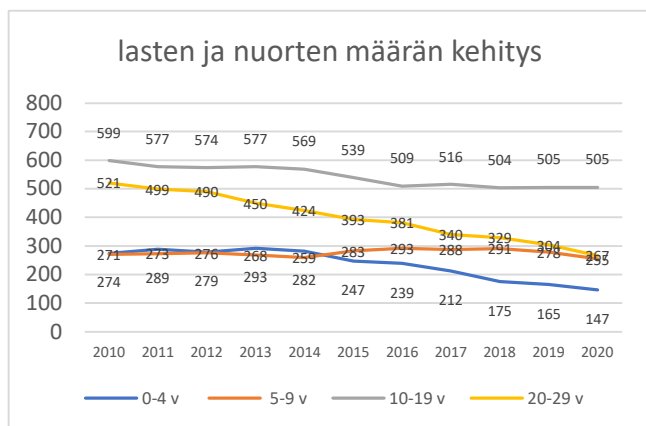

Eli kehitys on hyvin ennustetun mukaista ja vanhusväestön määrä ei suuresti ihan lähivuosina muutu vielä. (kaaviossa muut vuodet syyskuun tieto, 2017 joulukuun)

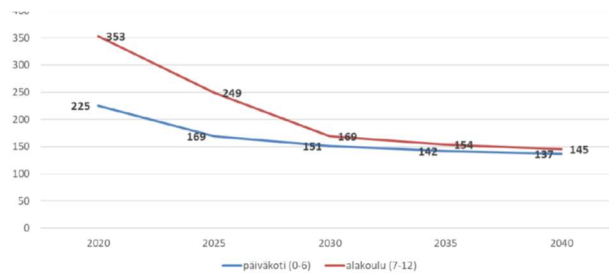
Kuva: Ennuste iäkkään väestön määrän kehittymisestä

Entä sitten lapset ja nuoret:

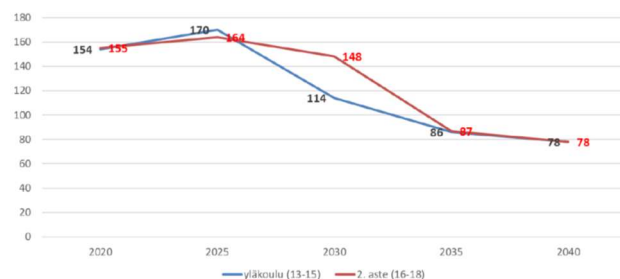

Kuva: lapset ja nuoret väestössä

Ja ennuste tulevaisuuteen:

Kuva: ennuste alakoulu- ja päiväkoti-ikäisten määrän kehittymisestä

Kuva: ennuste yläkoulu- ja lukio-ikäisten määrän kehittymisestä

Väestön rakennetta koskevissa ennusteissa Hankasalmella huomionarvoista on se, että yli 80-vuotiaiden määrä ei kunnassa kasva lähitulevaisuudessa huolestuttavan voimakkaasti, vasta vuoden 2025 jälkeen määrässä on kasvua. Lasten kohdalla, mikäli syntyvyudessa ei tapahdu muutosta, on ensin päivähoiton ja sitten alakoulujen kohdalla edessä selkeitä muutoksia. Yläkoulu- ja lukioikäisten kohdalla vuoteen 2030 saakka tilanne olisi hyvinkin nykyisen kaltainen palvelutarpeiden suhteen.

Huoltosuhde kasvaa työikäisten määrän pienentyessä, mikä on koko Suomen suuri ongelma. Hankasalmi ei sen suhteen ole Keski-Suomen tai Suomen heikoimpien kuntien joukossa, mutta asia on huomioitava. Muutosta väestörakenteessa ja -määrässä on nyt seurattava kaiken aikaa ja pyrittävä löytämään keinoja työikäisten määrän säilymiseen mahdollisimman suurena Hankasalmella tulevaisuudessakin – sillä on sitten vaikutusta lasten ja nuortenkin määrään.

Työllisyys

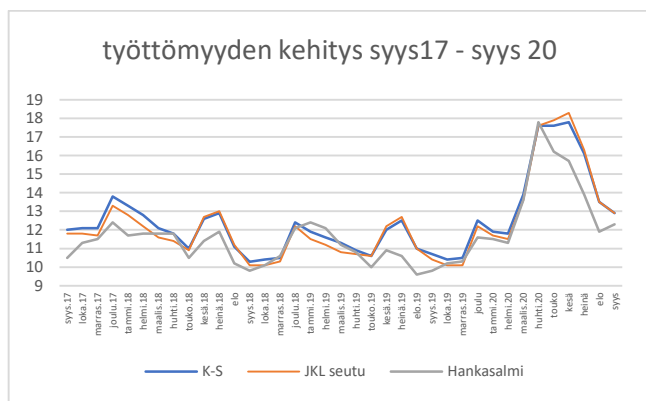
Vuoden 2014 maaliskuussa kunnan työttömyysprosentti oli huolestuttavasti jo 15,3 ja työttömyys pysyi siitä lähtien hyvin korkealla tasolla aina vuoteen 2017 saakka. Alle 12 prosenttiin syksyn 2013 jälkeen päästiin ensimmäisen kerran kesäkuussa

2017. Vuonna 2018 positiivinen kehitys työttömyyden vähenemisessä tilastollisesti jatkui ja takapakkia tuli käytännössä vasta koronakevällä 2020. Toistaiseksi koronan vaikutus on tasaantunut, mutta marraskuun lopun sairastavuus ei voi olla heijastumatta vuoden vaihteen työllisyyteen.

Keski-Suomen osalta on todettava, että maakunta on yksi Suomen heikoimpia työllisyytensä suhteen.

Työttömyys kasvattaa kunnan toimeentulotukimenoja ja näin ollen myös sosiaalitoimen menoja. Samoin sillä on vaikutusta kunnan verotuloihin. Kunnilla on myös vastuunsa työmarkkinatukimenojen kattamisesta. Siksi työllisyyden koheneminen on ollut hyvä asia, mutta koronan vuoksi on vaikeaa arvioida, millainen on kehitys talousarviovuonna 2021 Keski-Suomessa ja Hankasalmmella.

Työttömyyden rakenteessa nuorisotyöttömyys ei ole ollut Hankasalmmella ongelma – mutta siihen tulee kiinnittää huomiota kaiken aikaa. Siksi Hankasalmi on ollut mukana Ohjaamo-yhteistyössä vuoden 2019 alusta Keski-Suomen TE-toimiston kanssa. Iso haaste on yli 50 –vuotiaiden työllistämässä, mutta työllisyyden positiivinen kehitys on vähentänyt työttömyyttä juuri tässä ikäluokassa ja pitkäaikaistyöttömien määrä on myös laskenut.

Kuva: Työttömyysprosentin kehitys

Työttömyyden kehitystä ja sen rakennetta seurataan ja on seurattu Hankasalmmella kuukausittain ja ennen kaikkea tilannetta on myös pyritty kohentamaan. Vuoden 2015 kuluessa käynnistettiin uusia keinoja kuntouttavan työtoiminnan kasvattamiseksi ja nimenomaan kuntouttavan ja valmentavan toiminnan kehittämistä on jatkettu viime vuodet.

Vastuualueiden käyttötalous

Vuoden 2021 talousarvio mahdollistaa vastuualueille sen, että ne voivat toteuttaa hyvälaatuiset palvelut kuntalaisille. Kaikkia vastuualueita koskee kuitenkin edelleen toimintojen tehostamisen vaade ja rakenteellisten muutosten aikaansaaminen. Talouden tasapainotus etenee kuitenkin toistaiseksi hyvin ja suunnitellusti.

Palveluihin käytettävissä olevia menoja ei ole tuloihin nähden varaa kasvattaa. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että eri tulosityksikköjä ohjataan tekemään sellaisia priorisointeja ja valintoja, joilla keskeisimmät ja välttämättömimmät palvelut pääosin kyetään turvaamaan.

Verotus

Tuloveroprosentti korotettiin Hankasalmmella 22 % tasolle vuonna 2015. Kiinteistöveroista yleistä kiinteistövero ja muun kuin vakinaisen asunnon kiinteistövero korotettiin myös vuonna 2015. Vuodelle 2015 korotettiin yleistä kiinteistövero 1,1 %:sta 1,2 %:iin, vakituisen asuinrakennuksen kiinteistövero 0,5 %:sta 0,6 %:iin ja muiden asuinrakennusten kiinteistövero 1,1 %:sta 1,2 %:iin. Voimalaitoksen kiinteistöveroprosentti korotettiin vuonna 2016 2,5 %:sta 3,10 %:iin.

Vuodesta 2016 lukien ei verotukseen ole tehty tarkastuksia. Talouden tasapainotusta ja investointien rahoitusta on toteutettu muilla keinoilla. Verotukseen ei tule muutoksia vuodelle 2021 mutta taloussuunnitelmavuosien aikana verotuksen tasoa voidaan joutua tarkastelemaan – se on kuitenkin viimesijaisiin talouden tasapainotuksen keino.

Yhteistyömahdollisuudet kuntien välillä

Yhteistyö kuntien välillä on lisääntynyt niin kuntien omista tarpeista käsin kuin lakien edellyttäminäkin. Hankasalmen kunta on kuulunut vuoden 2004 alusta osaksi Jyväskylän seutukuntaa ja yhteistoiminta Jyväskylän ja sen lähikuntien kanssa on kasvanut vuosien kuluessa. Naapureista Konneveden kanssa jaamme yhteisen kansalaisopiston ja sen toiminnan kohdalla yhteistyöllä on vuosikausien perinteet.

Keskeisimmät yhteistoimintamuodot vuonna 2021 kansalaisopiston lisäksi ovat Jyväskylän yhteistoiminta-alueen terveyskeskus, JYTE, joka tuottaa Jyväskylän vastuukuntana toimiessa Jyväskylän, Uuraisten ja Hankasalmen terveyspalvelut. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueessa ovat Jyväskylän vastuukuntamallissa mukana kaikki

Jyväskylän seutukunnan kunnat Laukaata lukuun ottamatta sekä Joutsa ja Luhanka sekä 2021 vuoden alusta alkaen myös Äänekoski.

Laukaan hallinnoimassa maaseututoimen yhteistoiminta-alueessa Hankasalmi on mukana Jyväskylän seudun ja Joutsan seudun kuntien kanssa. Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun kohdalla vuoden 2021 alusta Laukaa toimii vastuukuntana Hankasalmelle ja Konnevedelle.

Työterveys Aalto ja Työterveys Laine tuottavat Hankasalmen kunnalle työterveyspalvelut. Pelastustoimessa kaikki Keski-Suomen kunnat kuuluvat Jyväskylän hallinnoimaan pelastuslaitokseen.

Hankasalmi itse isännöi maatalouslomituksen järjestämistä Laukaalle, Konnevedelle, Ääneskoskelle ja Uuraisille vuoden 2016 loppuun saakka. Vuoden 2017 alusta lomituksen järjestäminen on siirtynyt Keuruun hallintoon lähes koko Keski-Suomen osalta. Hankasalmella on Keuruun lomitushallinnon yksi etäpiste.

Hankasalmen kunnan talous-, palkka- ja henkilöstöraportointitietojärjestelmät tuotetaan Monetra Keski-Suomi Oy:n (entinen Jyväskylän talouskeskus) kautta. Hankasalmi on liittynyt yhtiöön vuoden 2019 aikana.

Sammakkokangas Oy vastaa kunnalle määriteltyjen jätehuollon palvelutehtävien tuottamisesta ja Hankasalmi on puolestaan liittynyt osaksi Sydän-Suomen jätelautakuntaa.

Jyväskylän seutukunnan kunnat Hankasalmi, Jyväskylä, Laukaa, Muurame, Petäjävesi, Toivakka ja Uurainen sekä Äänekoski muodostavat yhdessä MAL-sopimusalueen.

Talousarvion sitovuus

Käyttötalouden osalta talousarvio on valtuustoon nähden sitova vastuualueittain käyttötalousneton osalta, poikkeuksena vesihuoltolaitos. Vastuualueen sisällä tapahtuvista muutoksista ja sitovuudesta päättää lautakunta.

Kunnanhallituksen vastuualueen osalta muutoksista päättää kunnanhallitus. Kunnanvaltuuston kokouksessa talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätetyt mahdolliset yksittäiset talousarviopykälässä mainitut asiat sitovat kuitenkin kaikkia lautakuntia ja vastuualueita.

Kullakin vastuualueella on velvollisuus päivittää käyttötaloussuunnitelmansa välittömästi, mikäli osoittautuu, että talousarvion pohjaksi tai sen pohjalta laadittu vastuualueen käyttötaloussuunnitelma ei jonkun tai joidenkin kustannuspaikkojen osalta olisi toteutumassa.

Talousarvion noudattaminen ja toteutumisen seuraaminen on ehdottoman välttämätöntä. Talousarvion toteutumista on neljännesvuosittain käsiteltävä lautakunnissa päätöspykälänä, jossa annetaan selvitys kunnanhallitukselle talouden ja toiminnan toteutumisesta talousarviovuoden kyseisessä vaiheessa. Mikäli tässä yhteydessä ilmenee, että talousarvion pohjautuva käyttötaloussuunnitelma on joiltain osin ylittymässä, on samassa yhteydessä taloudesta vastaavien viranhaltijoiden annettava selvitys lautakunnalle ja edelleen kunnanhallitukselle, miten arvioitavissa olevat talousarviomäärärahojen ylitykset kyetään kattamaan talousarviovuoden aikana vastuualueen sisällä.

Vesihuoltolaitos on ollut vuodesta 2002 alkaen laskennallisesti eriytettyä liiketoimintaa. Vesihuoltolain (9.2.2001/119) muutoksen 1.9.2014 vaatimusten mukaisesti vesihuoltolaitoskokonaisuus on eriytetty kunnan kirjanpidossa muodostamalla siitä kirjanpidollinen taseyksikkö 1.1.2015 alkaen. Hulevesien käsittelystä huolehtii kunta MRL:n mukaisesti. Taseyksikön talousarvio käsitellään kunnan talousarvion 2021 ja taloussuunnitelman 2022 - 2024 yhteydessä. Taseyksikön tulojen tulee enintään neljän vuoden pituisella suunnittelukaudella kattaa toiminnan kustannukset ja pitkällä aikavälillä myös investoinnit siltä osin kuin niitä ei kateta oman pääoman ehtoisella rahoituksella. Vesihuoltolaitoksen talousarvio on sisällytetty kunnan talousarvioon.

Toiminnalliset ja strategiset tavoitteet ovat vastuualueittain sitovia lautakuntatasolla, ellei yksittäisen mittarin kohdalla ole mainittu valtuustotason sitovuudesta. Toiminnalliset ja strategiset tavoitteet tulee mitoitaa siten, että ne ovat saavutettavissa käytettävissä olevilla talousarviomäärärahoilla.

Investointien sitovuustaso valtuustoon nähden on rakennusten ja rakennelmien osalta hankekohtaisesti, liikennealueet yhteensä ja muut investointikohteet lautakuntakohtaisesti. Muuna taseyksikkönä käsiteltävän vesihuoltolaitoksen sitovia eriä ovat investointimenot ja -tulot.

Vesihuoltolaitoksen kahdelle tai useammalle vuodelle jaksottuvassa hankkeessa valtuusto hyväksyy hankintamenon kustannusarvion.

Kustannuspaikkojen välisistä muutoksista lautakunnittain päättää asianomainen lautakunta tai kunnanhallitus kunnanhallituksen vastualueen osalta. Rahoitus- ja tuloslaskelmaosan muutoksista päättää valtuusto.

Taloussuunnitelman tavoiteasetanta

Kunkin vastualueen ja tulosyksikön kohdalla esitetään strategiset tavoitteet sekä keinot ja mittarit, mitkä on johdettu koko kuntastrategiasta.

Strategisille sekä toiminnallisille tavoitteille on asetettu seuraavat vaatimukset:

- tavoitteet kuvaavat palvelujen saatavuutta ja vaikutusta kuntalaisille
- tavoitteilla on yhteys kunnan taloudellisiin resursseihin
- tavoitteiden toteutumista pitää pystyä seuraamaan

Taloussuunnitelman yhteenveto

Kuntatason taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Vuosikate (milj. €)	0,2	3,0	2,1	1,8	1,8	1,8
Vuosikate, €/asukas	32	623	453	394	395	389
Vuosikate poistoista, %						
Hyvä > 100 %	9,3	110,1	122,9	101,6	103,5	112,7
Tyydyttävä 80-100 %						
Heikko < 80 %						
Kassan riittävyys, pv						
-keskim. kunnissa 42 pv	9	13	17	17	17	16
-riittävä 14 -30 pv						
Toimintakate, €/asukas	-6 945	-6 887	-6 992	-7 128	-7 336	-7 544
Asukasluku	4 875	4 770	4 690	4 620	4 560	4 500
Talouden tunnuslukuja	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Lainanhoitokate						
> 2 hyvä	0,1	3,3	2,6	2,7	3,2	3,8
1-2 tyydyttävä						
< 1 heikko						
Investointien tulorahoitus, % (vuosikate/nettoinvestoinnit)						
Hyvä > 100 %	7,1	193,1	223,3	227,5	225,0	218,8
Tyydyttävä 80-100 %						
Heikko < 80 %						
Kunnan lainakanta, €/asukas						
Koko maan keskiarvo 3342	2706	1822	1654	1407	1189	964
Toimintatuottojen osuus toimintakuluista	20,6	20,7	19,0	18,8	18,5	18,2
Kunnallisverotuksen tuloveroprosentti						
Koko maan keskiarvo 19,87	22	22	22	22	22	22
Kiinteistöveroprosentit						
-yleinen	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
-vak. asuinrakennus	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
-muu asuinrakennus	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
-voimalaitos	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1

Toiminnan kysyntä-/laajuustietoja	Mittari	Tunnusluku Ta 2021
Asukkaita 30.9.2020	lukumäärä	4 780
Kuntalaisten ikärakenne 30.9.2020 (Tilastokeskus, ennakkollinen ikärakenne)	30.9.2020 osuus %	
	0-14 vuotiaita	19,0
	15-64 vuotiaita	48,8
	65-74 vuotiaita	17,7
	yli 75-vuotiaita	14,5
Väestöennuste (Tilastokeskuksen ennuste 2019)	vuonna 2020	4 760
	vuonna 2030	4 065
	vuonna 2040	3 615
Huoltosuhte (Tilastokeskus)	Taloudellinen (työvoiman ulkopuoliset + työttömät sataa työllistä kohti 31.12.2018)	188
	Väestöllinen (työvoiman ulkopuolella olevat sataa työllistä kohden 31.12.2018)	82,9
Työvoiman rakenne eli kunnassa asuva työllinen työvoima yhteensä toimialoittain riippumatta siitä, missä kunnassa työpaikka sijaitsee 31.12.2018 (Tilastokeskus)	Työlliset yhteensä, lukumäärä	1 715
	Maa- ja metsätalous, kalatalous, osuus %	12,4
	Kaivostoiminta, louhinta	0,9
	Teollisuus	11,0
	Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	0,3
	Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	0,4
	Rakentaminen	9,0
	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	9,4
	Kuljetus ja varastointi	6,3
	Majoitus ja ravitsemustoiminta	4,4
	Informaatio ja viestintä	1,4
	Rahoitus- ja vakuutus toiminta	0,4
	Kiinteistöalan toiminta	0,8
	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	3,6
	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	4,5
	Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sos.vak.	4,6
	Koulutus	5,9
	Terveys ja sosiaalipalvelut	16,7
	Taiteet, viihde ja virkistys	1,0
	Muu palvelutoiminta	3,2
	Kotitalouksien toiminta työnantajina	1,2
	Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta	0
	Toimiala tuntematon	2,5
Työllisten määrä 30.9.2020	Lukumäärä	1968
Työttömyys 30.9.2020	Lukumäärä	242
	Osuus %	12,3

Tiivistelmät vastualueittain

Kunnanhallitus

Vuonna 2021 kunnanhallitus vastaa hallintosäännön päivittämisestä sekä muiden sääntöjen päivittämisestä sen mukaisiksi sekä valmiussuunnitelman päivittämisen loppuun saattamisesta. Kyseiset seikat ovat jääneet talouden tasapainottamisen alle. Kunnanhallitus vastaa kunnan osalta Jyväskylän kaupunkiseudun mahdollisen MAL-sopimuksen toteuttamisesta.

Henkilöstökertomuksen ja henkilöstön työtyytyväisyyskyselyn kautta henkilöstöhallinto toteuttaa tarvittavia toimenpiteitä henkilöstön osaamisen ja työssä jaksamisen tukemiseksi. Koulutussuunnitelmatyötä jatketaan ja viestinnässä Intran käyttöä tehostetaan.

Elinvoimatoimia tehdään yhdessä yrittäjien ja yhdistysten kanssa. Yritysvaikutustyöryhmän toimintaa kehitetään. Tiedotuslehteä Hankasalmen Sanomien kanssa tehtävällä yhteistyöllä julkaistaan neljästi vuodessa edelleen, mutta ennen kaikkea sähköistä viestintää kehitetään ja monipuolistetaan.

Kunnallisvaalien jälkeen keskeinen tehtävä on uusien luottamushenkilöiden perehdyttäminen sekä kunnan strategian päivittäminen yhteistyössä uuden valtuuston kanssa.

Perusturvalautakunta

Tulevan vuoden aikana tapahtuu perusturvassa isoja muutoksia. Päivärannan palvelutalon toiminta siirtyy Attendolle, lapsiperhesosiaalityö ja perhetyö muuttavat perhekeskukseen, terveysasema ja seniorikeskus aloittavat toimintansa uusissa tiloissa sekä kirkonkylän kotihoito muuttaa sosiaalityöstä ja perhetyöstä vapautuviin tiloihin virastolle.

Tilamuutosten lisäksi ensi vuoden aikana kehitetään yhteistyötä eri tahojen kanssa niin perhekeskuksessa, seniorikeskuksessa kuin päihde- ja mielenterveyspalveluissa. Sillankorvassa Taitotuvan ja työpaja Pollarin toimintaa kehitetään asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Työllisyyspalvelut siirtyvät perusturvan alle ja työttömien palveluissa kehitetään moniammatillista palvelutarpeen arviota, jotta työttömät henkilöt voidaan ohjata heidän tarpeitaan vastaaviin palveluihin. Sosiaalipäivystys-, perheneuvolapalvelut sekä sijaishuoltoyksikön ja lastenvalvojapalvelut ostetaan edelleen Jyväskylän

kaupungilta. Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksesta ostetaan sosiaaliasiamiespalvelut. Perheasioiden sovittelupalvelut ostetaan Jyväskylän seurakunnan perheasiain neuvottelukeskuksesta. Kehitysvammaisten laitoshoidtoa ostetaan Vaalijalan kuntayhtymältä, koska Keski-Suomessa ei ole tarjolla vastaavaa palvelua, mikä lisää ostopalvelujen kustannuksia.

Arjen tuessa pääpaino on ennaltaehkäisevien ja kotiin annettavien palvelujen kehittämisessä. Tavoitteena on vahvistaa kuntalaisten toimintakykyä ja terveyttä niin, että kuntalaiset pärjäävät mahdollisimman omatoimisesti ja elävät omannäköistään elämää omassa arkiympäristössään kuntastrategian mukaisesti.

Omaishoidontuella tuetaan kotona asumista. Omaishoitajia tuetaan järjestämällä vapaita monipuolisesti ja asiakaslähtöisesti, tarjoamalla mahdollisuutta terveystarkastuksiin, valmennukseen ja koulutukseen. Lyhyt- ja pitkäaikaista perhehoitoa järjestämällä mahdollistetaan kodinomainen asuminen myös silloin, kun henkilö ei kykene enää asumaan itsenäisesti. Attendon palvelutalon alakertaan valmistuu asuntoja senioreille, johon suunnitellaan tuettua senioriasumista kotihoidon tuottamana.

Arjen tuen vuoden 2021 talousarvioehdotukseen sisältyvät palvelutalojen, Kaapon ja kotihoidon palvelut, tukipalveluina kotiin kuljetettavat ateriat ja turvapalvelut, sotaveteraanien palvelut sekä seniorikeskuspalvelut.

Keskitetty asiakas- ja palveluohjaus KAAPO toimii ns. yhden numeron periaatteella. Asiakkaille, omaisille ja yhteistyötahoille on yksi puhelinnumero, joka on toiminnassa 24/7. Kaikki Arjen tuen asiakkuuteen liittyvät asiat hoidetaan tämän numeron kautta.

Asiakas –ja palveluohjauksen tehtäviä ovat yleinen neuvonta ja ohjaus, palvelutarpeen selvittäminen ja asiakkuuksien hallinta arvioinnista palvelujen päättämiseen saakka. KAAPO:n kautta järjestetään asiakassuunnitelmien laatiminen yhdessä asiakkaan, hänen läheistensä sekä moniammatillisen tiimin kanssa. Palvelujen tavoitteena on vahvistaa asiakkaiden toimintakykyä ja terveyttä sekä siirtää ja

vähentää ympärivuorokautisten asumispalvelujen tarvetta. Yleinen neuvonta ja ohjaus tarvitsee toimiakseen perustuntemusta palveluista koko maakunnan tasolla, tietoa palveluntarjoajista, osaamista etuusasioissa ja palvelutarpeen selvittämisen osaamista.

Palveluasumisessa pääpaino on hyvän arjen mahdollistaminen niille henkilöille, jotka toimintakykynsä, sairautensa, vammansa tai muun vastaavan syyn takia tarvitsevat ympärivuorokautisen hoivan ja hoidon palveluja ja joiden kotiin annettavat palvelut eivät enää ole tarkoituksenmukaisia.

Päivärannan palvelutalon toiminnan loppuessa, tehostettua palveluasumista varaudutaan järjestämään keskimäärin 45 henkilölle yksityisiltä palvelutuottajilta joko palvelusetelillä tai suoraostoina. Lisäksi kotikuntalain mukaisia palveluasumisen kustannuksia korvataan 5 henkilön osalta. Paine tehostetun palveluasumisen ostoihin on suuri ja tulevan vuoden talousarvion suurin riski kohdistuukin siihen, miten palveluntarve katetaan siihen varatulla määrärahalta.

JYTen toiminnot uusissa tiloissa saadaan käyttöön tammikuun lopussa 2021. Vuoden 2021 talousarviossa on varauduttu kolmentoista sairaansijan käyttöön terveyskeskussairaaloissa ja siinä onnistuminen edellyttää tehokasta toimintaa niin Tähtelän kuntoutusyksiköltä, kuin palveluasumisen ostojen käyttämisessä. Tavoitteena on sijoittaa asiakkaat viivytyksettä sairaalasta jatkohoivaan, sairaalahoidon tarpeen päätyttyä. Perusterveydenhuollon suurin ongelma on ollut lääkäriyön saatavuus, mutta vuodelle 2021 on saatu lopulta rekrytoitua kaksi uutta virkalääkäriä Hankasalmelle.

Perusturvan johtavat viranhaltijat tulevat osallistumaan tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskuksen valmistelutyöhön maakunnassa. Vuoden 2021 talousarvio sisältää Tuikku ry:n avustuksen 45 000 euroa. Avustuksen summassa on huomioitu kunnanvaltuuston hyväksymän (24.8.2020 § 25) talouden tasapainottamissuunnitelman mukainen säästövelvoite.

Sivistyslautakunta

Sivistyspalvelut muodostuvat hallinto-, koulutus-, varhaiskasvatus- ja hyvinvointipalveluista. Sivistyspalveluissa on toistaiseksi voimassa olevassa työ/virkasuhteessa 104 henkilöä ja määräaika-

työntekijöitä on erityisesti kansalaisopistossa (noin 80-90 työsopimusta vuosittain). Määräaika-

Sivistyspalveluissa vuoden 2021 aikana päästään vakauttamaan toimintaa parin edellisen vuoden rakentamisen, väistöjen ja muutosten jälkeen. Metsätähden päiväkodin laajennus ja remontti Asemalla on tuonut toiminnallisuutta päiväkodin arkeen, kun Metsätähden keittiö muuttui päiväkodin leikki- ja lepo huoneeksi. Uusi koulukeskus (yhtenäiskoulu ja lukio) ja Sillankorvan päiväkotivalmistui aikataulussaan syksyllä 2020 ja toiminta on alkanut lukuvuoden 2020-2021 osalta vakiintumaan uusissa toimitiloissa. Syksyllä 2020 Ristimäen koulun 27 oppilasta aloitti opiskelun Kuuhanaveden koululla ja esiopetuksen järjestäminen siirtyi koulujen hallinnoimaksi. Myös kansalaisopiston toiminta on alkanut uusissa koulun tiloissa.

Koulukeskus ja päiväkotivalmistettiin leasing-rahoitusratkaisulla ja sen omistaa Kuntarahoitus. Se vuokraa koulukeskuksen kunnalle/sivistyspalveluille, josta maksetaan kuukausittain leasingvuokra. Vuokra-aika on 20 vuotta, jonka jälkeen kunta lunastaa koulukeskuksen ja päiväkodin itselleen maksamalla 35 % jäännösarvon urakkasummasta. Koulukeskuksen 86,06 % (4677 m²), päiväkodin 10,62 % (556 m²) ja keittiön 3,32 % (173,5 m², ympäristötoimen kustannus) leasing-kuluihin on varattu 539 242 euroa vuodelle 2021. Tästä kohdistuu leasing-kuluja Sillankorvan päiväkotiin 57 300 euroa ja koulukeskukselle 464 100 euroa. Koulukeskuksen kulut jakaantuvat seuraavasti: 74 % Kuuhanaveden koululle 343 400 euroa, 24 % lukiolle 111 400 euroa ja 2 % kansalaisopistolle 9300 euroa. Leasing-kuluja on jaettu myös kansalaisopistolle, koska se käyttää säännöllisesti osan vuodesta koulun tiloja.

Myös muita tila- ja toimintamuutoksia tapahtuu vuoden 2020 loppupuolella ja toiminnot saadaan täyteen vauhtiin vuoden 2021 alkaessa. Hankerahoituksella toimiva Nuorten työpaja Taitotupa muuttaa entisen Sillankorvan päiväkodin tiloihin jakaen tilat kuntouttavan työtoiminnan

kanssa. Tavoitteena on kehittää yhteistyötä työpajojen kesken. Nuorisotilatoiminta kirkonkylän keskustasta muuttaa Kivikouluun uuden koulukeskuksen läheisyyteen. Myös hankerahoituksella toimiva etsivä nuorisotyö toimii samoissa tiloissa. Tavoitteena on vahvistaa kunnallista nuorisotyötä ja nuorisotilatoimintaa sekä kehittää niin koulunuorisotyötä kuin erityisnuorisotyötäkin ja tehdä yhteistyötä perhekeskustoimijoiden kanssa. Ohjaamotoiminnan koordinointi ja vastuu siirtyy perusturvalta etsivään nuorisotyöhön. Myös ehkäisevästä päihdetyöstä vastaaminen ja toimeenpano tulee sivistyslautakunnan vastuulle ja yhdyshenkilöksi hyvinvointipäällikkö.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt 17.2.2020 kokouksessaan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman. Suunnitelmassa ja sen valmistelussa on tarkasteltu lasten, nuorten ja perheiden palveluja kokonaisuutena. Hankasalmella keskeisenä toimintatapana lapsi- ja perhelähtöiseen toiminnan, tuen ja palveluiden järjestämiseen tulee olemaan perhekeskustoiminta. Yhteisenä tavoitteena on hyvinvoiva lapsi, nuori ja perhe. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimenpiteet kohdistuvat vuosina 2020-2023 seuraaviin painopisteisiin:

1. Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin vahvistaminen ja ennaltaehkäisevä toiminta
2. Lasten, nuorten ja perheiden osallisuuden vahvistaminen
3. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen ja kiusaamisen ehkäisy

Perhekeskukselle remontoidaan toimitilat monitoimitalolle vuoden 2021 alkuun mennessä, mutta jo syksyllä 2020 perhekeskuksen remontin ensimmäinen vaihe valmistui ja oppilashuollon toiminta on saatu käynnistettyä monitoimitalon toisessa kerroksessa. Valmistuvat yhteiset tilat antavat mahdollisuuden kehittää ennaltaehkäiseviä palveluja edelleenkin. Perhekeskuksen tavoitteena on yhdistää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevat palvelut yli hallintorajojen sekä tarjota oikea-aikaisia palveluja asiakaslähtöisesti matalalla kynnyksellä. Palvelut tuotetaan moniammatillisessa yhteistyössä kunnan eri toimijoiden, seurakunnan ja kolmannen sektorin kanssa. Tavoitteena on yhteisten toimintatapojen linjaaminen, päällekkäisen työn välttäminen sekä joustava yhteistyö ja palveluohjaus.

Sivistyspalveluiden vuoden 2021 talousarvion suunnitteluun vaikuttavat opetus- ja

kulttuuriministeriön myöntämät erityisavustukset muun muassa koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi sekä muut saadut avustukset. Valtion erityisavustuksia on saatu yhteensä noin 400 000 euroa vuosille 2020-2021, joista noin 250 000 euroa siirtyy vuodelle 2021. Saadut erityisavustukset lisäävät niin tuloja kuin menojaakin. Menot kohdistuvat pääasiassa henkilöstökustannuksiin, jotka on huomioitu vuoden 2021 talousarvion suunnittelussa.

Lainsäädännölliset muutokset ja määräykset, jotka ohjaavat opetuksen, koulutuksen ja varhaiskasvatuksen toteuttamista koskevat vuonna 2021

1. Lukion opetussuunnitelmienperusteiden uudistumista ja niiden käyttöönottoa 1.8.2021 alkaen.
2. Oppivelvollisuuden laajennusta valmistellaan parhaillaan ja se tulee mahdollisesti voimaan 1.8.2021 alkaen. Hallitusohjelmaan on kirjattu, että oppivelvollisuusikä korotetaan 18 ikävuoteen. Lakia on tarkoitus soveltaa ensimmäisen kerran niihin oppivelvollisiin, joiden oppivelvollisuus nykyisen lain mukaan päättyy vuonna 2021. Laajennetun oppivelvollisuuden kustannuksia on huomioitu talousarvioesityksessä 53 300 euron verran ja lisäykset tehty marraskuussa 2020.
3. Vuoden 2021 aikana valmistaudutaan ottamaan käyttöön valtakunnalliset perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit eri arvosanoille. Tarkempien kriteerien tavoitteena on lisätä arvioinnin yhdenvertaisuutta ja arvosanojen vertailukelpoisuutta. Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu arvosanoille 5, 7 ja 9. Tällä hetkellä osaamistaso on ollut määriteltynä vain arvosanalle 8. Kriteerit julkaistaan 31.12.2020. Uudet päättöarvioinnin kriteerit otetaan käyttöön 1.8.2021 ja niiden mukaisesti annetaan päättöarvosanat kaikissa oppiaineissa koko ikäluokalle keväällä 2022.
4. Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan. Varhaiskasvatusmaksujen madaltamisella kasvatetaan työllisyyttä ja lisätään varhaiskasvatuksen osallistumisastetta. Varhaiskasvatusmaksujen alentamista koskevan hallituksen esityksen valmistelu on aloitettu siten, että tuloajoja korotetaan 31 prosentilla. Samalla toisen lapsen

enimmäismaksu lasketaan 50 prosentista 40 prosenttiin. Asiaa koskeva lakiesitys on tarkoitus antaa lokakuun 2020 loppuun mennessä.

Sivistyspalveluissa investointitarpeina esitetään vuodelle 2021 kirkonkylän uimalaiturin uusimiseen 10 000 euroa, lähiliikunta-kuntoportaat Mörkölänmäen rinteeseen 20 000 euroa, Niemisjärven kuntoradan perusparannuksen I-vaiheeseen 20 000 euroa, liikuntapaikkojen varustamiseen 15 000 euroa, Aseman koulun kannettaviin tietokoneisiin 15 000 euroa. Lisäksi jo vuodesta 2009 lähtien kunta on tukenut toisen asteen opiskelijoiden opiskelun maksuttomuutta hankkimalla kannettavat tietokoneet lukion ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille, tähän esitetään varattavaksi 15 000 euroa.

Taloudentasapainottamisohjelman mukaisia toimenpiteitä edistetään ja YT-neuvottelujen yhteydessä päätettyjä toimenpiteitä viedään eteenpäin valtuuston päätösten mukaisesti.

Ympäristölautakunta

Ympäristötoimella on ollut työntäyteinen vuosi 2020, kun kunnan suurista rakennushankkeista Kuuhankaveden koulukeskuksen sekä kirkonkylän ja asemankylän välisen kevyenliikenteen väylän rakentamiset ovat valmistuneet elokuun aikana. Koulukeskuksen piha-alueet valmistuvat asteittain vuoden loppuun mennessä. Isot investoinnit ovat tuoneet vaikutteita vuoden 2021 talousarviosuunnitteluun ja alati kiristyvä talous tulee näkymään kunnan strategian painottamisessa talousarviosuunnittelussa.

Attendo Oy on rakennuttanut uutta palvelutaloa ja terveysasemaa reilun vuoden verran. Terveysaseman tilat Attendo luovuttaa kunnalle käyttöön marraskuun lopussa ja palvelutalon valmistuminen siirtyy talousarviovuoden alkuun.

Edelleen perusajatuksena ympäristötoimen toimialalla on, että tilat ja palvelut eivät ole itsetarkoitus, vaan ovat palvelemissa käyttäjien toimintaa. Strategian mukaisesti kaikilla ympäristötoimen toiminta-alueilla tukeudutaan oman tuotannon lisäksi yhteistyöhön, sekä kunnallisten, että liiketoiminnallisten kumppaneiden kanssa.

Arkistot ja käyttötieto siirretään suunnitelmakauden aikana kokonaan sähköiseen muotoon, jolloin

arkistointitehtävien helpottumisen ja tietovarannon käytettävyyden paranemisen kautta saavutetaan toiminnallisesti tehokkaampi palvelurakenne. Arkistojen skannaus on hyvässä vauhdissa, mutta tulevilla talousarvio- ja suunnitelmakaudelle toimintaa tehostetaan edelleen.

Kuntakonsernin kiinteistöjen kuntoa parannetaan suunnitelmakaudella sekä luopumalla heikoimmista rakennuksista, että kunnostamalla ja peruskorjaamalla nykyisiä rakennuksia. Suurten kiinteistöinvestointien jälkeen tullaan kiinnittämään huomiota rakennusten kunnossapitoon ja huoltoon.

Infrapalvelut keskittyvät suunnitelmakaudella peruskorjauksissa kokonaisuuksiin, jotka priorisoidaan riskikartoituksen kautta. Samalla avauksella uusitaan väylien alapuolella olevat putkistot ja perusparannetaan tiet. Heikkokuntoisimmat putkistot määrittävät siten paljolti myös teiden perusparannustöiden jaksotusta.

Ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävät siirretään yhteistoimintasopimuksella Laukaan kunnan alaisuuteen muodostettavalle ympäristövalvonnan toimialalle vuoden 2021 alusta alkaen. Yhteistoiminta-alue huolehtii ympäristönsuojelusihteerin tehtävistä (0,8 htv). Toimistosihteerin (0,1 htv) jatkaa Hankasalmen kunnan palveluksessa.

Luontoretkeilykohteiden hoito siirretään ympäristönsuojelutoimesta liikuntatoimen järjestettäväksi.

Rakennusvalvonnan tehtävät siirretään yhteistoimintasopimuksella Laukaan kunnan alaisuuteen muodostettavalle ympäristövalvonnan toimialalle vuoden 2021 alusta alkaen. Yhteistoiminta-alue huolehtii rakennustarkastajan tehtävistä (0,4 htv). Toimistosihteerin (0,3 htv) jatkaa Hankasalmen kunnan palveluksessa.

Hankasalmen kunnan uutta rakennusjärjestystä on valmisteltu vuosien 2018–20 aikana. Kunnanvaltuuston päätöksellä rakennusvalvonnan yhteistyöstä Laukaan kanssa on järkevää yhdistää Hankasalmen ja Laukaan rakennusjärjestys niin, että siinä huomioidaan kummankin kunnan erityispiirteet rakentamisessa.

Tavoite on, että asuntotoimi luopuu vielä yksittäisistä vuokra-asunnoista ja käytöstä poistuneista tiloista. Kuntakonsernin vuokra-asuntoyhtiö KOY

Hankasalmen Hakan rakennusten peruskorjauksia jatketaan korjausohjelman mukaisesti sekä edetään heikkokuntoisten rakennusten ja tyhjiä asuntojen vähentämisessä taloudellisesti kestäväksi tasolle.

Palveluhenkisen, motivoituneen ja aktiivisesti osaamistaan kehittävästä henkilöstöstä, sekä yhteistyökumppaneidensa voimin ympäristötoimen tulosityksiköt tuottavat kuntalaisille kustannustehokasta ja tarpeenmukaista palvelua

Käyttötalous

Käyttötalouden toimintatulot ovat 7 685 000 euroa, toimintamenot 40 479 000 euroa ja nettomenot 32 794 000 euroa ilman rahoituseriä ja poistoja.

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Myyntituotot	3 755	3 493	3 367	-126	-3,6 %
Maksutuotot	1 719	1 707	1 403	-304	-17,8 %
Tuet ja avustukset	693	721	739	18	2,5 %
Muut toimintatuotot	2 601	2 663	2 176	-487	-18,3 %
TOIMINTATUOTOT	8 768	8 584	7 685	-899	-10,5 %
Henkilöstökulut	15 590	15 724	14 451	-1 273	-8,1 %
Palvelujen ostot	21 098	20 074	19 539	-535	-2,7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 013	1 921	1 718	-203	-10,6 %
Avustukset	1 595	1 593	2 389	796	50,0 %
Muut toimintakulut	2 331	2 123	2 382	259	12,2 %
TOIMINTAKULUT	42 627	41 435	40 479	-956	-2,3 %
TOIMINTAKATE	-33 859	-32 851	-32 794	57	-0,2 %
Poistot*	-1 654	-2 700	-1 730	970	-35,9 %
Satunnaiset erät*		650			

*Ta 2020 poistot sisältävät koulukeskuksen kertaluonteisen poiston sekä satunnaiset erät sisältävät terveyskeskuskiinteistön kertaluonteisen myyntivoiton.

Toimintakate (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Tulot	8 768	8 584	7 685	-899	-10,5 %
Keskusvaalilautakunta	18	0	0	0	0,0 %
Tarkastuslautakunta					
Kunnanhallitus*	431	423	111	-312	-73,8 %
Perusturvalautakunta*	1 931	1 957	1 888	-69	-3,5 %
Sivistyslautakunta	1 011	878	1 023	145	16,5 %
Ympäristölautakunta	5 377	5 326	4 663	-663	-12,4 %
Menot	42 627	41 435	40 479	-956	-2,3 %
Keskusvaalilautakunta	29	0	22	22	
Tarkastuslautakunta	22	29	27	-2	-6,9 %
Kunnanhallitus*	2 497	2 473	1 887	-586	-23,7 %
Perusturvalautakunta*	24 544	23 637	23 677	40	0,2 %
Sivistyslautakunta	9 853	10 051	9 983	-68	-0,7 %
Ympäristölautakunta	5 682	5 245	4 883	-362	-6,9 %
Netto	-33 859	-32 851	-32 794	57	-0,2 %
Keskusvaalilautakunta	-11	0	-22	-22	
Tarkastuslautakunta	-22	-29	-27	2	-6,9 %
Kunnanhallitus*	-2 066	-2 050	-1 776	274	-13,4 %
Perusturvalautakunta*	-22 613	-21 680	-21 789	-109	0,5 %
Sivistyslautakunta	-8 842	-9 173	-8 960	213	-2,3 %
Ympäristölautakunta	-305	81	-220	-301	-371,6 %

*Työllistämisen tulosalue on siirretty kunnanhallituksen vastuualueelta perusturvan alle, näin ollen ta 2021 luvut eivät ole vertailukelpoisia ta 2020 lukuihin.

Rahoitus

Valtionosuuksia arvioidaan kertyvän 19 180 000 euroa ja verotuloja 15 690 000 euroa. Tässä arvioissa on otettava huomioon, että Kuntaliiton kunnille tuottama veroennuste, johon verotulojen arvio perustuu, saattaa olla hivenen liian varovainen ensi vuotta koskien. Mutta toisaalta koronapandemia saattaa taas aiheuttaa verotuloihin suuria negatiivisia vaikutuksia.

Vuoden 2010 alusta toteutettiin valtionosuusuudistus, jossa nykyiset sektorikohtaiset valtionosuudet keskitettiin pääosin valtiovarainministeriöön. Valtionosuusjärjestelmän perusrakenne säilyi uudistuksessa lähtökohtaisesti nykyisellään. Vuoden 2015 alusta voimaan astui uusi valtionosuusjärjestelmä, joka huomioi paremmin palvelujen tarvetta mm. väestön sairastavuuden osalta ja kasvatti Hankasalmen osuutta valtionosuusrahoituksessa.

Toisaalta on huomioitava, että kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin tuli vuoden 2012 alussa ensimmäinen leikkaus ja samalla kiinteistövero poistettiin verotulotasausjärjestelmästä. Hankasalmen kunnan osalta nämä muutokset pienensivät tulopohjaa jo silloin hieman yli 800 000 euroa. Kuntien peruspalvelujen valtionosuuksien leikkaukset ovat kasvaneet kaiken aikaa vuosina 2012 - 2019.

Vuonna 2020 Hankasalmen kunnan valtionosuudet kasvoivat kuitenkin merkittävästi suhteessa talousarvioon, koska kesäkuussa ja lokakuussa maan hallitus kohdensi kunnille lisärahoitusta koronan vuoksi valtionosuuksiin. Lisäksi marraskuussa 2020 kunnalle myönnettiin harkinnanvaraista valtionosuutta.

Vuodelle 2021 valtionosuuksissa on myös sisällä

kertaluonteista koronatukea ja toisaalta koronan suoraan aiheuttamia kustannuksia on luvattu kompensoida kustannusperusteisesti. Valtionosuuksien määrän arvioinnissa on tukena käytetty kuntaliiton tuottamaa kuntakohtaista tietoa ja valtiovarainministeriön kuntatalousohjelman kuntakohtainen painelaskelma on taas ohjannut valtionosuuksien arviointia taloussuunnitelmavuosien osalta.

Verotulojen kohdalla kunnallisverotuoton kertymään on merkittävä vaikutus koronalla ja sen vaikutuksella esimerkiksi työllisyyteen. Vuoden 2020 kuluessa verotuloarviot vaihtelivat puolen vuoden sisällä merkittävästi. Arvio verotuloista on laadittu tämä huomioon ottaen kuntaliiton viimeisimmän veroennustekehikon ja valtiovarainministeriön kuntakohtaisen arvion perusteella.

Kiinteistöveron kohdalla on mahdollista, että kiinteistöverotuotto jää kiinteistöverotuksen valmistumiseen liittyvien muuttuneiden tekijöiden vuoksi 10 % ennakoitua alemmaksi vuonna 2020 ja tällöin tuo kunnille vuonna 2020 maksamatta jäävä osuus tilitettäisiin kunnille vuonna 2021. Tätä ei ole rahoitusta arvioitaessa laskelmissa huomioitu kuitenkaan, koska tällä hetkellä asian suhteen ei ole varmuutta.

Yhteisöverotuottoa kertyy koronan vuoksi Suomessa niin vuonna 2020 kuin 2021 huomattavasti arvioitua vähemmän. Tämä ei kuitenkaan vahvasti näy kuntien yhteisverokertymässä, koska kuntien jako-osuutta osana valtion koronatukipakettia kunnille korotettiin vuosille 2020 ja 2021 10 %. Hankasalmella tuo korotus heijastuu vielä tulevina vuosinakin verotulotasauksessa, koska Hankasalmelle yhteisöverotuottoa kertyy kuntien keskimääräistä yhteisöverotuottoa vähemmän.

1000 e	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Valtionosuudet	18 486	20 450	19 180	-1 270	-6,2 %
-peruspalvelujen valtionosuus	13 100	11 649	10 906	-743	-6,4 %
-verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	5 349	5 131	5 239	108	2,1 %
-opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	37	-23	-23	0	0,0 %
-harkinnanvarainen valtionosuuden korotus		670	0	-670	-100,0 %
-verotulomenetysten kompensaaatio		3 023	3 058	35	1,2 %
Verotulot	15 412	15 250	15 690	440	2,9 %
-tulovero	13 140	12 882	13 126	244	1,9 %
-yhteisövero	949	1 056	1 252	196	18,6 %
-kiinteistövero	1 323	1 312	1 312	0	0,0 %
Yhteensä	33 898	35 700	34 870	-830	-2,3 %

Henkilöstö

Kunnan hallintosääntö, kuntastrategia sekä vuonna 2020 päivitetty kunnan henkilöstöohjelma ohjaavat kunnan henkilöstöpolitiikkaa. Intran kautta henkilöstöpolitiikkaa tehdään avoimeksi ja vuorovaikutukselliseksi.

Henkilöstön määrässä ja rakenteessa tapahtuu talousarvion suunnittelukaudella muutoksia ja ennen kaikkea luontaisia poistumia on hyödynnetty ja hyödynnetään henkilöstömäärän supistamisessa. Kunnassa käytiin vuodenvaiheessa 2019-2020 koko kunnan henkilöstöä koskeneet YT-neuvottelu, joiden kuluessa tehtiin suunnitellusti kolmivuotinen henkilöstösuunnitelma.

Yt-menettelyn kautta saavutettiin keinot, joilla henkilöstökustannukset vähenivät talousarvioon 2020 nähden jo vuonna 2020 noin 200 000 euroa. Tulevina vuosina yt-menettelyn kautta esitettävät toimenpiteet johtavat vuoteen 2021 mennessä 21,5 henkilötyövuoden vähenemään 2020 talousarvion määrään nähden ja samalla 900 000 euron kustannusvaikutukseen ja vuoden 2023 loppuun mennessä tavoiteltu muutos on kaikkiaan 1 113 000 euroa ja 28 henkilötyövuotta verrattuna vuoden 2020 alkuun.

Suuri muutos henkilöstörakenteessa vuoden 2021 kuluessa on Päivärannan hoivahenkilöstön siirtyminen liikkeenluovutuksella Attendon palvelukseen alustavasti helmikuun 2021 aikana.

Investoinnit

Suunnitelmassa olevat investointihankkeet ovat tie- ja vesilaitosinfran toiminnallisuuteen ja turvallisuuteen sekä vapaa-aikaan liittyviä parannuksia. Lisäksi sosiaalitoimen tietojärjestelmä uusitaan.

Investointien taso on matala, koska kirkonkylän uusi koulu ja päiväkotikoti, jotka eivät ole olleet investointiohjelmassa, on huomioitava lainakantaa ja investointitarpeita pohdittaessa. Kouluhanke toteutettiin leasingrahoituksena.

Viimeisten vuosien kuluessa myös muuhun kunnan rakennuskantaan on investoitu merkittävästi ja viimeisinä vuosina on toteutettu Aseman-Kirkonkylän välinen kevyen liikenteen väylä. Attendo on rakentanut kuntaan kunnalle uuden terveyskeskuksen ja omaan toimintaansa palvelutalon sekä senioriasuntoja, jotka kokonaisuudessaan ovat käytössä vuoden 2021 kuluessa.

Siksi nyt taloussuunnitelmassa investointien kohdalla on käytetty suurta harkintaa, jotta lainanhoitokulut ja poistot eivät kasvaisi turhan suuriksi kunnan käyttötalouden kannalta.

Jos talouden tasapainotuksessa onnistutaan, harkitaan taloussuunnitelmavuosina vapaa-ajan olosuhteiden, kuten kirkonkylän urheilukentän kohentamista.

KÄYTTÖTALOUS JA TOIMINTA

Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunta vastaa vaalien järjestämisestä huolehtimalla vaalien valmistelutoimenpiteistä, ennakoäänestyksen järjestämisestä ja ennakoäänestysasiakirjojen tarkastamisesta. Varsinaisen äänestyspäivän äänestyksen järjestämisestä vastaavat vaalilautakunnat keskusvaalilautakunnan ohjauksesta. Kuntavaaleissa keskusvaalilautakunta huolehtii lisäksi ehdokashakemusten vastaanotosta ja tarkastamisesta, ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisesta, ennakoäänien laskennasta ja kaikkien äänten tarkastuslaskennasta, vaalien tuloksen vahvistamisesta ja tiedottamisesta.

Äänestysaluejako on pääsääntöisesti ennallaan, äänestysaluejakoa on tarkistettu 8.6.2020 valtuuston päätöksellä muutaman kymmenen vakituudessa asuinkäytössä olevan rakennuksen osalta. Vaalilautakuntien määrä säilyy ennallaan (Asema, Kirkonkylä, Niemisjärvi). Vuonna 2021 järjestetään kuntavaalit. Vuonna 2022 ei ole säännönmukaisia vaaleja, vuonna 2023 on eduskuntavaalit ja vuonna 2024 presidentinvaalit ja europarlamenttivaalit.

KESKUSVAALILAUTAKUNTA (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa	%
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja Avustukset	18	0	0	0	
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT	18	0	0	0	
Henkilöstökulut	24	0	16	16	
Palvelujen ostot	5	0	6	6	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Avustukset					
Muut toimintakulut					
TOIMINTAKULUT	29	0	22	22	
TOIMINTAKATE	-11	0	-22	-22	
Poistot					

Tarkastuslautakunta

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavan ajan hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Tilintarkastuspalvelut kunta ostaa valtuuston päätökseen perustuen tilintarkastusyhteisö TALVEA:lta. Vastuunalaisena tilintarkastajana toimii HT, JHT Jukka Vuorio.

Tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös hyvää tilintarkastustapaa noudattaen.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on seurata tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista, valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, miten valtuuston tilikaudelle asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet. Tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset tiedoksi kunnanvaltuustolle kokoukseen, jossa valtuusto käsittelee talousarviota.

TARKASTUSLAUTAKUNTA (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja Avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0,0 %
Henkilöstökulut	6	7	7	0	0,0 %
Palvelujen ostot	16	22	19	-3	-13,6 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			1	1	
Avustukset					
Muut toimintakulut					
TOIMINTAKULUT	22	29	27	-2	-6,9 %
TOIMINTAKATE	-22	-29	-27	2	-6,9 %
Poistot					

Kunnanhallitus

Vuonna 2021 kunnanhallitus vastaa kunnan hallintosäännön päivityksestä ja muiden sääntöjen päivittämisestä sen mukaisiksi sekä valmiussuunnitelman viimeistelystä. Kunnanhallitus vastaa kunnan osalta Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-sopimuksen toteuttamisesta sekä mahdollisen hyvinvointialueen (sote-uudistus) valmistelun johtamisesta Hankasalmen kunnassa.

Elinvoimatoimia tehdään yhdessä yrittäjien ja yhdistysten kanssa. Yritysvaikutustyöryhmän toimintaa kehitetään.

Kunnallisvaalien jälkeen uusien luottamushenkilöiden kouluttaminen ja kunnan strategian päivittäminen uuden valtuuston johdolla ovat syksyn keskeisiä painopisteitä.

Kunnan talouden tasapainottamisohjelman toteutumisen valvominen ja tarvittavilta osin täydentäminen on kunnanhallituksen keskeisin vastuu vuonna 2021.

KUNNANHALLITUS (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Myyntituotot	159	145	49	-96	-66,2 %
Maksutuotot					
Tuet ja Avustukset	257	275	60	-215	-78,2 %
Muut toimintatuotot	15	3	2	-1	-33,3 %
TOIMINTATUOTOT	431	423	111	-312	-73,8 %
Henkilöstökulut	1 364	1 356	799	-557	-41,1 %
Palvelujen ostot	826	793	762	-31	-3,9 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	28	27	27	0	0,0 %
Avustukset	169	186	168	-18	-9,7 %
Muut toimintakulut	110	111	131	20	18,0 %
TOIMINTAKULUT	2 497	2 473	1 887	-586	-23,7 %
TOIMINTAKATE	-2 066	-2 050	-1 776	274	-13,4 %
Poistot	30	43	20	-23	-53,5 %

Työllistämisen tulosalue on siirretty kunnanhallituksen vastuualueelta perusturvan alle, näin ollen kaikki ta 2021 luvut eivät ole vertailukelpoisia ta 2020 lukuihin.

Keskus- ja luottamushenkilöhallinto

Keskus- ja luottamushenkilöhallinnon tehtävä on kunnan johtamisesta vastaaminen. Kunnanjohtajan, kunnanhallituksen, kunnanvaltuuston ja elinkeinotoimen tehtävät ovat keskeisin osa toimintaa. Strategian kannalta vuoden 2021 osalta edelleen vuoden 2020 tapaan keskeisiä päämääriä ovat kunnan ja kunnan yritysten sekä yhdistysten yhteistyön aktivoiminen, kunnan päätösten vaikutusten arvioinnin tehostaminen sekä sähköisen

viestinnän kehittäminen ja vuorovaikutuksen lisääminen kunnassa. Talouden tasapainottamiseen liittyvien ratkaisujen täytäntöön paneminen ja talouden tasapainottamisohjelman tarvittava täydentäminen ovat myös keskus- ja luottamushenkilöhallinnon vastuulla. Uusien luottamushenkilöiden koulutus ja kuntastrategian päivitys ovat loppuvuoden keskeisintä toimintaa

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Kunnan yhteistyö yritysten ja yhdistysten kanssa				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Yritysvaikutustyöryhmän toiminnan vakiinnuttaminen ja kehittäminen	Kunnan ja yritysten yhteistyön aktivoiminen. Kunnan päätösten ennako- ja jälkiarvointi. Kunnan elinvoimapolitiikan kehittäminen yhdessä yritystemme kanssa.	Kunnan ja yritysten yhteydenpito säännöllistä sekä vuorovaikutuksellista ja kaikki yritysalaat huomioivaa (myös alkutuotanto). Yritysvaikutustyöryhmää kuullen konkretisoidaan kuntastrategian elinkeinopoliittisia tavoitteita syksyllä 2021	Työryhmän kautta tulleiden aloitteiden määrä, tehtyjen vaikutusarviointien määrä, muiden yrittäjätalouksien määrä ja niihin osallistuneiden määrä. Uudet elinkeinopoliittiset tavoitteet vuoden 2021 kuluessa.	Kunnanjohtaja
Tapahtumien ja toimijoiden yhteensovittaminen ja yhteinen markkinointi	Synnyttää hyvä yhteishenki paikallisten toimijoiden keskuuteen sekä syventää yhteistyötä ja osallisuutta eri toimijoiden välillä. Olla yhdessä vahvempia!	Kunta yhdistää yhdistyksiä yhteistyöhön ja tukee niiden toiminnan ja tapahtumien markkinointia	Tapahtumien määrä, tapahtumiin osallistuneiden määrä, tapahtumien saama julkisuus, yhdistysten tyytyväisyys kunnan toimintaan (selvitetään joka toinen vuosi kyselyn avulla)	Kunnanjohtaja, hyvinvointipalveluiden viranhaltijat
Yritysten toimintaedellytykset				
Yritystoiminnan toimitilarpeisiin vastaaminen ja mahdollisuuksien luominen uudelle yritys toiminnalle.	Yritysten toimitila- tai tonttitarpeisiin etsitään yhdessä ratkaisuja. Kontaktoidaan mahdollisia uusia yrityksiä ja yrittäjiä. Ollaan aktiivisia olemassa olevien yritystemme tarpeille.	Eri tyyppisten toimitilavaihtoehtojen kartoitus ja päivitys. Kaavoituksen ohjaaminen huomioimaan yritysten tarpeet.	Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten määrä. Kunnassa olevien työpaikkojen määrä. Yritystapaamisten lukumäärä.	Kunnanjohtaja, kiinteistöjohtaja
Yrityksen perustamisen ohjaaminen	Uusien yritysten perustamisessa ohjaaminen, liiketoimintasuunnitelman arviointi, tietojen ylläpito www-sivuilla opastamaan asiassa.	Kannustava ja analyysoiva alkuneuvonta kunnassa ja yrittäjien ohjaaminen Gradian aloittavien yritysten palveluihin	Aloittaneiden yritysten määrä ja niistä toimintaa 3 vuoden päästä vielä jatkavien määrä, Gradialla asioineiden määrä	Kunnanjohtaja, kiinteistöjohtaja
Viestinnän ja markkinoinnin kehittäminen				
Sähköisen viestinnän ja markkinoinnin kehittäminen	Kunnan viestinnän ja markkinoinnin kehittäminen niin, että se mahdollisimman hyvin nivoutuu yhteen yritystemme ja yhdistystemme tarpeiden kanssa. Hankasalmen vahvuuksien ja kehittämistöimiellemme esiin nostaminen	Facebook- ja www-sivujemme aktiivinen kehittäminen, aktiivisen Hankasalmen insta-tilin luominen, vlogi- ja muu videoviestintä. Tätä tukevat mainostaulut ja esitteet	Sivulla vierailijoiden/katsojien määrä, vlogien ja päivitysten määrä, yritysten ja yhdistysten tyytyväisyys kunnan viestintään (kyselyn kautta selvitetään)	Kunnanjohtaja
Kunnan talouden tasapainottaminen				
Käyttötalouden tasapaino, lainakannan hallinta	Laadukkaiden palvelujen turvaaminen niin, että kunnan taloudelliset toimintaedellytykset säilyvät	Talouden tasapainottamisohjelman täytäntöönpano niin, että riittävät palvelut turvataan rahoitus pohjan kehitys ja lainakannan kehitys huomioon ottaen	Tasapainossa oleva ja toteutuva taloussuunnitelma investointiohjelma huomioon ottaen vuoteen 2025 saakka	Kunnanjohtaja, taloussihteeri, vastuualuejohtajat

Taloudelliset tavoitteet	TP 2018	TP 2019	TPE2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Väestömäärän kehityksen muutos ennusteita parempaan suuntaan	4939	4875	4760	4700	4650	4600	4550

Taloudelliset tavoitteet	Toteuma 2013	Toteuma 2014	Toteuma 2015	Toteuma 2016	Toteuma 2017	Toteuma 2018
Elinkeinotoiminnan tukeminen: Kunnan alueella sijaitsevien työpaikkojen määrä	1527 (+3)	1502 (-25)	1385 (-117)	1382 (-3)	1385 (+3)	1372 (-13)

Henkilöstön määrä (htv1)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 %
Vakituiset	1,9	1,9	1,5	-0,4 -21 %
Yhteensä	1,9	1,9	1,5	-0,4 -21 %

Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa	%
Luottamushenkilöhallinto					
Tulot	85	61	41	-20	-32,8 %
Menot	772	802	723	-79	-9,9 %
Netto	-687	-741	-682	59	-8,0 %
Elinkeinopalvelut*					
Tulot					
Menot	148	123	302	179	145,5 %
Netto	-148	-123	-302	-179	145,5 %
Hankasalmi kutsuu-hanke					
Tulot					
Menot	7	7	0	-7	-100,0 %
Netto	-7	-7	0	7	-100,0 %
Matkailuyritystoiminnan turvaaminen					
Tulot					
Menot			4	4	
Netto			-4	-4	
Keskus- ja luottamushenkilöhallinto yhteensä*					
Tulot	85	61	41	-20	-32,8 %
Menot	927	932	1 029	97	10,4 %
Netto	-842	-871	-988	-117	13,4 %

*Maaseututoimen tulosalue on siirretty elinkeinopalveluihin, näin ollen ta 2021 luvut eivät ole vertailukelpoisia ta 2020 lukuihin.

Yleishallinto

Yleishallinto jakautuu hallinto- ja talouspalveluihin, atk-palveluihin sekä henkilöstöhallintoon. Yleishallinnon kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden peruslähtökohta on keskittyä laadukkaaseen palvelujen tarjontaan sekä henkilökunnan osaamisen kehittämiseen. Hallinto- ja talouspalvelujen tehtävänä on tuottaa kunnalle hallinto- ja talouspalvelut. Strategian mukaiset laadukkaat palvelut varmistetaan panostamalla henkilöstön koulutukseen ja motivointiin, sähköisen asioinnin ylläpitoon ja kehittämiseen sekä laadukkaaseen sähköiseen tiedottamiseen. Atk-palveluiden tehtävänä on ylläpitää ja kehittää kunnan

tieto- ja viestintäjärjestelmiä, laiteympäristöä sekä huolehtia tietoturvasta. Atk-palvelut tuottavat myös työntekijöiden ja luottamushenkilöiden sovellus- ja laitteen. Strategian mukainen yhtenäinen ja tietoturvallinen viestintäjärjestelmä toteutetaan siirtymällä pilvipohjaiseen Office 365-ympäristöön sekä siirtämällä sähköpostijärjestelmä pilveen. Henkilöstöhallinto vastaa kunnan virka- ja työsuhteasioiden hoidosta, työhyvinvoinnin tukemisesta ja työterveyshoidon järjestämisestä. Strategian mukaiset laadukkaat palvelut varmistetaan panostamalla koulutussuunnitelman toteutumiseen sekä esimiestyön kehittämiseen.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Henkilöstömme on koulututettua ja motivoitunutta				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Hallinto- ja talouspalvelut	Ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö. Tavoitteena on että koulutuspäiviä kertyy vähintään 2 kpl per henkilö.	Henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua ammattitaitoa ylläpitäviin ja kehittäviin koulutuksiin. Kouluttautumisen kautta myös henkilöstön motivaatio kasvaa.	Toteutuneet koulutuspäivät	Kunnanjohtaja
Henkilöstöhallinto	Koulutussuunnitelman toteutuminen. Koulutussuunnitelma on vuosittain käsiteltävä harkittu ja toteutettava kokonaisuus.	Koulutussuunnitelman kautta turvataan henkilöstön osaaminen tehtävissään niin, että koulutuksen vaikutuksia myös arvioidaan ja sen kustannukset huomioidaan.	Henkilöstökertomuksen koonti toteutuneista koulutuksista	Palvelujohtaja
Henkilöstöhallinto	Esimiestyön kehittäminen. Esimiehillä on riittävä osaaminen ja motivaatio vuorovaikutukselliseen henkilöstöjohtamiseen	Henkilöstöjohtamisen koulutusta järjestetään vuoden 2021 aikana ja se on kantavana teemana mm. esimieskahveilla. Kunnan hyviä käytäntöjä jaetaan. Esimiesasemassa olevien virantäytöissä korostetaan johtamisosaamista valinnassa.	Työtyytyväisyyskysely	Palvelujohtaja
Sähköisten palvelujen laadukas toteuttaminen				
Hallinto- ja talouspalvelut	Laadukas sähköinen tiedottaminen sekä sähköisen asioinnin ylläpito ja kehittäminen kuntalaisille, luottamushenkilöille ja henkilöstölle.	Sähköinen tiedottaminen on laadukasta kunnan verkkosivuilla sekä sometileillä ja sähköisen asioinnin kehittäminen.	Kunnan verkkosivuilta ja sometileiltä saatu palaute.	Keskushallinnon toimistosihteeri ja taloussihteeri
Hallinto- ja talouspalvelut	Ajantasainen asiakirjahallintajärjestelmä, jonka pohjana on sähköinen arkistonmuodostussuunnitelma.	Sähköisen arkistonmuodostussuunnitelman tarkistaminen ja ajantasaistaminen.	Sähköisen arkistonmuodostussuunnitelman tarkistamisen tilanne.	Keskushallinnon toimistosihteeri ja taloussihteeri
Atk-palvelut	Yhtenäisen ja tietoturvallisen viestintäjärjestelmän luominen, jossa kaikilla kunnan työntekijöillä samat ohjelmat käytössä.	Siirtyminen pilvipohjaiseen Office365 -ympäristöön ja sähköpostijärjestelmän siirtäminen pilveen, jossa käytössä mm. yhteiset kalenterit ja Teams.	Kaikilla samat Office365 työkalut ja sähköposti.	Atk-suunnittelija

Henkilöstön määrä (htv1)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 %	
Vakituiset	11,4	11,9	10,8	-1,1	-9 %
Sijaiset			0,5	0,5	
Työllistetyt	0,5				
Muut määräaikaiset	0,3				
Yhteensä	12,2	11,9	11,3	-0,6	-5 %

Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Hallinto- ja talouspalvelut					
Tulot	11	4	3	-1	-25,0 %
Menot	412	430	395	-35	-8,1 %
Netto	-401	-426	-392	34	-8,0 %
Atk-palvelut					
Tulot	11	7	7	0	0,0 %
Menot	264	263	256	-7	-2,7 %
Netto	-253	-256	-249	7	-2,7 %
Henkilöstöhallinto					
Tulot	60	60	60	0	0,0 %
Menot	227	208	207	-1	-0,5 %
Netto	-167	-148	-147	1	-0,7 %
Yleishallinto yhteensä					
Tulot	82	71	70	-1	-1,4 %
Menot	903	901	858	-43	-4,8 %
Netto	-821	-830	-788	42	-5,1 %

Maaseutu- ja työllistämispalvelut

Tämä tulosalue poistuu. Maaseutupalvelut siirtyvät keskus- ja luottamushenkilöhallintoon elinkeinopalveluihin ja työllistämispalvelut siirtyvät perusturvaan.

Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Maaseutupalvelut					
Tulot	3	1	0	-1	-100,0 %
Menot	103	111	0	-111	-100,0 %
Netto	-100	-110	0	110	-100,0 %
Työllistäminen					
Tulot	262	290	0	-290	-100,0 %
Menot	565	529	0	-529	-100,0 %
Netto	-303	-239	0	239	-100,0 %
*Kunnallinen työllistäminen					
Tulot	121	155	0	-155	-100,0 %
Menot	414	396	0	-396	-100,0 %
Netto	-293	-241	0	241	-100,0 %
*Tukityöllistäminen yrityksiin					
Tulot	141	135	0	-135	-100,0 %
Menot	151	133	0	-133	-100,0 %
Netto	-10	2	0	-2	-100,0 %
Maaseutu- ja työllistämispalvelut yhteensä					
Tulot	265	291	0	-291	-100,0 %
Menot	668	640	0	-640	-100,0 %
Netto	-403	-349	0	349	-100,0 %

Perusturvalautakunta

Vuosi 2021 on perusturvassa uusien toimitilojen ja toimintamallien käyttöönottoa niin terveysasemalla, seniorikeskuksessa kuin lapsi- ja perhepalveluissakin. Sosiaalipalveluissa perhetyön tehostaminen alkaa hiljalleen tuottaa tulosta ja lastensuojelun kustannuskehitys näyttäisi vuoden 2021 aikana jatkavan laskua sijaishuollon kustannusten osalta.

Perusturvan talousarvio on laadittu siten, ettei se sisällä yhtään "sitomattomia" kulueriä, eli uudet yllättävät kustannuserät tuovat aina lisäpainetta ylitysuuhkaan.

Tavoitteena on edelleen kehittää KKK-toimintamallia (Kohtaa, Kuule, Kunnioita) laajasti kaikkeen palvelutuotantoon ja työskentelytapoihin.

PERUSTURVALAUTAKUNTA (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Myyntituotot	132	40	160	120	300,0 %
Maksutuotot	1 378	1 431	1 171	-260	-18,2 %
Tuet ja Avustukset	147	220	378	158	71,8 %
Muut toimintatuotot	274	266	179	-87	-32,7 %
TOIMINTATUOTOT	1 931	1 957	1 888	-69	-3,5 %
Henkilöstökulut	6 088	6 110	5 776	-334	-5,5 %
Palvelujen ostot	16 487	15 668	15 358	-310	-2,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	291	296	237	-59	-19,9 %
Avustukset	1 180	1 085	1 912	827	76,2 %
Muut toimintakulut	498	478	394	-84	-17,6 %
TOIMINTAKULUT	24 544	23 637	23 677	40	0,2 %
TOIMINTAKATE	-22 613	-21 680	-21 789	-109	0,5 %
Poistot	19	21	52	31	147,6 %

Työllistämisen tulosalue on siirretty kunnanhallituksen vastuualueelta perusturvan alle, näin ollen kaikki ta 2021 luvut eivät ole vertailukelpoisia ta 2020 lukuihin.

Hallinto

Perusturvan hallinnossa on 2,5 henkilötyövuoden panos, sihteeritiimissä 2 htv ja palvelujohtajan 0,5 htv.

PERUSTURVAN HALLINTO (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Perusturvan hallinto					
Tulot	3				
Menot	238	271	259	-12	-4,4 %
Netto	-235	-271	-259	12	-4,4 %

Sosiaalipalvelut

Sosiaalipalveluiden kuntastrategiaan pohjautuvat strategisten tavoitteiden peruslähtökohta on korostaa ennaltaehkäisevää toimintaa ja yksilöllisiä, asiakkaiden tarpeisiin pohjautuvia palveluja.

Toiminnan tarkoituksena on saada asiakas voimaantumaan siten, että hän pystyy elämään hyvää, omannäköistä arkea omassa toimintaympäristössään.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Laadukkaat sosiaalipalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Ennaltaehkäisevä toiminta	Tuen tarjoaminen riittävän ajoissa			
Yhteisten pelisääntöjen luominen perhekeskukseen.	Sitoutuminen yhteisiin toimintamalleihin lasten ja perheiden kanssa työskennellessä.	Lapsille ja perheille tarjotaan tasalaatuisia palveluja.	Kirjalliset toimintatavat	Sosiaalipalvelupäällikkö
Avoimien kerhojen järjestäminen perheiden tarpeiden mukaisesti.	Vertaistuen ja matalan kynnyksen palvelun tarjoaminen lapsille ja perheille.	Järjestetään kahdella eri kylällä yhteistyössä seurakunnan, järjestöjen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Iltaryhmät työssäkäyville perheille.	Toteutuneet kerhot/vuosi	Perhetyöntekijät, sosiaalipalvelupäällikkö
Lapsiparkkitoiminta yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa	Tukiverkon rakentaminen perheille, joilla sitä ei luonnostaan ole.	Tuetaan lapsiperheiden arkea.	Toteutuneet lapsiparkkikerrat/vuosi	Perhetyöntekijät, sosiaalipalvelupäällikkö
Kotiin annettavat palvelut	Turvallinen arjen tuki			
Asiakasohjaus	Asiakasohjaajien tarjoama palveluohjaus aikuisväestölle, eri kohderyhmään kuuluville kuntalaisille.	Asiakasohjaajat arvioivat ja koordinoivat sekä hakevat palveluita tavoitteiden mukaisesti yhdessä asiakkaan, lähiverkoston sekä palveluverkoston kanssa.	Asiakkaita/vuosi	Asiakasohjaajat (mielenterveys- ja päihde- sekä kehitysvammopalvelut)
Perhetyön ohjaus- ja neuvontakäynnit	Tarjota perheille matalankynnyksen ohjausta ja neuvoja pulmatilanteisiin.	Tavoitteena madaltaa kynnystä ottaa yhteyttä perhepalveluihin avun saamiseksi.	Perheet/vuosi	Perhetyöntekijät, sosiaalipalvelupäällikkö

Sosiaalipalvelujen ennaltaehkäisevien palvelujen kehittäminen keskittyy perhekeskustoimintaan ja perheiden kohtaamispaikkoihin. Toimintaa koordinoi perhetyöntekijä. Perhekeskustoiminnassa mukana perusturvan että sivistyksen henkilöstöä ja kolmannen sektorin toimijoita.

Kotiin annettavat asumista tukevat palvelut edistävät ja turvaavat eri-ikäisten kuntalaisten hyvää arkea omassa kodissaan.

Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Hyvää arkea tukevat palvelut				
Lapsiperhepalvelut	Perheestä ja lapsesta lähtevä tavoitteellinen ja tarpeen mukainen työskentely	Lasten ja perheiden kanssa työskentelyllä on aina tavoite ja lapset ja perheet ovat itse mukana tavoitteen laadinnassa.	Palvelutarpeen arviot/vuosi, SHL- ja LS-asiakkuudet/vuosi Uudet asiakkuudet/vuosi	Sosiaalityöntekijät
Työttömien palvelutarpeiden arviointi ja ohjaus oikeisiin palveluihin	Työttömän palvelupolun kehittäminen	Palvelutarpeen ja toimintakyvyn mukaisten palveluiden tarjoaminen työttömille henkilöille.	Arviot/vuosi	Työllisyyskoordinaattori
Kuntouttava työtoiminta	Yksilöllinen kuntoutuspolku ja opinnollistaminen.	Työvalmennus ja sosiaalisen kuntoutuksen menetelmien kehittäminen. Paikko-osaamistodistusten laadinta.	Osaamistodistukset/vuosi Jatkopolkujen lukumäärä/vuosi	Työpajaohjaaja/työllisyyskoordinaattori
Yksilöllinen työ- ja päivätoiminta kehitysvammaisille ja muille erityistä tukea tarvitseville	Mielekästä tekemistä ja sosiaalista kanssakäymistä arkeen.	Järjestetään asiakkaiden tarpeista ja mielenkiinnosta lähtöisin olevaa toimintaa.	Toimintaan osallistuneet/vuosi	Mäkituvan ohjaajat
Viihtyisä ja osallistava Hankasalmi				
Erytistä tukea tarvitsevien kuntalaisten asumisen kehittäminen	Turvallisen arjen mahdollistaminen siellä missä muutkin asuvat.	Tehdään yhteistyötä ympäristötoimen kanssa asumisympäristöjen kehittämisessä.	Kehittämiskohteet/vuosi	Sosiaalipalvelupäällikkö
Voimaannuttava Hankasalmi				
Yhteistyön suunnittelu ja toteuttaminen kolmannen sektorin ja seurakuntien kanssa	Hyvän arjen mahdollistaminen kuntalaisille eri toimijoiden kanssa.	Kolmannen sektorin toiminta täydentää kunnan järjestämiä palveluita.	Yhteiset toiminnot/vuosi	Sosiaalipalvelupäällikkö

Työttömien kanssa työskennellessä keskitytään oikea-aikaisiin palvelutarpeen arvioihin. Kuntouttavassa työtoiminnassa panostetaan yksilöllisten kuntoutuspolkujen suunnitteluun ja toteutukseen sekä opinnollistamiseen.

Lapsiperhepalveluissa keskitytään monitoimijaiseen tiimityöskentelyn kehittämiseen viime vuosina tapahtuneiden henkilöstölisäysten myötä. Lähtökohtana on lapsen ja perheen aito kuuleminen ja tavoitteellinen työskentely.

Asumisen esteettömyyttä ja viihtyisyyttä parannetaan yhteistyössä ympäristötoimen kanssa ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tehdään yhteistyötä hyvän arjen mahdollistamiseksi kuntalaisille.

Taloudelliset tavoitteet

Sosiaalipalveluiden nettokustannukset pyritään pitämään kurissa yhteistyötä tekemällä eri toimijoiden kanssa ja panostamalla ehkäiseviin ja varhaisen tuen palveluihin. Lastensuojelun menot pienenevät sijoitettavien lasten lukumäärän vähentymisen myötä. Työmarkkinatuen

kuntaosuutta seurataan kuukausittain ja työttömien aktivointitoimenpiteitä kehitetään jatkuvasti tarpeiden pohjalta. Vammaispalveluiden kustannusten nousua pyritään hillitsemään yhdenmukaisilla kriteereillä ja räätälöidyillä palveluilla sekä tekemällä yhteistyötä eri toimijoiden kesken.

Henkilöstö

Koulutussuunnitelmat on laadittu henkilöstön oman ammatillisen mielenkiinnon ja työnantajan tarpeiden pohjalta. Koulutussuunnitelmissa huomioidaan perusturvan 3 K:n malli.

Kokonaisuutena Sosiaalipalveluiden kulukehitys on laskeva, johtuen lastensuojelun kulujen pienentymisestä. Työmarkkinatuen kuntaosuutta on nostettu vain muutamalla tuhannella eurolla. Tämän tavoitteen toteutuminen edellyttää työllistämisen saralla, etenkin alle 1000 päivää työttömänä olleiden osalta, entistä tehokkaampaa työllistymistä.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Sosiaalipalvelujen nettokustannukset (euroa/asukas) 4.487.950 €/4875	1110	1003	921	-82	-9 %
Työmarkkinatuen kuntaosuus (euroa/asukas) 260.000 €/4875	56	51	53	2	4 %
Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien menot (euroa/asukas) 807000 / 4875	222	188	166	-22	-13 %
Henkilöstön määrä (htv1)					
	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 %	
Vakituiset	10,34	14,5	14,75	0,25	2 %
Sijaiset	1,43				
Työllistetyt	1	1	0,5	-0,5	-50 %
Muut määräaikaiset	0,25		0,5	0,5	
Oppisopimus	1		0,5	0,5	
Yhteensä	14,02	15,5	16,25	0,75	5 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)					
	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Sosiaalipalvelut					
Tulot	93	84	73	-11	-13,1 %
Menot	1 924	1 518	1 324	-194	-12,8 %
Netto	-1 831	-1 434	-1 251	183	-12,8 %
Vammaispalvelut					
Tulot	16	18	18	0	0,0 %
Menot	1 097	945	825	-120	-12,7 %
Netto	-1 081	-927	-807	120	-12,9 %
Toimeentuloturva					
Tulot	1				
Menot	317	306	315	9	2,9 %
Netto	-316	-306	-315	-9	2,9 %
Toimintakeskus-Asuntola					
Tulot	25	20	19	-1	-5,0 %
Menot	318	191	191	0	0,0 %
Netto	-293	-171	-172	-1	0,6 %
Omaishoito ja perhehoito					
Tulot	90	72	73	1	1,4 %
Menot	542	544	494	-50	-9,2 %
Netto	-452	-472	-421	51	-10,8 %
Muut sosiaalipalvelut					
Tulot	76	65	66	1	1,5 %
Menot	1 528	1 708	1 588	-120	-7,0 %
Netto	-1 452	-1 643	-1 522	121	-7,4 %
Sosiaalipalvelut yhteensä					
Tulot	301	259	249	-10	-3,9 %
Menot	5 726	5 212	4 737	-475	-9,1 %
Netto	-5 425	-4 953	-4 488	465	-9,4 %

Arjen tuki

Arjen tuen palveluissa pääpaino on ennaltaehkäisevien ja kotiin annettavien palvelujen kehittämisessä. Tavoitteena on vahvistaa toimintakykyä ja terveyttä niin, että kuntalaiset

pärjäävät mahdollisimman omatoimisesti ja elävät omannäköistään elämää omassa arkiympäristössään kuntastrategian mukaisesti.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Ikääntyneiden palvelujen on oltava laadukkaita mahdollista arvokas vanhuus				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Ennaltaehkäisevä toiminta				
Seniorikeskustoiminta	Tavoitteena on järjestää ennaltaehkäisevänä toimintana mielekästä päivätoimintaa ikäihmisille	Seniorikeskus järjestää virikkeellistä, kuntouttavaa ja sosiaalista kanssakäymistä tukevaa toimintaa ikääntyville kuntalaisille seniorikeskuksessa ja kylillä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.	Kerhojen määrä, osallistujien määrä	Kaapon palveluvastaava, toimintaterapeutti
Lyhytaikainen palveluasuminen	Lyhytaikaisella palveluasumisella tuetaan asiakkaan kotona pärjäämistä ja nopeutetaan sairaalasta kotiutumista.	Lyhytaikaisena palveluasumisena voidaan toteuttaa arviointijaksoja, kuntouttavia lyhytaikaisjaksoja, omaishoidon vapaan aikaista hoitoa sekä satunnaista kriisihoitoa 1-2 viikon jaksoissa.	Käyttöaste %	Tähtelän ja kotihoidon palveluvastaavat
Kotiin annettavat palvelut				
Kotihoidon riittävä taso				
Asiakasohjaus	Keskitetyn asiakas- ja palveluohjauksen (KAAPO) kehittäminen	Toimivalla asiakasohjauksella ohjataan asiakkaat tarkoituksenmukaisten palvelujen piiriin. Asiakkaat saavat tietoa erilaisista palveluvaihtoehdoista ja palveluja myönnetään hyväksytyjen kriteereiden mukaisesti.	Yhteydennotot, asiakasmäärät	Kaapon palveluvastaava
Kuntouttava arviointijakso	Asiakkaan toimintakyvyn ja omatoimisuuden vahvistuminen, läheisverkoston resurssien tunnistaminen ja mukaan saaminen, usko omaan kotona asumiseen lisääntyy.	Tavoitteena saada kokonaiskuva asiakkaan arkisuoritusarvosta, arvioida hänen toimintakykynsä ja elinympäristöään ja tarvittavia tukitoimia sekä toteuttaa tavoitteellinen ja suunnitelmallinen kuntoutusjakso yhteistyössä asiakkaan, hänen läheistensä ja kotihoidon kanssa.	Arviointijakso /vuosi	Kaapon ja Tähtelän palveluvastaava
Hoidon jatkuvuus	Hoidon jatkuvuuden turvaaminen tiimimallilla.	Toiminnanohjauksen avulla voidaan rajata eri hoitajien määrää/asiakas.	Hoitaja/asiakas	Kotihoidon palveluvastaava

Keskitetyn palveluohjauksen (KAAPO) tavoitteena on matalan kynnyksen neuvonta ja ohjaus, saavutettavuuden ja yhteydenottojen helppous niin, että asiakas ohjautuu oikeiden palvelujen piiriin.

Tähtelässä toimii kuntouttavan, lyhytaikaisen hoivan kymmenpaikkainen yksikkö, jonka tavoitteena on tukea kotona asumista arkikuntoutuksen keinoin. Seniorikeskustoimintaa jatketaan sekä seinättömänä toimintana että seniorikeskuksessa tapahtuvana toimintana.

Kotihoidossa on käytössä kuntouttava arviointijakso, jonka tavoitteena on saada kokonaiskuva asiakkaan toimintakyvystä omassa elinympäristössään. Kotihoidon tiimimallia kehitetään siten, että hoitajien vaihtuvuus/asiakas saataisiin mahdollisimman vähäiseksi.

Palveluasumisessa pääpaino on sisällön kehittämisessä ja hyvän arjen mahdollistamisessa niille henkilöille, jotka toimintakykynsä, sairautensa, vammansa tai muun vastaavan syyn takia tarvitsevat ympärivuorokautisen hoivan ja hoidon palveluja ja joiden kotiin annettavat palvelut eivät enää ole tarkoituksenmukaisia.

Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Palveluasuminen				
Hyvä arki tehostetussa palveluasumisessa.	Asukkaan näköinen arki tehostetussa palveluasumisessa.	Arjen rytmi ja osallisuus palvelutalon arjen toimintoihin asukkaan oman toimintakyvyn ja mieltymysten mukaisesti.	Asukkaan mielipiteen ja mieltymysten kirjaaminen hopasuun ja huomioiminen arjessa.	Metsätähden ja Kotirannan palveluvastaavat
Asukastyytyväisyys lyhyt- ja pitkäaikaisessa palveluasumisessa	Asukkaiden ja omaisten mielipiteiden huomiointi	Palveluasumisessa haluamme huomioida asukkaiden ja omaisten mielipiteitä toiminnassamme.	Asiakas/omaistyytyväisyyskysely (pisteetyt kysymykset sekä vapaamuotoinen sanallinen palaute)	Metsätähden ja Kotirannan palveluvastaavat

Taloudelliset tavoitteet

Palveluasumisen päivähinta muodostuu laskennallisesti niin, että talousarvion nettokustannus on jaettu arvioitujen toteutuneiden hoitopäivien määrällä (asukkaatx365). Kotihoidon tuntihinnassa jakajana on arvioidut välittömän työn kotihoidon tunnit. Huomioitavaa on, että Metsätähden tunnusluvut eivät ole vuosien välillä vertailukelpoisia toiminnallisten muutosten vuoksi.

Henkilöstö

Arjen tuessa jatkaa hyväksi havaittu esimiestiimi, joka johtaa palveluasumisen ja kotihoidon yksikköjä tiimityön menetelmin. Arjen tuen varahenkilöstöön on varattu määräraha kuudelle henkilölle, joista neljä on palveluasumisessa ja kaksi kotihoidossa. Henkilöstösijoittelulla varmistetaan riittävä resurssi hoitotyöhön. Henkilöstölle laaditaan koulutussuunnitelma, jossa pääpainona on asiakaslähtöinen työskentely sekä hoitoyön kehittäminen.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Kotikäyntien yksikkökustannukset kotihoito					
€/tunti (brutto) 2.444.300/37.300	62	68	66	1	2 %
€/tunti (netto) 2.094.300/37.300	53	61	56	3	5 %
Päiväranta €/hoitopäivä/netto 184.100 €/ 1947	113	96	95	-1	-1 %
Metsätähti €/hoitopäivä/netto 715.700 €/ 5840	139	106	123	17	14 %
Kotiranta €/hoitopäivä/netto 829.600 €/ 7300	117	112	114	2	2 %
Tähtelä €/hoitopäivä/netto 445.500 €/ 3650	0	108	122	14	11 %
Henkilöstön määrä (htv1)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 %	
Vakituiset	87,56	97	73	-24	-25 %
Sijaiset	33,29	15	14	-1	-7 %
Työllistetyt	4	4	3	-1	-25 %
Yhteensä	124,85	116	90	-26	-22 %

Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Kotihoito					
Tulot	376	352	350	-2	-0,6 %
Menot	2 346	2 361	2 444	83	3,5 %
Netto	-1 970	-2 009	-2 094	-85	4,2 %
Kotihoidon tukipalvelut					
Tulot	245	265	233	-32	-12,1 %
Menot	301	280	290	10	3,6 %
Netto	-56	-15	-57	-42	280,0 %
Seniorikeskus					
Tulot	32	20	15	-5	-25,0 %
Menot	141	76	60	-16	-21,1 %
Netto	-109	-56	-45	11	-19,6 %
Palveluasumisen varahenkilöstö					
Tulot					
Menot		140	143	3	2,1 %
Netto		-140	-143	-3	2,1 %
Palveluasunnot Metsätähti					
Tulot	273	250	272	22	8,8 %
Menot	1 343	906	988	82	9,1 %
Netto	-1 070	-656	-716	-60	9,1 %
Palveluasunnot Päiväranta					
Tulot	407	411	69	-342	-83,2 %
Menot	1 728	1 625	253	-1 372	-84,4 %
Netto	-1 321	-1 214	-184	1 030	-84,8 %
Palveluasunnot Kotiranta					
Tulot	252	252	272	20	7,9 %
Menot	1 100	1 049	1 102	53	5,1 %
Netto	-848	-797	-830	-33	4,1 %
Tähtelän lyhytaikainen palveluasuminen					
Tulot	0	104	80	-24	-23,1 %
Menot	0	499	525	26	5,2 %
Netto	0	-395	-445	-50	12,7 %
Ostetut asumispalvelut					
Tulot	40	44	80	36	81,8 %
Menot	621	587	952	365	62,2 %
Netto	-581	-543	-872	-329	60,6 %
Palveluasumisen palvelusetelit					
Tulot					
Menot	0	0	906	906	
Netto	0	0	-906	-906	
Arjen tuki yhteensä					
Tulot	1 625	1 698	1 371	-327	-19,3 %
Menot	7 580	7 523	7 663	140	1,9 %
Netto	-5 955	-5 825	-6 292	-467	8,0 %

Terveyspalvelut

Hankasalmen perusterveydenhuollon palvelut järjestää Jyväskylän seudun yhteisterveyskeskus JYTE. JYTen toiminta on vakiintunutta ja sopimussuhteen hoito Hankasalmen kunnan ja JYTen välillä hyvää ja luottamuksellista.

JYTen sopimuskunnat, Jyväskylä, Hankasalmi, Uurainen määrittelevät käytettävissä olevien resurssiensa puitteissa Jyväskylän yhteistoiminta-alueen terveyskeskuksen järjestämien terveydenhuollon palvelujen sisällön ja laajuuden. Jyväskylän kaupungin ympäristöterveydenhuollon palveluyksikkö hoitaa Jyväskylän lisäksi ympäristöterveydenhuollon tehtävät Hankasalmen, Muuramen, Uuraisen, Petäjäveden, Joutsan, Luhangan, Multian, Toivakan ja Äänekosken alueilla.

Uusi terveysasemarakennus otetaan käyttöön tammikuun alusta 2021. Uudet ja toimivammat tilat mahdollistavat myös mielenterveyspalveluiden kehittämisen Walk in -toiminnan ja

ryhmätapaamisten avulla. Sähköisten palveluiden käytön laajentaminen ja tunnettavaksi tekeminen ovat myös tärkeä osa terveyspalveluiden kehittämistä palvelutarpeen arvioinnin tehostamiseksi sekä hoitoon ohjautumisen tueksi. Lääkäripalveluissa tavoitteena on jatkaa edelleen yhteistyötä JYTen ja Kunnanlääkäreiden kanssa, mutta liittyy mukaan myös kehitteillä olevan virtuaalisen sote-keskuksen mukanaan tuomia mahdollisuuksia.

Vuoden 2021 suurimmat haasteet ovat hammaslääkäriresurssin turvaaminen ja mahdolliset yllättävät kulunousut liittyen sairaalahoitopäivien hintoihin.

Fysioterapeutin suoravastaanotto toiminta on vakiintunut osaksi terveyspalveluita ja toimintamalli tehostaa tuki- ja liikuntaelinvaijien arviointia ja hoitoa. Fysioterapeutin työpanos myös vapauttaa lääkäreiden työaika vastaanotolla.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Toimivat tilat terveystoimen toteuttamisen tukena				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Terveyspalvelut uusissa tiloissa	Hyvä palvelutaso toimivissa tiloissa	Terveyspalveluiden saavutettavuus ja toimivuus	toteutuneet suorittemäärät: päivystysterveystoimintojen lkm	Jyte, Palvelujohtaja
Terveyspalveluiden turvaaminen lähipalveluina Hankasalmella				
Avosairaanhoidon vastaanotto toiminta	Peruspalveluiden saatavuuden ja oikea-aikaisuuden parantaminen	Hoitajan ja lääkärin vastaanottoaikoja hyvin saatavilla.	Avosairaanhoidon T3-aika (laskennallisesti kolmas vapaa kiireetön vastaanottoaika)sairaanhoitajalle on seitsemän (7) päivää ja lääkärille 21 päivää.	Jyte, Palvelujohtaja
Omaolo -sähköinen asiointipalvelu	Käytön laajentaminen ja tunnettavuus	Kansallisen digipalvelun entistä tehokkaampi ja laaja-alaisempi hyödyntäminen hoidon ja palvelun tarpeen arvioimiseksi	käyttäjämäärät palvelussa	Jyte, Palvelujohtaja
Mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantaminen	Walk in -toiminnan ja ryhmätoiminnan aloittaminen	Moniammatillisen avun saaminen matalan kynnyksen periaatteella	Walk in- palvelun asiakasmäärä ja ryhmiin osallistuneiden määrä	Jyte, Palvelujohtaja
Fysioterapeutin suoravastaanotto	Tuki- ja liikuntaelinvaijien nopea arviointi ja hoito	Tule-asiakkaat pääsevät fysioterapeutin arvioon ja saavat asiakaskohtaiset ohjeet omaan hoitoon nykyisten Käypä hoito- ja fysioterapiasuositusten mukaisesti. Ohjaus tarvittaessa lääkärille.	Suoravastaanoton asiakasmäärä	Jyte, Palvelujohtaja
Lääkäriresurssin turvaaminen				
Lääkärivastaanotto	Terveysasemalla virat täytettyinä	vähintään 2 virkalääkäriä	täytettyjen vakanssien määrä	Jyte, Palvelujohtaja
Hybridimalli lääkäripalveluissa	Yhteistyön ja uuden toimintamallin kehittäminen sekä resurssien tehokas kohdentaminen	Jyten, Kunnanlääkäreiden ja maakunnallisen virtuaalisen sote-keskuksen avulla tuotetut lääkäripalvelut	asiakasmäärät	Jyte, Palvelujohtaja
Hammaslääkäri	Hammaslääkäri virat täytettyinä	Hammaslääkäripalveluiden saavutettavuus pysyy hyvänä	täytettyjen vakanssien määrä	Jyte, Palvelujohtaja

Taloudelliset tavoitteet

Vuoden 2021 talousarviossa on varauduttu keskimäärin 13 sairaansijan käyttöön terveyskeskussairaaloissa. Terveyskeskukseen ollaan rekrytoimassa kahta virkalääkärinä, jolloin kallista ostopalvelulääkäriyövoiman käyttöä voidaan vähentää.

Erikoissairaanhoidon kiinteä laskutus takaa sen, että palvelusopimuksessa sovittu kustannus ei muutu, joten siltä osin vuoden 2021 ylitysriski pienenee.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Perusterveydenhuollon nettokustannukset (€/asukas) 4.250.900 € / netto/4875	734	761	872	111	13 %
Erikoissairaanhoidon nettokustannukset (€/asukas) 6.160.500 € / 4875	1338	1346	1264	-82	-6 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Perusterveydenhuolto (JYTE)					
Tulot					
Menot	4 027	3 758	4 239	481	12,8 %
Netto	-4 027	-3 758	-4 239	-481	12,8 %
Erikoissairaanhoido					
Tulot					
Menot	6 750	6 650	6 161	-489	-7,4 %
Netto	-6 750	-6 650	-6 161	489	-7,4 %
Ympäristöterveydenhuolto					
Tulot					
Menot	221	222	191	-31	-14,0 %
Netto	-221	-222	-191	31	-14,0 %
Terveyspalvelut yhteensä					
Tulot					
Menot	10 998	10 630	10 591	-39	-0,4 %
Netto	-10 998	-10 630	-10 591	39	-0,4 %

Työllistäminen

Työllistäminen siirtyy vuoden 2021 alusta kunnanhallituksen vastuualueelta perusturvan alle kunnallisen ja yritykseen työllistämisen osalta. Kunnalliseen työllistämiseen on varattu määrärahoja 16,2 htv ja yritykseen työllistämiseen 6 htv. Lisäksi oppisopimuksella työllistettäviä on 3,8 htv, joista suurin osa on vanhoja oppisopimuslaisia. Jatkossa oppisopimuslaisten palkkakulut varataan kunkin vastuualueen budjettiin (lukuun ottamatta nuorten työllistämistä Taitotuvalla). Yritykseen työllistämisen hoitamista varten varataan 0,5 htv työvalmentajan palkkaamiseen.

Työllisyyspalveluissa keskitytään jatkossa yhä enemmän työttömän henkilön kokonaisvaltaiseen palvelutarpeen arvioimiseen ja sopivan jatkopolun löytymiseen. Työllisyyspalveluiden sosiaalinen ja taloudellinen vaikuttavuus kehittyvät palvelupolkuja tehostamalla ja hyödyntämällä monipuolisesti työllistämistä edistäviä palveluja. Kun henkilöitä saatetaan työllistymistä edistävien palvelujen piiriin, kuntoutukseen, koulutukseen tai sairauspäivärahalle yksilöllisen palvelutarpeen mukaisesti, kunnan säästöt työmarkkinatukimaksuissa ovat välittömiä. Työllistämismäärärahojen keskittäminen lähtökohtaisesti pitkäaikaistyöttömien työllistämiseksi vähentää kustannuspainetta

työmarkkinatukimaksujen lisäksi täydentävässä toimeentulotuessa ja sosiaalipalveluissa.

Työllisyyspalveluiden ja perusturvan keskeiset tavoitteet ovat samansuuntaiset siltä osin, kun toimilla pyritään asiakkaiden itsenäisen elämän tukemiseen ja tuen tarpeen hallittuun vähentämiseen. Näin ollen sosiaalinen ja taloudellinen vaikuttavuus tullaan saavuttamaan synkronoimalla perusturvan omia toimintoja ja hyödyntämällä toimialan sisäistä asiantuntijapäätömaa.

Kunnan muiden toimialojen ja paikallisten yhdistysten kanssa tehtävää yhteistyötä tullaan työllisyyspalveluissa jatkossa tehostamaan, jotta tarkoituksenmukaisia palvelupolkuja syntyy yhä useammalle asiakkaalle. Samalla pyritään edesauttamaan työpaikkaohjaajien kykyä valmentamaan johtamiseen ja osaamisen johtamiseen, mikä saavutetaan kehittämällä arviointiin, osaamisen tunnistamiseen ja jatko-ohjaukseen liittyviä menetelmiä. Näin työllisyyspalveluiden resursseja suuntaamalla saavutetaan laadullisia hyötyjä, jotka palvelevat tuottavuutta laajemmassa mittakaavassa.

Henkilöstön määrä (htv1)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 %	
Vakituiset	1,2	1,2	0	-1,2	-100 %
Työllistetyt, kunnallinen työllistäminen	15,6	18	16,2	-1,8	-10 %
Työllistetyt, yrityksiin työllistäminen	6	6	6	0,0	0 %
Muut määräaikaiset	0,5	0,5	0,5	0,0	0 %
Oppisopimus työllistetyissä	4	2	3,8	1,8	90 %
Yhteensä	27,3	27,7	26,5	-1,2	-4 %

Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021	
				euroa	%
Kunnallinen työllistäminen					
Tulot			133	133	
Menot			294	294	
Netto			-161	-161	
Tukityöllistäminen yrityksiin					
Tulot			135	135	
Menot			133	133	
Netto			2	2	
Työllistäminen yhteensä					
Tulot			268	268	
Menot			427	427	
Netto			-159	-159	

Työllistämisen tulosalue on siirretty kunnanhallituksen vastuualueelta perusturvan alle.

Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunnan yhteisenä teemana on edelleen *Huomaa Hyvä*, jonka kautta tunnustetaan ja hyödynnetään ne voimavarat - niin resursseihin kuin osaamiseen liittyvät - mitä meillä jo on olemassa.

Positiivisuuden nostaminen tiedotuksessa, viestinnässä ja palvelujen tuottamisessa on yksi keskeinen sivistyspalvelujen toimintatapa.

SIVISTYSLAUTAKUNTA (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Myyntituotot	419	374	465	91	24,3 %
Maksutuotot	284	242	233	-9	-3,7 %
Tuet ja Avustukset	270	226	300	74	32,7 %
Muut toimintatuotot	38	36	25	-11	-30,6 %
TOIMINTATUOTOT	1 011	878	1 023	145	16,5 %
Henkilöstökulut	5 852	5 962	5 907	-55	-0,9 %
Palvelujen ostot	2 385	2 363	2 186	-177	-7,5 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	358	350	354	4	1,1 %
Avustukset	198	222	220	-2	-0,9 %
Muut toimintakulut	1 060	1 154	1 316	162	14,0 %
TOIMINTAKULUT	9 853	10 051	9 983	-68	-0,7 %
TOIMINTAKATE	-8 842	-9 173	-8 960	213	-2,3 %
Poistot	108	150	324	174	116,0 %

Hallinto ja toimisto

Sivistyspalvelujen toimisto- ja hallintopalvelut vastaavat suunnittelu-, kehittämis-, valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä, sekä sivistyspalvelujen talous- ja henkilöstöpalveluista. Hallintopalveluiden henkilöstö koostuu sivistystoimen toimialajohtajasta (0,88 htv), joka toimii myös kansalaisopiston rehtorina 31.7.2021 asti (0,12 htv)

sekä toimistosihteeristä (0,75 htv). Toimistosihteerit toimii myös kunnan työsuojeluvaltuutettuna 9 tuntia per viikko, josta kulut kohdistuvat kunnanhallituksen alle. Hallinnon henkilöstöresurssi on vähentynyt 25 % YT-neuvottelujen tuloksena.

SIVISTYSTOIMEN HALLINTO (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Tulot					
Menot	200	203	180	-23	-11,3 %
Netto	-200	-203	-180	23	-11,3 %

Koulutuspalvelut

Vuonna 2021 esi- ja perusopetusta järjestetään kahdessa alakoulussa ja yhtenäiskoulussa. Esiopetus on siirtynyt kokonaan koulujen hallinnoimaksi 1.8.2020 alkaen ja esiopetusryhmiä on kolme. Lukuvuonna 2020-2021 esi- ja perusopetuksen oppilaita on 545 (edellisenä lv 543). Lukiossa on 77 opiskelijaa (edellisenä lv 82). Vuonna 2021 suunnistuslukiolinjan rahoitukseen kunta panostaa 54 000 euroa (2020= 55 000 € ja 2019= 60 000 €). Suunnistuslukiolaisia on 12 ja kaikki ovat ulkopaikkakuntalaisia. Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään Aseman, Niemisjärven ja Kuuhankaveden koulujen yhteydessä ja koordinointi on yhdistetty Sinisiiven päiväkodin johtajan tehtävään.

Esi- ja perusopetuksen toimintaa ohjaa perusopetuslain ja -asetuksen lisäksi esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmat. Vuoden 2021 aikana valmistaudutaan ottamaan käyttöön valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit eri arvosanoille. Lisäksi käynnissä on useita kehittämishankkeita, joista merkittävimmät koskevat koulutuksellisen tasa-arvon lisäämistä ja Covid-19 aiheuttamien oppimisvajeiden korjaamista.

Lukiokoulutuksessa painopisteenä on uuden opetussuunnitelman käyttöönotto syksystä 2021 alkaen. Uudistuksen tavoitteena on kehittää lukion opetusta niin, että se tukee opiskelijoiden hyvinvointia, antaa opiskelijoille jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia nykyistä kattavammin sekä tukee opiskelijoiden yksilöllisiä tarpeita ja oppimista. Velvoitteet korkeakoulu yhteistyön, opintojen ohjauksen ja oppimisen tuen lisäämiselle aiheuttavat lisäkustannuksia. Ministeriö on luvannut korvata kustannukset täysimääräisesti. Tästä johtuen talousarvion suunnittelussa ei ole huomioitu lukiouudistuksesta aiheutuvaa työn lisääntymistä.

Lukion kurssien toteutumista on pyritty turvaamaan kirjoitettavissa aineissa. Opiskelijoiden harrastuksissa hankittu osaaminen voidaan lukea hyväksi opinnoissa nykyistä käytäntöä laajemmin. Osaamisen näyttö pitää todentaa. Liikuntalinjan laajivalikoimaa laajennetaan paikallisiin vahvuuksiin liittyen.

Lukiossa toimii myös suunnistuslinja, johon kunta panostaa 54 000 euroa vuonna 2021 laadukkaan valmennustoiminnan takaamiseksi. Suunnistuslukiolinjan kaikki opiskelijat ovat ulkopaikkakuntalaisia.

Oppilashuollon palveluissa tavoitteena on ennaltaehkäisevien palvelujen ja perhekeskustoimintamallien luominen yhdessä eri toimijoiden kanssa, joilla varmistetaan palveluiden jakautuminen ja kohdentaminen asiakastarpeiden mukaisesti. Sivistyspalvelujen osalta opiskelu huollon tilat ja toiminta on sijoitettu perhekeskukseen. Tämä edellyttää uudenlaista palveluiden yhteensovittamista ja johtamista – lapsi- ja nuorilähtöistä toimintakulttuuria. Aiemmin psykologipalvelut ostettiin Jyväskylästä, nyt kuntaan on palkattu oma psykologi, jonka henkilöstökustannuksista on arvioitu 70 % koulutuspalveluiden kustannukseksi. Kustannukset siirtyvät ostopalveluista henkilöstökustannuksiin.

Esiopetusta täydentävää hoitoa järjestetään nyt varhaiskasvatustilassa mukaisena varhaiskasvatuksena päiväkodeissa. Vuoden 2021 aikana valmistellaan perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteyteen kerhotoimintaa esiopetuksen oppilaille (täydentävän hoidon kehittäminen), jotta varhaiskasvatuksen puolelle vapautuu resurssia varsinaiseen varhaiskasvatustyöhön (lain myötä voimaan tullut ryhmäkokojen pieneneminen). Tätä tukee myös esiopetuksen siirtyminen koulujen hallinnoimaksi.

Joustava esi- ja alkuopetuksen kehittämiseen panostetaan kouluttamalla henkilöstöä ja keräämällä taustatietoa toimintamallin laadintaan siten, että suunnitelma toteuttamisesta on valmis keväällä 2021. Tavoitteena on, että kaikilla ikäryhmään kuuluvilla lapsilla on mahdollisuus osallistua joustavaan esi- ja alkuopetukseen syksystä 2021 alkaen ja opiskella oppimisvalmiuksiaan parhaiten tukevilla tavoilla ja soveltuvissa vertaisryhmissä. Tavoitteena on edetä kohti vuosiluokkiin sitomatonta opetusta, jolloin lasten siirtyminen esiopetuksesta ensimmäiselle ja toiselle luokalle käy joustavasti kunkin lapsen oman kehitys- ja taitotason mukaisesti.

Vuodelle 2021 koulukuljetusmenoihin varataan 650 000 euroa, tavoitteena vakauttaa kuljetuskustannuksia. Kuljetusten piirissä on ollut noin 60 % oppilaista. Keväällä 2019 päivitettiin kunnan koulukuljetusperiaatteet, kuljetusreittien suunnittelua ja kaluston täyttöastetta tehostettiin ja tiedottamiseen panostettiin.

Syyslukukaudelle 2019 tehdyt toimenpiteet purivat jo selkeästi koulukuljetuskustannuksiin: kevään osalta koulukuljetusten päivähinta oli 4557 euroa ja syksyn 2019 osalta 3287 euroa. Elokuussa 2020 koulukuljetusten päivähinta on noin 3700 euroa, jonka pohjalta vuodelle 2021 on arvioitu syntyvät koulukuljetusmenot.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Laadukkaat koulutuspalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Monialaisen yhteistyön kehittäminen ja ennaltaehkäisevä toiminta	Sitoutuminen yhteisiin toimintamalleihin lasten, nuorten ja perheiden kanssa työskentelyssä	Uuden perhekeskuksen tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä ja tukemisessa	Palvelu- ja prosessikuvausten laadinnat	Sivistystoimenjohtaja, rehtorit, koulunjohtajat, oppilashuollon henkilöstö, erityisopettajat
Täydentävän hoidon kehittäminen	Tehostaa palvelutuotantoa ja monipuolistaa palvelurakennetta niin, että palvelut vastaavat entistä paremmin kuntalaisten tarpeisiin	Yhtenäinen esiopetus- ja hoitopäivä sekä ryhmän jatkuvuus	Esioppilaita/täydentävän hoidon ryhmä	Sivistystoimenjohtaja, rehtorit, koulunjohtajat
Joustavan esi- ja alkuopetuksen kehittäminen	Luoda kouluille joustavan esi-alkuopetuksen toimintamalli huomioiden oppilaiden oppimisvalmiudet	Kouluissa annettava esiopetus mahdollistaa joustavat esi- ja alkuopetuksen järjestelyt	Toimintamallin laadinta	Sivistystoimenjohtaja, rehtorit, koulunjohtajat
Toisen asteen opetuksen kehittäminen	Kehittää lukion opetusta niin, että se tukee opiskelijoiden hyvinvointia, antaa opiskelijoille jatko-opinto- ja työelämä-valmiuksia	Paikallisen ops-tyon saattaminen valmiiksi, liikuntalinjan lajivalikoiman laajentaminen paikallisiin vahvuuksiin liittyen	Opiskelijamäärä, paikallinen ops, yhteistyötahot	Sivistystoimenjohtaja, rehtori, apulaisrehtori, opinto-ohjaaja
Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Hyvinvoinnin ylläpitäminen ja aktivoiminen ja riittävä täydennyskoulutus	Henkilöstö osallistaminen ja vastuuttaminen: Huomaa hyvä meissä	Sairauspoissaolojen määrä Toteutuneet koulutuspäivät Työtyytyväisyyskysely	Sivistystoimenjohtaja, rehtorit, koulunjohtajat
Viihtyisä ja osallistava Hankasalmi				
Oppilaan/opiskelijan osallistaminen	Koulussa toimii useita oppilaita osallistavia ryhmiä	Esim. oppilaskunta, tutorit jne	Ryhmien tekemien tapahtumien määrä	Rehtori/koulunjohtaja
Turvallinen ja terveellinen oppimisympäristö	Lasten ja nuorten kasvun tukeminen ja kouluhyvinvoinnin parantaminen	Oppilas/opiskelija tuntee kuuluvansa koulun ja luokan sosiaaliseen yhteisöön sekä kokee koulussa turvallisuutta ja luottamusta.	Pidetyt kiva-tunnit Koulutapaturmat Yleisopetuksen ryhmäkoko Kouluterveyskysely	Kiva-vastaava Rehtori/koulunjohtaja Rehtori/koulunjohtaja Rehtori/koulunjohtaja

Taloudelliset tavoitteet

Sivistyslautakunnan vastualueen suurimmat kustannukset kohdistuvat koulutuspalveluihin, jossa säädökset ja määräykset säätelevät mm. perusopetuksen oppilaan saaman opetuksen vähimmäistuntimäärää, erityisen tuen tarpeessa olevien oppilaiden osalta opetusryhmien kokoa, lukiokoulutuksen vähimmäiskurssimäärää sekä opetustoimen henkilöstön kelpoisuuksia.

Vuonna 2021 oppilasmäärä ei vielä vähene juurikaan, mutta muutamien vuosien päästä lasten määrän väheneminen tulee näkymään alakouluissa. Yläkoululaisten määrä kasvaa lukuvuoteen 2025-2026 asti.

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen toimintaa rahoitetaan yhä enemmän erilaisilla hankkeilla. Valtion erityisavustukset lukuvuodelle 2020-2021 on huomioitu niin tulojen kuin menojen osalta kevääseen 2021 asti. Henkilöstökulut kasvavat hankerahoituksen seurauksena vuonna 2021, samoin hanketulot. Vuodelle 2021 haetaan edelleen erilaisia hankkeita, joilla pystytään tukemaan lasten ja nuorten kasvua ja parantamaan kouluhyvinvointia.

Taloudentasapainottamisohjelman mukaisia toimenpiteitä edistetään (mm. koulukuljetuskustannusten hillitseminen ja psykologi kunnan oma työntekijä) ja YT-neuvottelujen kautta päätettyjä toimenpiteitä

viedään eteenpäin valtuuston päätöksen mukaisesti. Nämä on huomioitu talousarvioesityksessä. Lisäksi koulutuspalveluissa on tehty jo syksystä 2019 alkaen toimenpiteitä kustannusten hallitsemiseksi mm. yläkoululaisten työelämäjaksojen toteuttamiseen siten, että oppilaat lähtevät TET-jaksoille samaan aikaan samalta luokka-asteelta. Aiemmin luokan oppilaat on jaettu kahteen ryhmää, jolloin puolet oppilaista on ollut TET-jaksolla ja puolet koulussa. Samoin lukion koeviikoilta ja muista tapahtumista/retkistä vapautuvat tunnit käytetään sijaistamiseen, tukiopekukseen, opetussuunnitelmatyöhön jne.

Toimenpiteitä jatketaan edelleen. Lukion suunnistuslinjaan panostetaan 1000 euroa vähemmän kuin kuluvana vuonna.

Mikäli oppivelvollisuuden laajentaminen toteutuu, aiheutuu uusia kustannuksia mm. opetuksessa tarvittavat oppikirjat ja muut materiaalit sekä työvälineet, -asut ja -aineet sekä ylioppilastutkinnon suorittamiseksi edellytettävät 5 koetta - myös hylättyjen uusiminen. Myös vähintään 7 kilometrin pituiset koulumatkat olisivat maksuttomia toisella asteella.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021	
				euroa	%
Nettokustannukset/oppilas	9240	9514	8987	-527	-6 %
Nettokustannukset/opiskelija	9157	9326	11590	2264	24 %
Nettokustannukset/aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuva lapsi	1671	1602	2046	444	28 %
Henkilöstön määrä (htv1) Koulutuspalvelut	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021	
				euroa	%
Vakituiset	59,11	55	55,91	0,91	2 %
Sijaiset	4,32	2,75	0,83	-1,92	-70 %
Työllistetyt	2,43	1,26	0,34	-0,92	-73 %
Muut määräaikaiset	6,51	6,29	6,48	0,19	3 %
Oppisopimus	0,65	0,33	0,57	0,24	73 %
Yhteensä	73,02	65,63	64,13	-1,5	-2 %
Käyttötalouden tulot ja menot	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021	
				euroa	%
Perusopetus					
Tulot	436	287	487	200	69,7 %
Menot	5 531	5 520	5 460	-60	-1,1 %
Netto	-5 095	-5 233	-4 973	260	-5,0 %
Lukio					
Tulot	42	36	44	8	22,2 %
Menot	743	797	936	139	17,4 %
Netto	-701	-761	-892	-131	17,2 %
Ammatillinen koulutus					
Tulot					
Menot	3	3	3	0	0,0 %
Netto	-3	-3	-3	0	0,0 %
Koulutuspalvelut yhteensä					
Tulot	478	323	531	208	64,4 %
Menot	6 277	6 320	6 399	79	1,3 %
Netto	-5 799	-5 997	-5 868	129	-2,2 %

Hyvinvointipalvelut

Kirjasto- ja nuorisopalveluiden sekä kansalaisopisto-, kulttuuri- ja liikuntapalveluiden kohderymänä ovat kaikki kuntalaiset. Laadukkaat hyvinvointipalvelut tuottavat eri ikäryhmille suunnattuja, hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistäviä, liikkumiseen ja osallistumiseen aktivoivia ja ennaltaehkäiseviä palveluita ja tapahtumia. Hyvinvointipalveluiden työtavoissa korostuu asiakaslähtöisyys, osallisuus ja toiminnallisuus. Palveluiden tuottamisessa hyödynnetään aktiivisesti uusia toimintatapoja ja teknologiaa. Hyvinvointipalveluiden muut kehittämisen teemat ja raamitus nousevat kunnan strategiasta. Näitä strategian mukaisia teemoja kehitetään mm. Opetushallituksen laatu- ja kehittämishankkeen rahoituksella.

Hyvinvointipalveluiden tavoitteena on tavoittaa ja saada mahdollisimman moni kuntalainen osallistumaan tapahtumiin, käyttämään tuotettuja palveluja ja viihtymään Hankasalmeella. Tapahtumia ja palveluja tuotetaan ja yhteiskehitetään järjestöjen, kunnan muiden hallintokuntien, yrittäjien sekä alueellisten ja valtakunnallisten verkostojen kanssa. Tapahtumatuotannon ja palvelujen suunnittelun pohjaksi kehitetään edelleen asiakaspalauteprosessia ja luodaan monipuolisia tapoja asiakaspalautteen keräämiseen eri-ikäisiltä kuntalaisilta ja yhteistyökumppaneilta.

Kunnan hyvinvointipalveluiden viestintää kehitetään positiiviseksi, monikanavaiseksi ja asiakaslähtöiseksi. Keskeistä on Hyvinvointipalveluiden tapahtumavuosisikellon rakentaminen ja järjestöjen sitouttaminen kunnan tapahtumakalenterissa tiedottamiseen. Hyvän arjen Hankasalmea kehitetään myös aktivoimalla vapaaehtoistoimintaa. Hankerahoitusta haetaan eri verkostojen kanssa.

Kansalaisopiston toimialueena on Hankasalmi ja Konnevesi. Kansalaisopisto tarjoaa mahdollisuuden opiskeluun ja harrastamiseen monipuolisella tarjonnalla eri ikäryhmille ja myös erityisryhmille. Kuuhanaveden koulu on kansalaisopiston merkittävin opetustila ja se antaa hienot uudet puitteet kurssien toteuttamiselle. Yhteistyötä tehdään eri toimijoiden kanssa ja kursseja järjestetään joustavasti tarpeiden ja toiveiden mukaan. Vuodelle 2021 jatkuu edelleen kansalaisopiston laatu- ja kehittämishanke, jonka tavoitteena on kehittää koko hyvinvointipalvelujen

kokonaisuutta, ja luoda puitteet hyvälle yhteistoiminnalle. Hankkeen ennestään näkyviä vaikutuksia ovat olleet mm. tiedotuksen parantuminen (laatu ja yhtenäisyys). Näiden teemojen parissa jatketaan myös vuonna 2021.

Kulttuuripalveluissa kunnan omien toimintojen ja tapahtumien lisäksi kulttuuripalveluiden merkitys korostuu yhteistyökumppanin roolissa. Onnistuneella yhteistyöllä voidaan tarjota laadukkaita palveluita kustannustehokkaasti sekä talouden että henkilötövuosien näkökulmasta. Kunnan kulttuuripalveluita organisoidaan vuodessa 0,35 henkilötyövuoden panoksella. Kuuhanaveden koulun Kohtaamo-tila ja vasta remontoitu Hallan tupa antavat uudenlaisia mahdollisuuksia erilaisten kulttuuritapahtumien järjestämiseen. Lasten ja nuorten kulttuurikasvatussuunnitelma Kulttuuripolkua viedään läpi entiseen malliin sekä paikallisesti että maakunnallisella yhteistyöllä. Ikäihmisten kulttuuritarjontaa toteutetaan yhteistyössä vanhuspalveluiden kanssa. Uutena mahdollisuutena kulttuurityössä on uuden perhekeskuksen avautuminen tammikuussa 2021, joka antaa mahdollisuuden toteuttaa kulttuuria yli sukupolvirajojen. Vuonna 2021 toteutetaan maakunnassa kulttuurisen nuorisotyön hanketta ja Hankasalmeella on tarkoitus kehittää mm. nuorten teatteritoimintaa sekä osallistaa nuoria eri ilmaisumuotojen keinoin.

Liikuntapalvelujen tavoitteena on luoda edellytykset kuntalaisten aktiiviselle ja monipuoliselle liikunnan harrastamiselle sekä liikuntaseurojen vireälle toiminnalle. Kunta järjestää liikuntatoimintaa lähinnä kansalaisopiston kursseina erilaisille kohderyhmille, tarjoaa liikuntatiloja kuntalaisten käyttöön (salivuorot ja kuntosalit), rakentaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja sekä tukee seurojen järjestämää liikuntatoimintaa. Liikuntapalveluja ja -infra kehitetään mahdollisimman tasapuolisesti kunnan eri osissa. Eri taajamat ja niiden liikuntapaikkoihin kohdistuvat toimet huomioidaan pidemmän aikavälin suunnittelussa. Vuodelle 2021 suunnataan kehittämispanoksia Niemisjärvelle mm. kuntoradan perusparannukseen. Kunnan sisäisessä tehtävänjaossa ympäristönsuojelun toimialaan kuuluneet luontopolku- ja ulkoilukohteet ovat ennakkotietojen mukaan siirtymässä vuoden 2021 alusta hyvinvoinnin toimintoihin osaksi

liikuntapalvelujen kokonaisuutta. Tämä muutos on mahdollisuus, joka voi osaltaan edesauttaa liikuntapalvelujen hahmottumista entistä kuntalaislähtöisemmäksi ja tasa-arvoisemmaksi palvelukokonaisuudeksi kunnan toiminnoissa. Kunnan liikuntapalveluita organisoidaan vuodessa 0,35 henkilötyövuoden panoksella.

Kirjasto tukee toiminnallaan lukemiskulttuuria, elinikäistä oppimista ja aktiivista kansalaisuutta. Kirjastoverkko koostuu kirkonkylän pääkirjastosta, Aseman kirjastosta, jossa toimii myös omatoimikirjasto sekä Niemisjärven koulukirjastosta. Pääkirjaston asiakaspäätteille varattu tila sekä lehtilukusali uudistetaan ja sen yhteyteen avataan pieni näyttelytila esim. varhaiskasvatuksen näyttelyitä varten. Aseman kirjaston asiakaspalvelutuntien vähentäminen vapauttaa lähikirjastojen kirjastovirkailijan työaikaa peruskirjastotyön lisäksi tiedottamiseen liittyviin työtehtäviin. Osa työajasta kohdentuu kunnan ja hyvinvointipalveluiden avoimeen ja vuorovaikutukselliseen viestintään ja sen kehittämiseen. Käyttöön otettava Keski-Finna – verkkokirjasto vaatii kirjastohenkilökunnalta uuden järjestelmän opettelua mm. uusien tiedonhaun ja aineistokuvailun taitojen ja chat-vastausvuorojen vuoksi. Mediasilta –hanke jatkuu 1.6.2021 saakka.

Nuorisopalvelut tukee nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää aktiivista kansalaisuutta ja sosiaalista vahvistumista sekä parantaa kasvu- ja elinoloja. Nuorisotyötä tekevät yhteistyössä nuorisotyöntekijät, etsivät nuorisotyöntekijät ja työpajaohjaajat. Nuorille järjestetään vapaa-ajanviettomahdollisuuksia tilojen ja toiminnan muodossa sekä annetaan tukea ja neuvontaa. Kohdennetussa nuorisotyössä tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja tukien piiriin, joilla edistetään hänen kasvua, elämänhallintaa, itsenäistymistä, osallisuutta yhteiskuntaan sekä pääsyä koulutukseen ja työmarkkinoille. Hankerahoituksella on saatu etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta osaksi nuorisopalveluita ja hyvin tuloksin juurrutettua kunnan toimintoihin. Nuorisotilat muuttavat Pollarilta Kivikoululle ja nuorten työpaja Taitotupa, Rautian yläkerrasta entisen päiväkotin Sillankorvan yläkertaan. Muutot tuovat hyvän mahdollisuuden toiminnan tarkasteluun ja mm. nuorisotilojen siirtyminen koulun mälle mahdollistaa tiiviimmän yhteistyön koulun kanssa. Ohjaamotoiminnan koordinointi ja vastuu siirtyy perusturvalta etsivään nuorisotyöhön. Nuorisopalveluilla on hyvät valmiudet digitaaliseen nuorisotyöhön ja sen kehittämiseen. Nuorten työpaja Taitotuvalla on mahdollista suorittaa osa PAIKKO -hankkeeseen liittyvistä oppimistehtävistä etänä.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Laadukkaat hyvinvointipalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Tiedottaminen	Tavoitetaan ja saadaan mahdollisemman moni kuntalainen osallistumaan tapahtumiin.	Kunnan hyvinvointipalveluiden graafisen ilmeen ja viestinnän kehittäminen monikanavaiseksi ja asiakaslähtöiseksi. Hyvinvointipalveluiden tapahtumavuosisikellon rakentaminen.	Kävijämäärät ja aukiolotunnit (tapahtumat, kirjasto, nuorisotilat jne.)	Esimiehet, hyvinvointipäällikkö
Henkilöstö	Hyvinvointipalveluiden henkilöstön yhteenkuuluvuuden ja joustavuuden lisääminen niin, että palvelutarjonnassa hyödynnetään eri sektoreiden vahvuudet ja rahoitus.	Henkilöstön osallistaminen ja asiantuntemuksen hyödyntäminen yli sektorirajojen. Riittävä täydennyskoulutus ja mahdollisuus työnkiertoon. Esimiestyön kehittäminen.	Sairauspoissaolojen määrä, toteutuneet koulutuspäivät, työnkierron, työtyytyväisyyskyselyt, Tyhy-toimintaan osallistuminen.	Esimiehet, hyvinvointipäällikkö
Viihtyisä ja osallistava Hankasalmi				
Kohtaamis- ja liikuntapaikat, niiden turvallisuus ja viihtyisyys	Kehitetään toimintatapoja yhteistyössä kunnan muiden hallintokuntien, järjestöjen, yrittäjien ja kyläkuntien kanssa kunnossapidon ja viihtyisyyden lisäämiseksi. Liikuntainvestoinnit, joilla kehitetään tasapuoli-suus huomioiden kuntalaisten lähiliikuntamahdollisuuksia.	Uuden koulun monikäyttötilan (Kohtaamo) ja Kivikoulun hyödyntäminen ja yhteiskehittäminen. Torin ja kirjaston puiston yhteiskehittäminen kohtaamispaikaksi. Liikuntapaikkojen käyttäjäpalautejärjestelmän kehittäminen. Tiedotetaan luonto- ja kulttuurikohteista sekä tapahtumista	Liikuntapaikkojen käyttäjäpalaute alueiden kunnosta. Tilojen käyttäjämäärät.	Esimiehet, hyvinvointipäällikkö
Osallistaminen	Ei jätetä ketään yksin. Tarjotaan mahdollisuuksia osallistumiseen ja vaikuttamiseen.	Kehitetään vapaaehtoistoimintaa yhteistyössä kunnan muiden toimialojen kanssa, aktivoidaan järjestöjä, yrittäjiä ja kuntalaisia toimimaan hyvän arjen Hankasalmen puolesta.	Vapaaehtoistojen määrä.	Esimiehet, hyvinvointipäällikkö
Voimaannuttava Hankasalmi				
Positiivisuuden nostaminen tiedotuksessa ja toiminnassa	Inhimillisyyden toteuttaminen. Palvelujen tuottaminen ihmiseltä ihmiselle -periaatteella.	Hyvinvointipalveluiden henkilökunnan luoma positiivisuus toiminnassa ja tiedottamisessa.	Some-tiedottamisen tulokset; kävijämäärät, tykkäämiset ja jaot.	Esimiehet, hyvinvointipäällikkö

Taloudelliset tavoitteet

Hyvinvointipalveluiden henkilöstörakenteita on jo aiemmin kevennetty tehtäviä yhdistelemällä mm. liikuntasihteerin tehtävien yhdistäminen kansalaisopiston suunnittelijaopettajan tehtävään ja kulttuurisihteerin tehtävien yhdistäminen hyvinvointipäällikön tehtävään. Kansalaisopiston opistosihteerin tehtävään on yhdistetty sekä kulttuurin ja liikunnan toimistotehtävät sekä myös varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen laskutus.

Taloudellisuutta haetaan myös moninlaisella yhteistyöllä eri toimijoiden kanssa. Tapahtumia ja palveluja tuotetaan ja yhteiskehitetään järjestöjen, kunnan muiden hallintokuntien, yrittäjien sekä alueellisten ja valtakunnallisten verkostojen kanssa.

Säästöä vuodelle 2021 saadaan uusien tilaratkaisujen kautta, kun nuorten työpaja siirtyy entisen päiväkodin tiloihin ja nuorisotyö- ja tilatoiminta Kivikoululle kunnan omiin tiloihin. Erityisnuorisotyö rahoitetaan pääosin hankerahoituksella. Valtion erityisavustukset vuodelle 2021 on huomioitu niin tulojen kuin menojen osalta kevääseen 2021 asti. Talouden tasapainottamisohjelma on huomioitu talousarvioesityksessä, yhden määräaikaisen kansalaisopiston suunnittelijaopettajan tehtävä on muuttunut tuntiopettajuudeksi.

Liikuntapalveluiden sisäisten vuokratkustannusten kasvu vaikuttaa kustannuksiin nousevasti, samoin koulukeskuksen leasing-kulujen jyvittäminen kansalaisopistolle.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021	
				euroa	%
Kirjastopalveluiden käyttötalouden nettomenot, euroa/asukas	66,97	67,04	67,82	0,78	1 %
Kulttuuripalveluiden käyttötalouden nettomenot, euroa/asukas	16,95	16,76	16,62	-0,14	-1 %
Liikuntapalveluiden käyttötalouden nettomenot, euroa/asukas	39,68	39,93	42,09	2,16	5 %
Nuorisopalveluiden käyttötalouden nettomenot, euroa/alle 29-vuotiaat asukkaat	119,58	115,54	115,58	0,04	0 %
Kansalaisopiston käyttötalouden nettomenot, euroa/opetustunti	44,5	48,1	48,93	0,83	2 %
Opetustuntien lukumäärä	7217	7200	7200	0	0 %

Henkilöstö

Hyvinvointipalveluiden henkilöstöön kuuluu vakinaisia työntekijöitä 7,9 henkilötyövuotta, joista 4 työntekijää kirjastossa, 1,5 nuorisopalveluissa ja loput 2,4 työntekijää kansalaisopistossa, kulttuurissa ja liikunnassa. Nuorisopalveluissa on 4 määräaikaista hanketyöntekijää ja kansalaisopistossa tuntiopettajia vuosittain noin

80-90 eli 11,6 henkilötyövuotta. Hyvinvointipalveluiden henkilöstön yhteenkuuluvuuden, yhteisten tavoitteiden ja uusien tilojen myötä päästään hyödyntämään henkilöstön osaamista ja vahvuuksia tehokkaammin ja tuottamaan palveluja asiakaslähtöisesti.

Henkilöstön määrä (htv1) Hyvinvointipalvelut	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 %	
Vakituiset	6,62	7,32	7,94	0,62	8 %
Sijaiset	1	0,58	0	-0,58	-100 %
Työllistetyt	0	0	0	0	
Muut määräaikaiset	16,77	16,4	16,48	0,08	0 %
Oppisopimus	1,2	0,85	0	-0,85	-100 %
Yhteensä	25,59	25,15	24,42	-0,73	-3 %

Käyttötalouden tulot ja menot	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Kansalaisopisto					
Tulot	137	156	122	-34	-21,8 %
Menot	458	502	474	-28	-5,6 %
Netto	-321	-346	-352	-6	1,7 %
Kulttuuripalvelut					
Tulot	3	4	4	0	0,0 %
Menot	85	86	85	-1	-1,2 %
Netto	-82	-82	-81	1	-1,2 %
Kirjastopalvelut					
Tulot	19	6	5	-1	-16,7 %
Menot	346	337	336	-1	-0,3 %
Netto	-327	-331	-331	0	0,0 %
Liikuntapalvelut					
Tulot	27	31	30	-1	-3,2 %
Menot	221	219	235	16	7,3 %
Netto	-194	-188	-205	-17	9,0 %
Nuorisopalvelut					
Tulot	166	171	175	4	2,3 %
Menot	315	317	319	2	0,6 %
Netto	-149	-146	-144	2	-1,4 %
Hyvinvointipalvelut yhteensä					
Tulot	352	368	336	-32	-8,7 %
Menot	1 425	1 461	1 449	-12	-0,8 %
Netto	-1 073	-1 093	-1 113	-20	1,8 %

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallisen ja tavoitteellisen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus tukee lapsen kasvuun, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. Kunnassa toimii kolme päiväkotia: 50 paikkainen Sillankorvan päiväkotia, 30 paikkainen Metsätähden vuorohoitopäiväkotia ja 21 paikkainen Sinisiiven päiväkotia. Lisäksi perhepäivähoitopaikkoja on 24 lapselle.

Maan hallituksen tavoitteena on nostaa edelleenkin lasten osallistumista varhaiskasvatukseen alentamalla varhaiskasvatusmaksuja. Taustalla on myös työllisyyden parantaminen. 31.12.2019 tilaston mukaan Hankasalmella on ollut 0 – 6-vuotiaita lapsia 268. Varhaiskasvatukseen sijoitettujen lasten määrä 21.9.2020 on 131 lasta, joka on 48,80 % koko 0-6 -vuotiaiden lasten määrästä. Valtakunnallisen tavoitteen mukaan lasten osallistumista varhaiskasvatukseen tulisi lisätä. Hankasalmella tähän tavoitteeseen pääsemiseksi tarvitaan varhaiskasvatukseen, neuvolan ja perhetyön yhteistyötä. Uusitut päiväkodin tilat asemalla ja uusi Sillankorvan päiväkotia kirkonkylällä pystyvät vastaamaan suurempaan asiakasmäärään. Suunnitelmakauden tavoite perheiden kanssa tehtävän yhteistyön tukemisesta, hankerahoitus ja uusi perhekeskus ovat keinoja tavoitteen toteutumiseksi.

Varhaiskasvatukseen kohdistuu aiempien lakimuutosten vuoksi paineita koulutetun henkilöstön riittävydestä. Paineita lisää talousarviovuonna ja sitä seuraavina vuosina toteutuvat eläköitymiset. Vaikka syntyvien lasten määrän odotetaan vähenevän, on silti odotettavissa, että subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajaamisen poistuminen ja asiakasmaksun alentaminen tuovat lisää asiakkaita.

Vuodelle 2021 varhaiskasvatuksessa näyttäyty suurimpana muutoksena esiopetuksen siirtyminen Sillankorvan ja Metsätähden päiväkotien yhteydestä kokonaan perusopetuksen järjestettäväksi. Vuodelle 2021 varhaiskasvatuksen menoiksi varataan vain osa ateriakustannuksista ja palkkamenoihin yhden lastenhoitajan palkkamenoista 37 prosenttia.

Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset muutokset suhdeluvun pienentämisestä ja subjektiivisen

varhaiskasvatusoikeuden rajaamisen poistamisesta täyttyvät täysimääräisinä vuonna 2021. Suhdeluvun muutos tarkoittaa 1,77 henkilötyövuoden lisäystä yli 3 –vuotiaiden lapsimäärällä, jotka nyt ovat varhaiskasvatuksen piirissä (lastenhoitajan palkan mukaan noin 60 000 euroa, jos henkilöstöä lisättäisi täysimääräisesti). Henkilöstöstä on jäänyt vuoden 2020 aikana kaksi henkilöä pois ja heidän tilalleen ei ole palkattu vielä ketään. Suhdelukumuutos ja henkilöstön väheneminen ovat haaste selvitä ilman lisähenkilöstöä tulevana talousarviovuonna. Sijaismäärärahoja on budjetoitu maltillisesti vain osalle vuotta. Päiväkotien henkilöstöä on lisätty muuttamalla toistaiseksi voimassa olevia perhepäivähoitajien toimia varhaiskasvatuksen lastenhoitajiksi (vuonna 2020 kahden toimen muutos). Lisäksi yksi perhepäivähoitaja on vielä oppisopimuskoulutuksessa ja valmistumisajankohta on syyskuun lopussa 2021. Kaksi päiväkodin työntekijää on edelleen osaviikkoisesti töissä, 80 prosentin ja 78,43 prosentin työajan mukaisesti ja tämä on huomioitu henkilöstömennoissa.

Hallituksen budjettiriihessä on päätetty varhaiskasvatusmaksujen alentamisesta vuonna 2021. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuotot on arvio ja vuonna 2020 ne toteutuvat koronasta johtuen huonosti. Tarkempaa tietoa maksujen alentamisesta ei ole ja vuodelle 2021 asiakasmaksutuotot pidetty lähes samalla tasolla kuin vuoden 2020 talousarviossa.

Varhaiskasvatus myy ja ostaa hoitopaikkoja seutukunnilta ja muilta lähikunnilta. Suunnitelmassa on otettu huomioon kahden paikan myynti seutukunnan ulkopuolelle noin 35 000 euroa. Kunta myös ostaa hoitopaikkoja, yhteensä 21 000 eurolla. Metsätähden päiväkodin uusitut tilat ja uusi Sillankorvan päiväkotia vaikuttavat vuoden 2021 talousarvion laadintaan. Leasing kuluja Sillankorvan osalle on 57 300 euroa.

Kotihoidon tuen osuuden arvio perustuu vuoden 2020 varattuun määrärahaan (200 000 €) ja toteutumaan. Lasten syntyvyys on ennustettu pysyvän vuoden 2020 tasolla. Kotihoidon tuen käyttö on vähentynyt lasten syntyvyyden vähenemisen vuoksi ja taas toisaalta siitä syystä, että yhä pienemmät lapset halutaan varhaiskasvatuksen piiriin. Vuodesta 2017 lähtien lapsia on syntynyt alle 30. Vuodelle 2021 tukea on varattu 199 000 euroa. Kotihoidon tukeen on

oikeus, jos alle 3-vuotiasta lasta hoidetaan kotona. Muista alle kouluikäisistä sisaruksista voidaan myös maksaa kotihoidon tukea. Etuuden maksaminen päättyy viimeistään, kun perheen nuorin lapsi täyttää 3 vuotta. Kotihoidon tukeen kuuluu hoitoraha, johon eivät vaikuta perheen tulot sekä hoitolisä, johon vaikuttavat perheen yhteenlasketut tulot. Kotihoidon tukea ei voi saada lapsesta, joka on kunnallisessa päivähoitossa. Kuntalisää Hankasalmissa ei makseta.

Varhaiskasvatuksen toiminnan painopistealueita vuonna 2021 ovat

- Monialaisen yhteistyön kehittäminen perhekeskuksessa ja perheiden kanssa tehtävän yhteistyön tukeminen. Tätä tukee myös saatu hankerahoitus, jota voidaan käyttää myös perheiden kanssa tehtävän yhteistyön tehostamiseen osana lapselle koronaviruksen vaikutusten vuoksi kohdennettavan tuen toteuttamiseen.

- Perhepäivähoito säilytetään edelleen palvelutarjonnassa yhtenä vaihtoehtona varhaiskasvatuspalveluille. Tavoite on ylläpitää perhepäivähoitoa päiväkotihoidon lisäksi eri kyläkunnilla edelleen vuonna 2021. Henkilöstömenoihin on varattu palkkamenot nykyiselle määrälle (6 perhepäivähoitajaa).
- Kestävän kehityksen tukeminen, ympäröivästä luonnosta huolehtiminen ja hyödyntäminen. Yhdessä lasten, työntekijöiden, asiakasperheiden ja yhteistyötahojen kanssa huolehditaan ympäröivästä luonnosta, suunnitellaan ja järjestetään hankintoja ja hyödynnetään luonnon antamia ilmaisia henkisiä ja materiaalisia anteja retkien ja tapahtumien avulla.
- Tiedottamisen selkeyttäminen

Strategian mukaiset tavoitteet

Laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Perhepäivähoidon kehittäminen	Perhepäivähoitajien työssä jaksamisen tukeminen ja hoitopaikkojen säilymisen turvaaminen	Perhepäivähoitajien vasu- työskentelyn tukeminen varhaiskasvatuksen erityisopettajan konsultaatio / kotikäyntien ja koulutuksen avulla	Perhepäivähoitajien luokse tehdyt kotikäynnit ja koulutukseen osallistumiskerrat. Perhepäivähoitajien määrä.	Varhaiskasvatuspäällikkö ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja
Tiedottamisen selkeyttäminen	Sisäisen ja ulkoisen tiedottamisen tehostuminen ja oikea-aikaisuus	Jokainen työntekijä ottaa vastuun parantaa omalta osaltaan sisäistä ja ulkoista tiedottamista. Tiedottamisen kanavat ja keinot on yhteisesti sovittu työkokouksissa ja johtoryhmässä.	Työtyytyväisyyskysely, henkilöstön ja asiakkaiden palaute	Esimiehet /Koko henkilöstö
Monialaisen yhteistyön kehittäminen	Sitoutuminen yhteisiin toimintamalleihin ja varhaiskasvatuksen ja perhetyön kanssa tehtävän yhteistyön vakiinnuttaminen	Uuden perhekeskuksen tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä ja tukemisessa.	Palvelu- ja prosessikuvausten laadinnat, asiakastyytyväisyyskysely tulokset	Varhaiskasvatuksen erityisopettaja / Koko henkilöstö
Viihtyisä ja osallistava Hankasalmi				
Kestävän kehityksen tukeminen, ympäröivästä luonnosta huolehtiminen ja hyödyntäminen	Yhdessä lasten, työntekijöiden, asiakasperheiden ja yhteistyötahojen kanssa huolehditaan ympäröivästä luonnosta, suunnitellaan ja järjestetään hankintoja ja hyödynnetään luonnon antamia ilmaisia henkisiä ja materiaalisia anteja retkien ja tapahtumien avulla.	Tehdään retkiä luontoon, kerätään materiaalia ja opitaan yhdessä suojelemaan ja siistimään ympäröivää luontoa. Huolehditaan välineistä ja tavaroista ja välitetään turhia hankintoja.	Retkien ja tapahtumien määrä.	Esimiehet / Koko henkilöstö
Voimaannuttava Hankasalmi				
Muutosten näkeminen mahdollisuuksina	Yhteistyötä vahvistamalla tuetaan varhaiskasvatuksen henkilöstön ja asiakkaiden hyvinvointia	Osallisuutta ja monialaista yhteistyötä lisäämällä, työnohjauksella ja koulutuksella luodaan myönteisyyttä muutoksia kohtaan. Koulutuksen, tiedottamisen tehostamisen ja osallisuuden keinoin parannetaan henkilöstön taitoja vastaanottaa muutoksia ja löytää niistä uusia mahdollisuuksia.	Toteutuneet koulutukset, uudet yhteistyömuodot, toteutuneet yhteistyöpalaverit ja palautteet.	Esimiehet / Koko henkilöstö

Taloudelliset tavoitteet

Säädökset ja määräykset säätelevät mm. varhaiskasvatushenkilöstön mitoitus, varhaiskasvatuksen saatavuutta, asiakasmaksujen määräytymistä sekä varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuuksia.

Esiopetuksen siirtyminen koulujen hallinnoimaksi vapauttaa henkilöstöresurssia varhaiskasvatukseen ja henkilöstöä ei tarvitse palkata suhdeluvun muutoksen vuoksi täysmääräisesti. Säästöä esiopetuksen järjestämistavan muutoksesta tulee noin 160 000 euroa. Myös esioppilaiden määrä on vähentynyt 64 (lv. 19-20) esioppilaasta 45 (lv 20-21) ja tulee vähemmän ennusteen mukaan 35 esioppilaaseen (lv. 21-22). Varhaiskasvatushenkilöstön määrä vähenee myös mm. eläköitymisten myötä sekä muiden toimenpiteiden johdosta.

Kahden perhepäivähoitajan toimet on muutettu vuoden 2020 aikana varhaiskasvatuksen lastenhoitajiksi, jolloin myös henkilöstökustannukset ovat siirtyneet perhepäivähoidosta päiväkotien puolelle. Asiakasmaksutulot vähenevät indeksitarkistuksen yhteydessä tulleiden tulo- ja menojen muutosten vuoksi, jolloin useiden asiakkaiden asiakasmaksut laskevat. Valtion erityisavustukset näkyvät sekä tulo- että menopuolella.

Uusien tilojen vuoksi käyttötalousmenoista on vähennetty kalusteista, vaatteistosta, koneiden ja

laitteiden kunnossapidosta ja alueiden kunnossapidosta aiheutuvia kustannuksia noin 21 000 euroa. Varhaiskasvatuksen opettajat siirtyvät KVTESista OVTEssiin syksyllä 2021. Tästä aiheutuvia kuluja ei ole vielä voitu arvioida talousarvioon.

Taloudelliset mittarit

Varhaiskasvatuksen taloudellista tavoitetta on mitattu tähän asti mittarilla, jossa varhaiskasvatuksen nettokustannukset jaetaan hoidossa olleiden lapsien määrällä. Toteutuneista nettokustannuksista vähennetään ensin kotihoidontuen osuus, jonka jälkeen kustannukset jaetaan 31.12. varhaiskasvatukseen sijoitettujen lasten määrällä.

Kustannuksia on syytä vertailla myös valtakunnallisiin lukuihin ja niiden tasossa tai alapuolella oleminen olisi saavutettavissa olevatavoite. Tätä voidaan tarkastella jatkossa myös Keski-Suomen alle 10 000 asukkaan kuntien kohdalta 0-6 -vuotiaiden varhaiskasvatuksen nettokustannukset/ asukas. Keskimäärin vuonna 2019 Keski-Suomen alle 10 000 asukkaan kunnat käyttivät 7133 euroa / 0-6 -vuotiaiden varhaiskasvatukseen. Hankasalmella vuonna 2019 on käytetty 6463 euroa / 0-6 -vuotiaiden varhaiskasvatukseen.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021	
				euroa	%
Päivähoidon nettokustannukset/hoidossa olleet lapset/vuosi	11820	11591	11487	-104	-1 %
Päivähoidon nettokustannukset/hoidossa olleet lapset/vuosi verrattuna valtakunnan alle 10 000 asukkaan kuntien keskiarvoon lapsikohtaisesta hinnasta	6463/7133				

Henkilöstö

Varhaiskasvatuksessa on jo aiemmin tehty henkilöstöjärjestelyratkaisuja, muun muassa Sillankorvan päiväkodin johtajan tehtävä muutettiin myös Metsätähden päiväkodin hallinnollisen johtajan tehtäväksi. Näin ollen yksi päiväkodin johtajan tehtävä on jäänyt pois. Sinisiiven päiväkodin johtajan tehtävään liitettiin perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattorin tehtävät (14 % työajasta). Lisäksi kansalaisopiston opistosihteerin tehtävään on yhdistetty varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen laskutus (10 % työajasta).

Henkilöstösuunnitelmassa vuodelle 2021 perhepäivähoitajia on kuusi. Varhaiskasvatuksen lastenhoitajia 13 ja varhaiskasvatuksen opettajia 6,8, varhaiskasvatuksen kiertävä erityisopettaja ja lastenhoitajana toimiva perhepäivähoitaja sekä varhaiskasvatuspäällikkö. Varhaiskasvatuksen henkilöstö vähenee vuoteen 2020 verrattuna 5,27 henkilötyövuotta. Vähennemä tulee varhaiskasvatuksen opettajan ja perhepäivähoitajan eläköitymisestä, esiopetuksen opettajien vähentämisestä (yht. 1 htv), yhden työllistetyn poisjäännistä, määräaikaisten työntekijöiden ja sijaisten vähentämisestä.

Henkilöstön määrä (htv1) Varhaiskasvatuspalvelut	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 %	
Vakituiset	28,24	32,17	27,3	-4,87	-15 %
Sijaiset	1,52	0,5	3	2,5	500 %
Työllistetyt	1,42	2	0	-2	-100 %
Muut määräaikaiset	2,5	2,4	1,5	-0,9	-38 %
Oppisopimus	2,5	1	1	0	0 %
Yhteensä	36,18	38,07	32,8	-5,27	-14 %

Käyttötalouden tulot ja menot	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Päiväkoti Sillankorva					
Tulot	56	71	65	-6	-8,5 %
Menot	628	623	570	-53	-8,5 %
Netto	-572	-552	-505	47	-8,5 %
Päiväkoti Metsätähti					
Tulot	36	52	27	-25	-48,1 %
Menot	490	502	541	39	7,8 %
Netto	-454	-450	-514	-64	14,2 %
Päiväkoti Sinisiipi					
Tulot	48	43	41	-2	-4,7 %
Menot	286	327	344	17	5,2 %
Netto	-238	-284	-303	-19	6,7 %
Perhepäivähoito					
Tulot	37	21	22	1	4,8 %
Menot	368	415	282	-133	-32,0 %
Netto	-331	-394	-260	134	-34,0 %
Lasten kotihoidontuki					
Tulot					
Menot	176	200	199	-1	-0,5 %
Netto	-176	-200	-199	1	-0,5 %
Varhaiskasvatuksen hankkeet					
Tulot	4		0	0	
Menot	4		18	18	
Netto	0	0	-18	-18	
Varhaiskasvatuspalvelut yhteensä				0	
Tulot	181	187	155	-32	-17,1 %
Menot	1 952	2 067	1 954	-113	-5,5 %
Netto	-1 771	-1 880	-1 799	81	-4,3 %

Ympäristölautakunta

YMPÄRISTÖTOIMI (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Ympäristölautakunta					
Myyntituotot	3 045	2 933	2 693	-240	-8,2 %
Maksutuotot	58	34	0	-34	-100,0 %
Tuet ja Avustukset	1	0	0		
Muut toimintatuotot	2 273	2 359	1 970	-389	-16,5 %
TOIMINTATUOTOT	5 377	5 326	4 663	-663	-12,4 %
Henkilöstökulut	2 255	2 290	1 946	-344	-15,0 %
Palvelujen ostot	1 381	1 229	1 208	-21	-1,7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 335	1 247	1 098	-149	-11,9 %
Avustukset	48	99	90	-9	-9,1 %
Muut toimintakulut	663	380	541	161	42,4 %
TOIMINTAKULUT	5 682	5 245	4 883	-362	-6,9 %
TOIMINTAKATE	-305	81	-220	-301	-371,6 %
Suunnitelman mukaiset poistot	1 497	1 359	1 335	-24	-1,8 %
Kertaluonteiset poistot*		1 128			
Satunnaiset tuotot*		650			

Tp 2019 ja ta 2020 sisältää rakennus- ja valvontalautakunnan luvut.

Ta 2021 ympäristölautakunta sisältää ylikunnallisen lupa- ja valvontalautakunnan maksuosuudet.

* Ta 2020 kertaluonteiset poistot sisältävät koulukeskuksen poiston ja satunnaiset tuotot sisältävät terveyskeskuskiinteistön myyntivoiton.

Henkilöstön määrä (htv1) rakennustarkastus- ja ympäristönsuojelu yhteistyö	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 %
Vakituiset	0	0	0,4	0,4
Yhteensä	0	0	0,4	0,4

Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Ympäristölautakunta					
Tulot					
Menot	10	13	12	-1	-7,7 %
Netto	-10	-13	-12	1	-7,7 %
Maa- ja metsäomaisuus					
Tulot	28	310	23	-287	-92,6 %
Menot	34	8	8	0	0,0 %
Netto	-6	302	15	-287	-95,0 %
Löytöeläimet					
Tulot					
Menot	9	9	9	0	0,0 %
Netto	-9	-9	-9	0	0,0 %
Rakennustarkastus yhteistyö					
Tulot					
Menot			60	60	
Netto			-60	-60	
Ympäristönsuojelu yhteistyö					
Tulot					
Menot			59	59	
Netto			-59	-59	
Ympäristölautakunta yhteensä					
Tulot	28	310	23	-287	-92,6 %
Menot	53	30	148	118	393,3 %
Netto	-25	280	-125	-405	-144,6 %

Kunnan isot investoinnit ovat valmistuneet vuoden 2020 aikana ja jatkossa tullaan kiinnittämään huomiota kiinteistöjen kunnossapitoon ja huoltoon strategian mukaisesti. Selvästi tiukkeneva talous näkyy kaikilla toimialoilla ydintehtävään keskittymisenä. Uuden strategian mukaisesti KKK-toimintamallia (Kohtaa, Kuule, Kunnioita) jalkautetaan kaikkeen palvelutuotantoon ja työskentelytapoihin.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Koko ympäristötoimea koskettava kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden lähtökohta on motivoitunut ja koulutettu henkilöstö.

Strategian mukaisia tavoitteita ovat muun muassa esimiestoiminnan kehittäminen ja työssäjaksamiseen panostaminen.

Laadukkaat palvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Motivoitunut ja koulutettu henkilöstö	Tarpeisiin perustuva koulutussuunnitelma, jota tullaan toteuttamaan.	Osallistutaan sisäisiin ja ulkoisiin koulutuksiin.	3 pv/hlö/vuosi	Kaikki esimiehet
	Esimiestoiminnan kehittäminen.	Esimiestyössä painotetaan vuorovaikutusta ja aktivoidaan hallinnon avoimuutta.	Kehityskeskustelut, työtyytyväisyyskysely	
	Kiinnitetään työssä jaksamiseen erityistä huomiota.	Tyhy-toiminta	2 iltapäivää/vuosi Kunnossa kaiken ikää -ryhmät.	

Talon palvelut

Talon palveluissa vuoden 2021 talousarvioon muutoksia tuo uuden terveysaseman ja yhden valmistuskeittiön käyttöönotto vuoden 2020 toisella puoliskolla. Infran kunnossapitotoimintaa osaltaan ohjaavat vesijohtoverkon ja vesimittareiden uusimistarpeet. Talon palvelujen kalustohankinnoilla tähdätään toiminnan tehostamiseen ja kustannusten säästöön.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Talon palvelujen kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden peruslähdekohta on tuottaa kunnan toimitiloihin taloudellisesti ja tehokkaasti tuotettua palveluja. Pääpainopisteenä suunnitelmakaudelle on tuottaa puhtauspalvelu sopimusten mukaisesti sekä työntekijöiden työssä jaksamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Ruokapalvelun toimitiloissa toimitaan elinkaariajattelulla ja tuotetaan laadukkaita ruokapalveluita. Yksi strategian mukaisista tavoitteista on myös nostaa käytettävien raaka-aineiden kotimaisuusastetta. Kiinteistönhoidon kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden peruslähdekohta on tuottaa kunnan toimitiloihin sekä kiinteistöyhtiö Hakalle taloudellisesti ja tehokkaasti tuotettua kiinteistöhoitoa. Pääpainopisteenä suunnitelmakaudelle on varmistaa toiminnalla käyttäjille turvallinen toimintaympäristö sekä työntekijöiden työssä jaksamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Keskeisimmät riskit strategian mukaisten tavoitteiden toteutumiselle ja miten riskit hallitaan:

Laitoshuolto

Pienen organisaation vaikea vastata tulevaisuuden nopeisiin, haastaviin muutoksiin esim. pandemian tyyppisissä tilanteissa joissa puhtauspalvelun tasoa joudutaan äkisti nostamaan ja resursseja lisäämään. Koulutukseen panostetaan riittävästi sekä uusi saaminen jalkautetaan kaikille työntekijöille. Työntekijöiden työssäjaksamiseen tulee jatkossakin panostaa.

Kiinteistöhuolto

Koko ajan vähentyvillä resursseilla kiinteistöhoiton organisoiminen niin, että kiinteistöt tulee huollettua ja hoidettua tehokkaasti ajatellen pitkää elinkaarta. Resurssit alkavat ikääntyä, joten työssä jaksaminen on haaste ja lähivuosien usean kiinteistöhoitajan eläköityminen. Virkistytymispäivillä ja kehityskeskusteluilla haetaan apua työssä jaksamiseen. Tulevaisuudessa on pohdittava, tuleeko osa strategian mukaisista palveluista tuottaa ostopalveluina.

Ruokapalvelu

Raaka-aineiden saatavuuden haasteet tulevat kenties näkymään tulevina aikoina yhä laajenevissa määrin. Nostetaan raaka-aineiden kotimaisuusastetta nykyisestä vieläkin enemmän, jolloin maailman laajuiset logistiikkahäiriöt eivät vaikuta suuresti toimintaan. Myös henkilöstön jaksamiseen tulee muuttuvissa olosuhteissa panostaa jatkossakin.

Laadukkaat talonpalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Työtapojen kehittäminen	<p>Uusien toimintamallien sisäistäminen päivittäisessä työssä.</p> <p>Koulutussuunnitelma perustuu tarpeisiin ja suunnitelmaa toteutetaan aidosti</p> <p>Esimiestoimintaa kehitetään ja vuorovaikutus sekä avoimuus nostetaan henkilöstön keskuudessa voimavaraksi.</p> <p>Työssä jaksamiseen kiinnitetään erityistä huomiota</p>	<p>Kiinteistöjen siivousmitoitukset ovat ajantasalla.</p> <p>Uusien järjestelmien ja ohjelmistojen käyttöönotto-opastus</p> <p>Ruokapalvelun sisäiset mitoitukset ajantasaistetaan. Reseptiikkaa päivitetään tarvittavasti.</p> <p>Sisäistä ja ulkoista ammatillista koulutusta järjestetään.</p> <p>Henkilöstön koulutusta ylläpidetään kiinteistönhoidon ajantasakoulutuksin.</p> <p>Esimiestyössä painotetaan vuorovaikutusta ja aktivoidaan hallinnon avoimuutta</p> <p>Tyhy-toiminta</p>	<p>Siivottavat neljöt.</p> <p>Ohjelmisto Jamix</p> <p>Kehityskeskustelut</p> <p>2 pv/hlö/vuosi</p> <p>3 pv /hlö/vuosi</p> <p>Kehityskeskustelut</p> <p>2 iltapäivää/vuosi</p> <p>Kunnossa kaiken ikää</p>	Talonpalveluiden esimiehet
Tehokas laitoshuolto	Kunnan toimitilojen laitoshuollon ja puhtauspalvelun järjestäminen taloudellisesti, tehokkaasti, asiakaslähtöisesti ja ekologisesti.	Luotettavasti tuotettua puhtauspalvelua. Toiminta on taloudellista ja tehokasta.	Talouden toteuman seuranta. m ² /hlö Asiakastyytyväisyyskyselyt	Siivoustyönjohtaja
Elinkaariajattelu osaksi talonpalveluja	Palvelut tuotetaan elinkaariajattelun mukaisesti.	Tunnistetaan pintamateriaalit ja hoidetaan niitä ohjeistuksen mukaisesti. Tarkkaillaan valoja, lämpötiloja ja mahdollisia laiterikkoja.	Laatukierrokset, omavalvontaohjelma	Siivoustyönjohtaja
Turvalliset ja terveelliset kiinteistöt	Kiinteistöhoito ylläpitää kiinteistötöknisin- ja huollollisin keinoin turvalliset ja terveelliset olosuhteet kiinteistöissä. Suunnitelmakaudella tavoitteena tehdä palvelukuvaukset eri kiinteistöihin. Omaa sähköistä huoltokirjaa kehitetään edelleen.	Kiinteistöjen ulkoiseen ja sisäiseen siisteyteen kiinnitetään huomiota. Toiminta vastaa palvelukuvausta, huomioiden asiakaskeksisen palvelun tilauksittain täydennettävät palvelut.	Asiakaspalautteet Huoltojen ja päivystystyskorjausten suhde / seuranta Palvelupyntöjen vasteajat	Kiinteistöhoiton esimies
Kunnossapidon tehostaminen	Tärkeimpänä prioriteettina pidetään Hakan ja kunnan kiinteistöjen kunnossapitoa sekä kiinteistöhoitoa tehostetaan.	Asuinkiinteistöjen peruskorjausohjelmassa paino on KOY Hakan saneerausohjelmalla. Kunnan kiinteistöissä omavalvonta	Kiinteistökatselmukset	Kiinteistöjohtaja
Yhteistyön mahdollisuudet	Yhteistyö kiinteistöhoitoon ja kunnossapitoon liittyvien lähiyritysten välillä.	Ensisijaisesti vuosikorjauksissa käytetään sopimuskumppaneita	Yhteenvevto käytetyistä yhteistyökumppaneista; sopimuskumppani/muu yrittäjä	Kiinteistöjohtaja

Taloudelliset tavoitteet Laitoshuolto	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 %	
Laitoshuollon ja puhtauspalvelun järjestäminen tehokkaasti/ Talouden toteuman seuranta m ² /hlö	1243	1252	1391	139	11 %

Henkilöstön määrä (htv1) Laitoshuolto	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 %	
Vakituiset	15,5	16	14,2	-1,8	-11 %
Sijaiset	0,8	tarvitaan	tarvitaan		
Työllistetyt	0,3	2	2	0	0 %
Yhteensä	16,6	18	16,2	-1,8	-10 %

Taloudelliset tavoitteet Kiinteistönhuolto	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 %	
Kiinteistönhoidon taso/ Seuranta m ² /hlö	8 200	8 200	7 000	-1 200	-15 %
Täydennyskoulutukseen osallistuminen pv/hlö/v	1	2	2	0	0 %
Veden kulutuksen seuranta m ³ /v	22 700	22 700	21 000	-1 700	-7 %
Energian kulutuksen seuranta	4 800	4 800	4 500	-300	-6 %

Henkilöstön määrä (htv1) Kiinteistönhuolto	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 %	
Vakituiset	6,6	6	6	0	0 %
Työllistetyt			1	1	
Muut määräaikaiset		0,9	0,2	-0,7	-78 %
Oppisopimus	0,25				
Yhteensä	6,85	6,9	7,2	0,3	4 %

Taloudelliset tavoitteet Ruokapalvelu	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 kpl %	
Ruokapalvelu toimii tuottaen laadukkaan ruokapalvelut/ talouden toteuman seuranta. Suorite/hlö	20732	23540	41399	17859	76 %

Taloudelliset tavoitteet Ruokapalvelu	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Laitosruokailu €/suorite	5,49	4,60	5,02	0,42	9 %
Kouluruokailu €/suorite	1,97	2,81	2,1	-0,71	-25 %

Henkilöstön määrä (htv1) Ruokapalvelu	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 %	
Vakituiset	13,5	13	7,5	-5,5	-42 %
Sijaiset	0,6	tarvitaan	tarvitaan		
Työllistetyt	0,6	2	2	0	0 %
Yhteensä	14,7	15	9,5	-5,5	-37 %

Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Talon palvelut, hallinto					
Tulot					
Menot	4				
Netto	-4				
Laitoshuolto					
Tulot	569	567	524	-43	-7,6 %
Menot	533	565	524	-41	-7,3 %
Netto	36	2	0	-2	-100,0 %
Kiinteistöhuolto					
Tulot	1 520	1 280	1 063	-217	-17,0 %
Menot	944	696	581	-115	-16,5 %
Netto	576	584	482	-102	-17,5 %
Ruokapalvelu					
Tulot	1 192	1 176	938	-238	-20,2 %
Menot	1 126	1 148	938	-210	-18,3 %
Netto	66	28	0	-28	-100,0 %
Talon palvelut yhteensä					
Tulot	3 281	3 023	2 525	-498	-16,5 %
Menot	2 607	2 409	2 043	-366	-15,2 %
Netto	674	614	482	-132	-21,5 %

Konsernin kiinteistöhallinto

Konsernin kiinteistöhallintopalvelujen kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden peruslähtökohta on parantaa elinympäristön viihtyisyyttä ja siisteyttä. Toiminnan tarkoituksena on hallinnoida kiinteistökantaa kuntataloutta tukevalla tavalla.

Asuntotoimen tehtävänä on tarjota kuntalaisille ja yrityksille monipuolisia, kohtuuhintaisia ja sopivia huoneistoja ja tiloja asumiseen ja liiketoimintaan. Asuntotoimen kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden peruslähtökohta on luoda

asukkaille viihtyisiä ja turvallinen asuin ympäristö panostamalla kunnan omistamien kiinteistöjen hoitamiseen. Asuntotoimessa tullaan myös jatkossa tehostamaan osakehuoneistojen sekä käyttämättömien kiinteistöjen myyntiä eli osakkeiden vapautuessa huoneistoa ei jälleen vuokrata vaan se pyritään ensisijaisesti myymään. Asuntotoimen haasteena on vanhojen ja huonokuntoisten kiinteistöjen myynti sekä alhainen hintataso.

Konsernin kiinteistöhallinto				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Konsernin kiinteistöhallinto	Huonokuntoiset ja/tai käytöstä poistetut kiinteistöt/rakennelmat puretaan tai kunnostetaan	Kiinteistöjen ulkoiseen ja sisäiseen siisteyteen kiinnitetään huomiota. Käyttämättömien kiinteistöjen myynti järjestetään huutokaupoilla ja tarvittaessa ostopalveluina. Konsernin yhtiöiden toimintaa ohjataan maan ja tilankäyttöä tehostavin toimin parantamaan asuinympäristön siisteyttä.	Kiinteistöjen ulkoiseen siisteyteen käytetään vähintään 10 % kiinteistönhoitokuluista Vuokrausaste toimitilakiinteistöissä vähintään 75 %. Osakehuoneistojen tuotto vähintään 5 %/v.	Kiinteistöjohtaja
Konsernin kiinteistöhallinto	Päiväkotien piha-alueita parannetaan aidoiksi liikkumis- ja oppimisympäristöiksi Koulutussuunnitelma perustuu tarpeisiin ja suunnitelmaa aidosti toteutetaan Esimiestyötä kehitetään ja vuorovaikutus ja avoimuus nostetaan henkilöstömme sisällä voimavaraksi.	Kiinteistöhallinnon keinoin varmistetaan koulujen ja päiväkotien toimivat tilat Pääpaino tila-asioissa on koulukeskuksen rakennuttamisessa. Henkilöstön koulutusta ylläpidetään kiinteistöhallinnon, kiinteistönpidon ja rakennusalan ajantasakoulutuksin Esimiestyössä painotetaan vuorovaikutusta ja aktivoidaan hallinnon avoimuutta.	Toimivuus, käytännöllisyys ja turvallisuus Rakennuttamisen valvonta, laatu ja aikataulussa pysyminen Henkilöstön koulutuspäivien määrä koulutussuunnitelman mukaisesti vähintään 3 pv/hlö/v Työntekijöiden vuosittaisissa kehityskeskusteluissa esille nousseisiin asioihin vastataan 3 kk kuluessa. Toteutetaan työtyytyväisyyskysely.	Kiinteistöjohtaja
Konsernin kiinteistöhallinto	Metsäomaisuuden kohdalla tähtätään arvon nousuun huomioimalla luonto ja ympäristö vastuullisesti metsien hoidossa. Hakan asuntokohteiden peruskorjauksissa edetään suunnitelman mukaisesti ja kunnalle turhista kiinteistöistä luovutaan. Hankan ja kunnan kiinteistöjen kunnossapitoa ja kiinteistöhoitoa tehostetaan.	Käyttämättömien kiinteistöjen myynti järjestetään huutokaupoilla ja tarvittaessa ostopalveluina. Konsernin kiinteistöjen peruskorjausohjelmassa paino on KOY Hakan saneerausohjelmalla. Hoidetaan metsäomaisuutta suunnitelmallisesti	Ei käytössä olevien kiinteistöjen aktiivinen myynti vuosittain. Konsernin kiinteistöjen peruskorjaussuunnitelmaa tarkennetaan töiden edetessä	Kiinteistöjohtaja
Konsernin kiinteistöhallinto	Palvelualan ja hoivapalvelujen toimalojen toimintamahdollisuudet turvataan. Vaikutusten arviointi tulee aidosti osaksi päätöksentekoa ja kunnassa hankitaan vastuullisesti.	Yhteistyö Hankasalmaisten yritysten kanssa. Hankinnoissa otetaan käyttöön yritysvaikutteinen arviointimenettely. Sähköisen tarjouskanavan kautta parannetaan yrittäjien mahdollisuutta aktivoitua tuottamaan palveluja kunnalle.	Hankintalain kansallisten kynnysarvon alittavista kippailutuksista 90 %:ssa tehdään yritysvaikutusarviointi. Sähköisessä tarjouskanavassa ilmoitettujen tarjouspyyntöjen määrä.	Kiinteistöjohtaja

Konsernin kiinteistöhallinnossa on 1,3 henkilötyövuoden panos: kokoaikainen kiinteistöjohtaja sekä toimistosihteerin työpanosta

0,3 htv. Rakennustyön valvojan tehtävä on määräaikainen, ja päättyy vuonna 2020 koulukeskuksen valmistuttua.

Henkilöstön määrä (htv1) Konsernin kiinteistöhallinto	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 %
Vakituiset	1,3	1,3	1,3	0 0 %
Muut määräaikaiset	1	1	0	-1 -100 %
Yhteensä	2,3	2,3	1,3	-1 -43 %
Henkilöstön määrä (htv1) Kiinteistön hallinta, kunnan kiinteistöt ja asuntotoimi	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 %
Vakituiset	1	1	1	0 0 %
Sijaiset	0,1	0,1	0,1	0 0 %
Muut määräaikaiset		1	0	-1 -100 %
Yhteensä	1,1	2,1	1,1	-1 -48 %

Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Konsernin kiinteistöhallinto					
Tulot	41	45	40	-5	-11,1 %
Menot	145	119	101	-18	-15,1 %
Netto	-104	-74	-61	13	-17,6 %
Asuntotoimi					
Tulot	873	897	1 022	125	13,9 %
Menot	926	695	804	109	15,7 %
Netto	-53	202	218	16	-7,9 %
Pelastustoimi					
Tulot					
Menot	406	431	442	11	2,6 %
Netto	-406	-431	-442	-11	2,6 %
Konsernin kiinteistöhallinto yhteensä					
Tulot	914	942	1 062	120	12,7 %
Menot	1 477	1 245	1 346	101	8,1 %
Netto	-563	-303	-284	19	-6,3 %

Infrapalvelut

Infrapalveluissa huolehditaan kunnan liikenneväylien ja muiden infratoimintojen kunnossapidosta, saneerauksesta ja rakentamisesta turvallisuus ja ympäristö huomioiden. Kuntastrategian linjauksen mukaisesti tie- ja kevyenliikenteen väylät tullaan pitämään turvallisen liikkumisen edellyttämällä tasolla. Katuverkoston saneerausta jatketaan investointiohjelman mukaisesti. Tehtäviä toteutetaan oman henkilöstön työnä sekä ostopalveluna yksityisiltä palveluntuottajilta.

Viheralueiden hoidolla luodaan viihtyisä, toimiva ja turvallinen ympäristö. Kuntastrategian mukaisesti tullaan erityisesti panostamaan kirkonkylän taajaman tiealueen viherkaistojen hoitoon sekä muihin infrapalveluille kuuluvien puisto- ja viheralueiden siisteyteen. Puutarhurin eläköityessä vuoden 2021 aikana, joudutaan viheralueiden hoidon organisointi tekemään olemassa olevilla resursseilla.

Kaavoituksen avulla luodaan edellytykset hyvälle ja elinvoimaiselle ympäristölle asumisen ja elinkeinojen tarpeisiin sekä palveluiden saatavuudelle ja liikennejärjestelyille. Kaavoituksen puolella jatkuu kaavatietojen vienti paikkatietojärjestelmään.

Jätehuollon palveluajatuksena on viihtyisän, turvallisen ja terveellisen ympäristön turvaaminen tuottamalla kunnan lakisääteiset jätehuollon palvelutehtävät. Kunta on liittynyt Sammakkokangas Oy:n osakkaaksi 1.1.2020 alkaen ja jatkossa Sammakkokangas Oy tuottaa jätehuollon tehtävät kunnan alueella.

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle: Henkilöstöressurit ovat pienet ja organisaatio on haavoittuvainen. Ennakoimattomat pidemmät poissaolot ja henkilövaihdokset sekoittavat hetkellisesti rutiineja.

Infrapalveluissa on 10,7 henkilötyövuoden panos: kokoaikaiset 3 yhdyskuntarakentajaa ja 2 ympäristöhoitajaa, teknisen päällikön työpanoksesta 0,9 htv, varikon työnjohtajan työajasta 0,5 htv sekä toimistosihteerin ja kanslistin työpanosta yht. 0,6 htv. Puutarhurin eläköityessä vuoden 2021 kuluessa hänen työpanoksensa on vain 0,2 htv. Viheralueiden kausityöntekijöitä on työllistettyinä 2 htv ja määräaikaisina 1,5 htv.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Jätehuolto				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuvirkailija
Kattavat jätehuollon palvelut	Estetään roskaantumista ja asiattomasta jätteiden käsittelystä aiheutuvia terveys- ja viihtyisyyshaittoja.	Kattavat jätehuollon palvelut kuntalaisille.	Kotitalouksen jätehuollon laillisuus ja toimivuus: järjestetyn jätehuollon piirissä on >98 % kiinteistöistä.	
	Vastuullinen omistajuus kunnallisessa jätehuoltoyhtiössä	Osakkuus kunnallisessa jäteyhtiössä.	Jätehuollon toimivuus.	
	Yhteistyö	Tehdään yhteistyötä alan toimijoiden kanssa.	Yhteiset palaverit	
Infrapalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Viihtyisä ja osallistava Hankasalmi				
Asuinympäristön viihtyisyys	Hyvin hoidetut viheralueet	Erlaisia puisto- ja viheralueita sekä kunnan kiinteistöjen, että kirkonkylän taajaman tiealueen viherkaistoja, hoidetaan niin että ne lisäävät asukasviihtyvyyttä.	Hoitokertojen määrä.	Tekninen päällikkö
	Tie- ja kevyenliikenteen –väylät pidetään turvallisen liikkumisen edellyttämällä tasolla.	Pyritään varmistamaan liikenneturvallisuus teiden hoidon keinoin	Korvaushakemusten määrä.	Tekninen päällikkö
Voimaannuttava Hankasalmi				
Kaavoituksella luodaan puitteet	Pienmäen asuinalue rakentuu Niemisjärvelle.	Pienmäen alueen rakennuspaikkojen markkinointi.	Toteutuneet rakennukset kaava-alueella strategiakauden kuluessa, asukasmäärä	Tekninen päällikkö

Henkilöstön määrä (htv1) Infrapalvelut	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021	
					%
Vakituiset	7,5	7,82	7,2	-0,62	-8 %
Työllistetyt	1,7	1,5	2	0,5	33 %
Muut määräaikaiset	1,2	1	1,5	0,5	50 %
Yhteensä	10,4	10,32	10,7	0,38	4 %

Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Infrapalvelut, hallinto					
Tulot	2				
Menot	31	44	43	-1	-2,3 %
Netto	-29	-44	-43	1	-2,3 %
Viheralueet					
Tulot	16	12	12	0	0,0 %
Menot	82	100	74	-26	-26,0 %
Netto	-66	-88	-62	26	-29,5 %
Kaavoitus					
Tulot					
Menot	54	53	46	-7	-13,2 %
Netto	-54	-53	-46	7	-13,2 %
Hulevesien käsittely					
Tulot	40	38	38	0	0,0 %
Menot	13	38	38	0	0,0 %
Netto	27	0	0	0	0,0 %
Liikennealueet					
Tulot	3				
Menot	229	287	283	-4	-1,4 %
Netto	-226	-287	-283	4	-1,4 %
Varikko					
Tulot	119	112	120	8	7,1 %
Menot	223	266	278	12	4,5 %
Netto	-104	-154	-158	-4	2,6 %
Infrapalvelut yhteensä					
Tulot	180	162	170	8	4,9 %
Menot	632	788	762	-26	-3,3 %
Netto	-452	-626	-592	34	-5,4 %

Vesihuoltolaitos – kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö

Vesihuoltolain (681/2014) mukaan kunnan tuli kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista. Hankasalmen kunnan vesi- ja viemärlaitoksesta on muodostettu kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö 1.1.2015 alkaen, kunnanvaltuuston päätös 14.12.2015 § 46.

Taseyksikön talousarvion laadinnassa ja talousarviokäsittelyssä noudatetaan kuntalain 110 §:n talousarvion ja –suunnitelman laadintaa koskevia säännöksiä. Kirjanpidollisesti eriytetyn vesihuoltolaitoksen talousarvio on sisällytetty ympäristölautakunnan ja koko kunnan talousarvioon.

Vesihuoltolaitoksen talousarvio laaditaan kalenterivuodeksi ja taloussuunnitelma vähintään kolmeksi vuodeksi eteenpäin. Talousarviovuosi on suunnittelukauden ensimmäinen vuosi. Menot budjetoidaan suoriteperusteisesti tai niitä vastaavalla tavalla ja tulot budjetoidaan suunnitteluvuodelle, jolloin niiden saanto on lopullinen.

Hankasalmen kunnan vesihuolto toimittaa asiakkailleen laatuvaatimukset täyttävää talousvettä sekä vastaanottaa ja käsittelee jätevettä.

Vesihuollon talous on viime vuosina ollut alijäämäinen. Veden käyttömaksuihin tehdään 1.1.2021 alkaen talouden tasapainotusohjelman mukainen korotus.

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle: Verkoston vuototilanteisiin liittyvät saastumisriskit, viemäriverkoston kunto, pitkät välimatkat, veden riittävyys ja veden laatuhäiriöt, onnettomuudet ja ilkivallan uhka. Lisäksi merkittävänä riskinä on henkilöstöressurssien pienuus.

Vesihuollossa on 2,7 henkilötyövuoden panos: kokoaikainen vesihuoltolaitoksen vastaava hoitaja sekä vesihuoltolaitoksen hoitajan työpanosta 0,7 htv, varikon työnjohtajan työpanosta 0,5 htv, teknisen päällikön työpanosta 0,1 htv sekä toimistosihteerin työpanosta 0,4 htv

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Vesihuolto				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Toimiva vesihuolto	Toimiva vesihuolto	Pyritään turvaamaan vesihuollon toimintavarmuus kaikissa tilanteissa	Häiriötilanteissa yli 2 tuntia kestäneiden vesikatkojen määrä	Tekninen päällikkö

Henkilöstön määrä (htv1) Vesihuoltolaitos	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 %	
Vakituiset	2,7	2,7	2,7	0	0 %
Yhteensä	2,7	2,7	2,7	0	0 %

Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Vesilaitos					
Tulot	302	360	375	15	4,2 %
Menot	172	178	172	-6	-3,4 %
Netto	130	182	203	21	11,5 %
Viemärlaitos					
Tulot	477	492	507	15	3,0 %
Menot	416	407	412	5	1,2 %
Netto	61	85	95	10	11,8 %
Vesihuoltolaitos yhteensä					
Tulot	779	852	882	30	3,5 %
Menot	588	585	584	-1	-0,2 %
Netto	191	267	298	31	11,6 %
Poistot	253	252	247	-5	-2,0 %

Taseyksikön tulosbudjetti

Vesihuoltolaitos (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021 euroa %	
Toimintatulot	779	852	882	30	4 %
Toimintamenot	-588	-585	-584	1	0 %
Toimintakate	191	267	298	31	12 %
Rahoitustulot ja -menot	-46	-29	-16	13	-45 %
Korkotulot (sisäiset)					
Muut rahoitustulot ja -menot	-27	-16	-3	13	-81 %
Korkomenot (sisäiset)					
Korvaus peruspääomasta	-19	-13	-13	0	-1 %
Muut rahoitusmenot					
Vuosikate	145	238	282	44	19 %
Poistot ja arvonalentumiset	253	252	247	-5	-2 %
Satunnaiset tulot ja -menot					
Tilikauden tulos	-108	-14	35	49	-351 %

Rakennus- ja valvontalautakunta

Ympäristötoimen toimialaan kuuluneen rakennus- ja valvontalautakunnan toiminta päättyy vuoden 2020 loppuun mennessä. Vuoden 2021 alussa muodostettavan ylikunnallisen lupa- ja

valvontalautakunnan Hankasalmen kunnalle tulevat maksuosuudet ovat yhdistetty talousarvioesityksessä ympäristölautakunnan alaisuuteen.

Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2019	Muutettu TA 2020	TA 2021	Muutos 2020-2021	
				euroa	%
Rakennus- ja valvontalautakunta					
Tulot					
Menot	4	6	0	-6	-100,0 %
Netto	-4	-6	0	6	-100,0 %
Ympäristönsuojelu					
Tulot	5	6	0	-6	-100,0 %
Menot	68	73	0	-73	-100,0 %
Netto	-63	-67	0	67	-100,0 %
Rakennustarkastus					
Tulot	56	31	0	-31	-100,0 %
Menot	105	110	0	-110	-100,0 %
Netto	-49	-79	0	79	-100,0 %
Rakennus- ja valvontalautakunta yhteensä					
Tulot	61	37	0	-37	-100,0 %
Menot	177	189	0	-189	-100,0 %
Netto	-116	-152	0	152	-100,0 %

Rakennus- ja valvontalautakunnan toiminta päättyy vuoden 2020 loppuun. Ylikunnallisen lupa- ja valvontalautakunnan maksuosuudet sisältyvät ympäristölautakunnan ta 2021 lukuihin.

Toimenpideohjelma taseen alijäämän kattamiseksi

Kumulatiivista alijäämää oli vuoden 2015 tilinpäätöksessä kunnan taseessa 2 447 823 euroa, kun sitä vuoden 2016 talousarvion laatimisvaiheessa ennakoitiin pahimmillaan olevan jopa lähemmäs 3,5 miljoonaa euroa, eli selkeästi yli 500 euroa kuntalaista kohden. Summaksi 31.12.2015 muodostui noin 470 euroa kuntalaista kohden. Tilanteen koheneminen johti siihen, ettei Hankasalmella voimaan tulleen uuden kuntalain taloutta koskevia määräyksiä tulkiten olekaan aikaa taseessa olevan alijäämän kattamiseen vuoteen 2022 saakka, kuten talouden tasapainotusta on aiemmin suunniteltu. Talouden tasapaino on saavutettava vuoteen 2020 mennessä. Tasapaino sinällään käyttötaloudessa on saavutettu, mutta kattamatonta alijäämää taseessa on todennäköisesti tilinpäätöksessä 2020 selkeästi jäljellä.

Vuoden 2016 toteuma oli selkeästi ylijäämäinen, vaikka metsämaanmyyntituotto 300 000 euroa jäikin pääsääntöisesti toteutumatta ja testamenttivarallisuuden kohdentamista vanhuspalvelujen muutosten rahoittamiseen siirrettiin isolta osin vuoteen 2017, jolloin sen kautta toteutettiin seniorikeskushanke huolimatta kunnan talouden kireästä tilanteesta. Ylijäämä oli 1,5 miljoonaa euroa ja kattamatonta alijäämää 31.12.2016 jäljellä taseessa oli noin 900 000 euroa.

Vuoden 2017 tulos oli ylijäämäinen 732 000 euroa, jolloin kattamatonta alijäämää jäi taseeseen hieman yli 165 000 euroa. Taloussuunnitelmavuoden 2018 aikana toteutettiin Suur-Savon Sähkön osakkeiden myynti 1,4 miljoonaa euroa, josta lähes koko myyntisumma kirjautui myyntivoitoksi. Kauppa toteutui joulukuussa 2018.

Vuoden 2018 tulos painui negatiiviseksi ollen -486 000 euroa. Vuoden 2018 tilinpäätöksessä korjattiin myös edelliseen tilikauteen kohdistuva lomapalkkavelan määrän laskennassa tapahtunut virhe, joka kohdistettiin edellisten tilikausien alijäämään. Vuoden 2018 tilinpäätöksen jälkeen taseeseen kertynyt alijäämä oli 872 000. Vuoden 2019 tilinpäätös, vaikka kyseisen vuoden kuluessa aloitettiin jo muutoksiin tähtäävät toimenpiteet, painui alijäämäiseksi -1,48 miljoonaa, jonka jälkeen taseeseen kertynyt alijäämä kasvoi 2,35 miljoonaan euroon.

Vuoden 2020 aikana laadittiin kuntaan talouden tasapainotusohjelmaa, jonka yhtenä osana olivat koko kunnan henkilöstöä koskevat YT-neuvottelut. Tuossa tasapainotusohjelmassa on linjattu keinot alijäämään kattamiseen ja käyttötalouden terveenä pitämiseen.

Valtuuston hyväksymä talouden tasapainotussuunnitelma lähtee siitä, että kunnan alijäämän kattamiseksi ja kunnan omavaraisuuden parantamiseksi kunta on aktiivinen Suur-Savon Sähkön osakkeiden myynnin suhteen ja pyrkii etenemään osakkeiden myymisessä jo vuoden 2020 kuluessa. Kunnanjohtajalle annetaan valmisteluvaltuudet myynnin suhteen. Käytännössä asian toteutuminen jää vuoteen 2021.

Vuoden 2020 kuluessa on kuitenkin käyttötalous käännetty positiiviseksi ja tilinpäätösarvio vuodesta 2020 on noin miljoona euroa, joten taseen alijäämää saadaan pienennettyä huomattavasti tilinpäätöksessä 2020 joka tapauksessa. Tilinpäätöksen 2020 valtuustokäsittelyyn mennessä pyritään löytämään keinot omaisuuden myyntiin, jolloin valtuustolle on esittää terveellä pohjalla oleva käyttötalous ja päätökset, joilla alijäämä tulee katetuksi.

TULOSLASKELMA JA RAHOITUSLASKELMA

Kunnan tuloslaskelma

Ulkoiset ja sisäiset tulot ja menot (1 000 e)	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
TOIMINTATUOTOT	8 768	8 584	7 685	7 635	7 585	7 535
Myyntituotot	3 755	3 493	3 367			
Maksutuotot	1 719	1 707	1 403			
Tuet ja avustukset	693	721	739			
Muut toimintatuotot	2 601	2 663	2 176			
TOIMINTAKULUT	-42 627	-41 435	-40 479	-40 565	-41 035	-41 485
Henkilöstökulut	-15 590	-15 725	-14 451			
Palvelujen ostot	-21 098	-20 074	-19 539			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 013	-1 921	-1 718			
Avustukset	-1 595	-1 592	-2 389			
Muut toimintakulut	-2 331	-2 123	-2 382			
TOIMINTAKATE	-33 859	-32 851	-32 794	-32 930	-33 450	-33 950
VEROTULOT	15 412	15 250	15 690	15 520	15 700	15 900
Kunnan tulovero	13 140	12 882	13 126			
Kiinteistövero	1 323	1 312	1 312			
Osuus yhteisöveron tuotosta	949	1 056	1 252			
VALTIONOSUUDET	18 486	20 450	19 180	19 180	19 500	19 750
Valtionosuudet	18 486	19 780	19 180	19 180	19 500	19 750
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus		670				
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT*	115	124	50	50	50	50
Korkotuotot	0	0	0			
Muut rahoitustuotot	195	195	111			
Korkokulut	-61	-58	-43			
Muut rahoituskulut	-19	-13	-18			
VUOSIKATE	154	2 973	2 126	1 820	1 800	1 750
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 654	-2 700	-1 730	-1 791	-1 739	-1 553
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 654	-1 572	-1 730	-1 791	-1 739	-1 553
Kertaluonteiset poistot		-1 128				
SATUNNAISET ERÄT		650				
Satunnaiset tuotot		650				
Satunnaiset menot		0				
TILIKAUDEN TULOS	-1 500	923	396	29	61	197
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	22					
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-1 478	923	396	29	61	197

*Rahoitustuotot ja -kulut on päivitetty tilinpäätösennusteen 2020 mukaiseksi

Kunnan rahoituslaskelma

1000 e	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024
Toiminnan rahavirta	181	3 423	2 126	1 820	1 800	1 750
Vuosikate	154	2 973	2 126	1 820	1 800	1 750
Satunnaiset erät		650				
Tulorahoituksen korjaukset	27	-200				
Investointien rahavirta	-2 148	2 375	-952	-710	-720	-760
Investointimenot	-2 173	-2 040	-982	-800	-800	-800
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	500	30			
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulo	25	3 915		90	80	40
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 967	5 798	1 174	1 110	1 080	990
Rahoituksen rahavirta	-1 025	-5 411	-756	-1 081	-1 081	-1 081
Antolainauksen muutokset	-57	20				
Antolainasaamisten lisäykset	-57	-31				
Antolainasaamisten vähennykset	0	51				
Lainakannan muutokset	1 274	-5 431	-756	-1 081	-1 081	-1 081
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 000	0	0	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-726	-931	-756	-581	-581	-581
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 000	-4 500	0	-500	-500	-500
Oman pääoman muutokset	0					
Muut maksuvalmuiden muutokset	-2 242					
Rahavarojen muutos	-2 992	387	418	29	-1	-91
Vaikutus maksuvalmiuteen	-2 992	387	418	29	-1	-91
Rahavarojen muutos	-2 992	387	418	29	-1	-91
Rahavarat 31.12.	1 122	1 509	1 927	1 956	1 955	1 864
Rahavarat 1.1.	4 114	1 122	1 509	1 927	1 956	1 955

Investointisuunnitelma 2021-2025

PYSYVÄT VASTAAVAT Investointihankkeet euroa	Kokonais- kustannusarvio	Kokonais- kustannusarvio 2021-2025					
			TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET							
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT							
Atk-ohjelmat	20 000	20 000	20 000				
Kunnanhallitus	20 000	20 000	20 000				
Office 365 siirtyminen	20 000	20 000	20 000				
Muut	199 000	199 000	164 000			35 000	
Kunnanhallitus	25 000	25 000				25 000	
Palomuurin uusinta	25 000	25 000				25 000	
Perusturvalautakunta	154 000	154 000	154 000				
Sosiaalihuollon tietojärjestelmän hankinnat	154 000	154 000	154 000				
Ympäristölautakunta	20 000	20 000	10 000			10 000	
Kameravalvonnan ajanmukaistaminen	20 000	20 000	10 000			10 000	
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET							
Tulot							
Menot	219 000	219 000	184 000			35 000	
Nettomenot	219 000	219 000	184 000			35 000	
RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT							
Ympäristölautakunta	235 000	235 000	147 000	88 000			
Kotirannan pyykkivarasto	30 000	30 000	30 000				
Metsätähden ja Tähtelän uusi ulkoverhous	35 000	35 000	35 000				
Metsätähden huonesaneeraus 11 kpl	88 000	88 000			88 000		
Monitoimitalon pihan saneeraus	70 000	70 000	70 000				
Niemisjärven koulun salaojaremontti	12 000	12 000	12 000				
RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT							
Tulot							
Menot	235 000	235 000	147 000	88 000			
Nettomenot	235 000	235 000	147 000	88 000			

PYSYVÄT VASTAAVAT Investointihankkeet euroa	Kokonais- kustannusarvio	Kokonais- kustannusarvio 2021-2025	TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET							
Sivistyslautakunta	80 000	80 000	60 000	20 000			
<i>Ulkoilu- ja urheilualueet</i>	<i>80 000</i>	<i>80 000</i>	<i>60 000</i>	<i>20 000</i>			
Kirkonkylän uimalaiturin uusiminen	10 000	10 000	10 000				
Mörkölänmäen rinteiden lähiliikuntakuntoportaati -hanke	10 000	10 000	10 000				
kunnan brutto-osuus	20 000	20 000	20 000				
avustustulo kunnalle	-10 000	-10 000	-10 000				
Niemisjärven kuntoradan perusparannus I-vaihe	20 000	20 000	20 000				
Niemisjärven kuntoradan perusparannus II-vaihe	20 000	20 000		20 000			
Keskisenlammen luontopolun parannus -hanke*	20 000	20 000	20 000				
kunnan brutto-osuus	40 000	40 000	40 000				
avustustulo kunnalle	-20 000	-20 000	-20 000				
*Keskisenlammen luontopolun parannus -hankkeen toteuttaminen edellyttää avustuksen saamista							
Ympäristölautakunta	1 637 000	1 459 000	435 500	387 500	341 000	295 000	
<i>Puistot ja yleiset alueet</i>	<i>200 000</i>	<i>200 000</i>	<i>55 000</i>	<i>55 000</i>	<i>45 000</i>	<i>45 000</i>	
Puistot ja leikkialueet	80 000	80 000	20 000	20 000	20 000	20 000	
Niemisjärven leikkipuiston kunnostus	15 000	15 000	15 000				
Aallonkankaan leikkipuiston kunnostus	15 000	15 000		15 000			
Elsankujan leikkipuiston kunnostus	15 000	15 000			15 000		
Kirkonkylän uimarannan leikkipuiston kunnostus	15 000	15 000				15 000	
Latupohjien perusparannus	40 000	40 000	10 000	10 000	10 000	10 000	
Venevalkamien peruskorjaus	20 000	20 000	10 000	10 000			
<i>Liikennealueet</i>	<i>1 025 000</i>	<i>877 000</i>	<i>273 500</i>	<i>237 500</i>	<i>201 000</i>	<i>165 000</i>	
Kaavateiden vuotuinen perusparannus	40 000	40 000	10 000	10 000	10 000	10 000	
Kaavateiden päällysteiden uusiminen	40 000	40 000	10 000	10 000	10 000	10 000	
Katuvalaistuksen saneerausohjelma	30 000	30 000	15 000		15 000		
Näkinniementien peruskorjaus	184 000	36 000	36 000				
Kivakalliontien peruskorjaus	41 000	41 000			31 000	10 000	
Mäkikujan peruskorjaus	37 000	37 000			27 000	10 000	
Oikotien peruskorjaus	22 000	22 000				22 000	
Anterontien peruskorjaus	85 000	85 000	60 000	25 000			
Osuuskuntatien peruskorjaus	91 000	91 000		73 000	18 000		
Kulmatien peruskorjaus	42 000	42 000				42 000	
Kääköntie peruskorjaus	195 000	195 000	87 500	87 500	20 000		
Elsankujan peruskorjaus	42 000	42 000		32 000	10 000		
Ruokoniementien peruskorjaus	75 000	75 000			60 000	15 000	
Tertunkujan peruskorjaus	46 000	46 000				46 000	
Suotien-Rinnetien päällystäminen (495m)	35 000	35 000	35 000				
Laitalantien päällystäminen (300m)	20 000	20 000	20 000				
VESIHUOLTOLAITOS - TASEYKSIKKÖ	412 000	382 000	107 000	95 000	95 000	85 000	
<i>Vesihuoltolaitos</i>	<i>412 000</i>	<i>382 000</i>	<i>107 000</i>	<i>95 000</i>	<i>95 000</i>	<i>85 000</i>	
Talojohdot ja uudet linjat	60 000	60 000	15 000	15 000	15 000	15 000	
Viemäriverkosto, vuotovesien vähentäminen	120 000	120 000	30 000	30 000	30 000	30 000	
Viemäripumppaamojen uusiminen	80 000	80 000	20 000	20 000	20 000	20 000	
Vesimittareiden uusiminen	140 000	110 000	30 000	30 000	30 000	20 000	
Vedenalaisten putkilinjojen tarkastus	12 000	12 000	12 000				
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET							
Tulot	-30 000	-30 000	-30 000				
Menot	1 747 000	1 569 000	525 500	407 500	341 000	295 000	
Nettomenot	1 717 000	1 539 000	495 500	407 500	341 000	295 000	

PYSYVÄT VASTAAVAT Investointihankkeet euroa	Kokonais-		TA 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
	kustannusarvio	kustannusarvio 2021-2025					
KONEET JA KALUSTO							
Kunnanhallitus	55 000	55 000	35 000	20 000			
Luottamus henkilöiden kannettavat	35 000	35 000	35 000				
Runkoverkon kytkinten uusinta	20 000	20 000		20 000			
Sivistyslautakunta	205 000	205 000	55 000	35 000	45 000	35 000	35 000
Koulutuspalvelut	110 000	110 000	30 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Aseman koulun kannettavat	15 000	15 000	15 000				
Lukion ykkösten kannettavat tietokoneet	95 000	95 000	15 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Liikuntapalvelut	95 000	95 000	25 000	15 000	25 000	15 000	15 000
Liikuntapaikkojen varustaminen	75 000	75 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Suunnistuskartat	20 000	20 000	10 000		10 000		
Ympäristölautakunta	145 000	145 000	35 000	45 000	15 000	50 000	
Konekeskuksen kalustohankinnat	70 000	70 000	20 000	15 000	15 000	20 000	
Ruokapalvelun kalustohankinnat	20 000	20 000		10 000		10 000	
Siivoustoimen kone- ja kalustohankinnat	20 000	20 000		10 000		10 000	
Kiinteistönhoidon konehankinnat	20 000	20 000		10 000		10 000	
Pääkirjaston vak:n uusiminen	15 000	15 000	15 000				
KONEET JA KALUSTO							
Tulot							
Menot	405 000	405 000	125 000	100 000	60 000	85 000	35 000
Nettomenot	405 000	405 000	125 000	100 000	60 000	85 000	35 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ							
Tulot	-30 000	-30 000	-30 000				
Menot	2 606 000	2 428 000	981 500	595 500	436 000	380 000	35 000
Nettomenot	2 576 000	2 398 000	951 500	595 500	436 000	380 000	35 000

Henkilöstösuunnitelma 2021

KUNNANHALLITUS	TA 2020	TA 2021	MUUTOS	%
Luottamushenkilö- ja henkilöstöhallinto				
Kunnanjohtaja	1	1		
Palvelujohtaja	0,5	0,5		
Päälouottamusmies	0,4	0,4		
Työsuojelupäällikkö	0,16	0,16		
Työsuojeluvaltuutettu	0,24	0,24		
Yhteensä	2,3	2,3		
Maaseutu- ja elinkeinopalvelut				
Elinkeinopäällikkö	0,4	0	-0,4	-100 %
Kanslisti	0,8	0	-0,8	-100 %
Yhteensä	1,2	0	-1,2	-100 %
Kuljetussuunnittelu				
Kuljetussuunnittelija	0,5	0,5		
Yhteensä	0,5	0,5		
Yleis- ja taloushallinto				
Toimistosihtööri	1	1		
Kanslisti	1,2	0	-1,2	-100 %
Taloussihtööri/-johtaja	1	1		
Ostolaskusihtööri, tiedottaja	0,5	1	0,5	100 %
Kirjanpitäjä	1,5	1	-0,5	-33 %
Palkanlaskija	2	2		
Yhteensä	7,2	6	-1,2	-17 %
Atk-palvelut				
Atk suunnittelija	1	1		
Atk-tukihenkilö	2,5	2,5		
Yhteensä	3,5	3,5		
KUNNANHALLITUS	14,7	12,3	-2,4	-16 %
PERUSTURVALAUTAKUNTA	TA 2020	TA 2021	MUUTOS	%
Hallinto ja toimisto				
Palvelujohtaja	0,5	0,5		
Vanhuspalvelupäällikkö	1,0	0,0	-1	-100 %
Toimistosihtööri	2,0	2,0		
Yhteensä	3,5	2,5	-1	-29 %
Sosiaalipalvelut				
Sosiaalipalvelupäällikkö	1	1		
Sosiaalityöntekijä	2	2		
Asiakasohjaaja, mt/päihde	1	1		
Asiakasohjaaja vpl	1	1		
Työllisyyskoordinaattori	1	1		
Ohjaajat Pollari	2	1,25	-0,75	-38 %
Sosiaalipalvelusihtööri	0,5	0,5		
Ohjaajat toimintakeskus	2	2		
Perhetyöntekijä	2	2		
Yhteensä	12,5	11,75	-0,75	-6 %

Kotihoito				
Sairaanhoitaja	8	8		
Lähihoitaja	19,5	19	-0,5	-3 %
Kodinhoitaja	4	3	-1	-25 %
Kotivastaja	0,5	1	0,5	100 %
Palveluvastaava	1	1		
Asiakasohjaaja	1	1		
Optimointiohjaaja	0	1	1	
Fysioterapeutti	2	2		
Seniorikeskus	0,5	0,5		
Varahenkilöstö, lähihoitaja	2	2		
Yhteensä	39	39	0	0 %
Päiväranta				
Palveluvastaava	1	0,08	-0,92	-92 %
Sairaanhoitaja	2	0,33	-1,67	-84 %
Perus/lähihoitaja	17	3	-14	-82 %
Hoitoapulainen	2	0,33	-1,67	-84 %
Yhteensä	22	3,74	-18,26	-83 %
Palvelutalo Kotiranta				
Palveluvastaava	1	1		
Sairaanhoitaja	2	2		
Lähihoitaja	11	11		
Yhteensä	14	14		
Palvelutalo Metsätähti				
Palveluvastaava	0,5	0,5		
Sairaanhoitaja	1	1		
Lähi/perushoitaja	10	10		
Yhteensä	11,5	11,5		
Tähtelä				
Palveluvastaava	0,5	0,5	0	
Sairaanhoitaja	1	1	0	
Toimintaterapeutti	0	0,5	0,5	
Lähi- ja perushoitaja	6	6,5	0,5	8 %
Yhteensä	7,5	8,5	1	13 %
Vanhuspalveluiden varahenkilöstö	4	4		
YHTEENSÄ PERUSTURVALAUTAKUNTA	113,5	94,49	-19	-17 %
SIVISTYSLAUTAKUNTA	TA 2020	TA 2021	MUUTOS	%
Sivistystoimen hallinto				
Sivistystoimenjohtaja	1	0,88	-0,12	-12 %
Toimistosihiteeri (hallinto)	1	0,76	-0,24	-24 %
Yhteensä	2	1,64	-0,36	-18 %
Koulutuspalvelut				
Peruskoulun rehtori	0,75	0,75		
Apulaisrehtori	0,75	0,75		
Lehtori	10	10		
Luokanopettaja	17	15	-2	-12 %
Erityisluokanopettaja	0	1	1	
Erityisopettaja	5	4	-1	-20 %
Päätoiminen tuntiopettaja (sis. 3 pt. esiopettajaa)	18	17	-1	-6 %

Koulukuraattori	1	1		
Lukion rehtori	0,5	0,5		
Lehtori	6	6		
Koulusihteeri	1	1		
Kasvatusohjaaja	0	0,5	0,5	
Koulun nuorisotyöntekijä	0,5	0	-0,5	-100 %
Koulunkäynninohjaaja	9,7	9,66	-0,04	0 %
Koulunkäynninohjaaja/-avustaja, ma	5,4	6,6	1,2	22 %
Perusopet. aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattori	0,14	0,14		
Yhteensä	75,74	73,9	-1,84	-2 %
Hyvinvointipalvelut				
Kansalaisopiston rehtori	0	0,12	0,12	
Hyvinvointipäällikkö/kansalaisopiston rehtori	1	0,27	-0,73	-73 %
Hyvinvointipäällikkö/apulaisrehtori	0	0,38	0,38	
Suunnittelijaopettaja (kansalaisopisto)	1,3	0,65	-0,65	-50 %
Opistos sihteeri	0,9	0,9		
Kulttuurituottaja	0,35	0,35		
Kirjastonjohtaja	1	1		
Kirjastonhoitaja	1	1		
Kirjastovirkailija	1	1		
Kirjastovirkailija/sivukirjastot	1	1		
Liikuntas sihteeri	0,35	0,35		
Vastaava nuorisotyöntekijä	1	0	-1	-100 %
Nuorisotyöntekijä	0,5	1,5	1	200 %
Vastaava työpajaohjaaja, ma	1	1		
Työpajaohjaaja, ma	1	1		
Etsivä nuorisotyöntekijä, ma	2	2		
Yhteensä	13,4	12,52	-0,88	-7 %
Varhaiskasvatuspalvelut				
Varhaiskasvatuspäällikkö	1	1		
Päiväkodin johtaja	1,86	1,86		
Varhaiskasvatuksen kiertävä erityisopettaja	1	1		
Varhaiskasvatuksen opettaja	6,3	6,8	0,5	8 %
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	11	13	2	18 %
Lastenhoitajana toimiva pph	3	1	-2	-67 %
Perhepäivähoitaja	7	6	-1	-14 %
Perhepäivähoitaja, päiväkot	0	0		
Ryhmäavustaja	0	0		
Varahenkilö	0	0		
Opistos sihteeri (varhaiskasvatuksen laskutus)	0,1	0,1		
Yhteensä	31,26	30,76	-0,5	-2 %
SIVISTYSLAUTAKUNTA				
Kansalaisopiston tuntiopettajat*	10,9	11,6	0,7	6 %
*Esitetään muusta henkilöstötaulukosta erillisenä henkilöstötyö-				
vuosien poikkeavan laskennan vuoksi:				
Henkilötyövuodet on laskettu seuraavasti: kansalaisopiston				
kokonaisopetusmäärä-suunnittelijaopettajien				
opetusvelvollisuudet / 580 t				

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	TA 2020	TA 2021	MUUTOS	%
Konsernin kiinteistöhallinto				
Kiinteistöjohtaja	1	1		
Kanslisti	1	1		
Toimistosihtööri	1	1		
Asuntosihtööri	1	1		
Valvoja	1	0	-1	-100 %
Yhteensä	5	4	-1	-20 %
Infrapalvelut				
Tekninen päällikkö	1	1		
Varikon työnjohtaja	1	1		
Yhdyskuntarakentaja	3	3		
Ympäristönhoitaja	2	2		
Puutarhuri	0,84	0,25	-0,59	-70 %
Yhteensä	7,84	7,25	-0,59	-8 %
Vesihuolto				
Vesi- ja viemärlaitoksen vastaava hoitaja	1	1		
Vesi- ja viemärlaitoksen hoitaja	0,7	0,7		
Yhteensä	1,7	1,7		
Siivouspalvelut				
Siivoustyönjohtaja	1	0,5	-0,5	-50 %
Laitoshuoltaja	15	15		
Yhteensä	16	15,5	-0,5	-3 %
Kiinteistöhuolto				
Kiinteistöhuollon työnjohtaja	1	1		
Kiinteistöhoitaja	5	4	-1	-20 %
Maalari, vanhempi	1	1		
Yhteensä	7	6	-1	-14 %
Ruokapalvelu				
Ravitsemistyönjohtaja	0	0,5	0,5	
Emäntä	1	1		
Ravitsemistyöntekijä, ruoka-autonkuljettaja	1	0	-1	-100 %
Ravitsemistyöntekijä	11	6	-5	-45 %
Yhteensä	13	7,5	-5,5	-42 %
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA YHTEENSÄ	50,54	41,95	-8,59	-17 %
RAKENNUS- JA VALVONTALAUTAKUNTA				
Ympäristönsuojelusihtööri	0,8	0		
Rakennustarkastaja	1	0		
Yhteensä	1,8	0		
YMPÄRISTÖTOIMI YHTEENSÄ	52,34	41,95	-10,39	-20 %

Kunnan tuki yritystoiminnalle

Muut yritykset

Tuki myönnetään arvonlisäveron sisältäville kustannuksille. Seuraavia tukia voivat saada ne hankasalmelaiset yritykset, jotka toimivat Hankasalmella ja työllistävät työvoimaa Hankasalmen kunnan alueella. Yrityksen kotipaikkakuntamerkintä Hankasalmelle ei siis yksin oikeuta näihin yritystukiin, vaan yrityksen on toimittava ja työllistettävä Hankasalmella, jotta on näihin oikeutettu.

- Oppisopimustukea ei enää vuodesta 2021 alkaen myönnetä, mutta vuoden 2020 alkaneihin yritysten oppisopimussuhteisiin sovelletaan vuoden 2020 talousarvion ehtoja vuonna 2021
- Koulutustuki
Yrittäjän toimialaan liittyvistä kurssimaksuista korvataan 50 %, enintään 400 €/v.
- Yrityksen kehittämistuki
Konsultointikustannuksista tai niihin rinnastettavista toimista, jotka kohdistuvat yrityksen kehittämiseen, korvataan 50 %, enintään 400€/vuosi, mikäli rahoitusta ei ole mahdollista saada/saatu muista lähteistä.
- Messu/näyttelypaikkatuki
50 % enint. 300 €/näyttelykerta. Tuki voidaan myöntää kahteen tapahtumaan/yritys/vuosi. (Tuki koskee näyttelypaikan vuokraa.)
- Teollisuusmaan myynti
Teollisuusmaata myytäessä peritään valtuuston kulloinkin vahvistama hinta ja vesihuollon liittymismaksu.

Maatilayritykset

Maaseudun yritysکوhtaisen koulutus-, neuvonta- ja suunnittelutuen maksuperusteet vuonna 2021. Tuki myönnetään arvonlisäveron sisältäville kustannuksille.

- Tilakohtaiset suunnitelmat
Salaojitussuunnitelma 50 % enintään 300 €/suunnitelma
- Erikoistuotantosunnitelma
Perustamis-, tuotanto-, markkinointi-, yms. suunnitelma 70 %, enintään 350 €/tuotannonala
- Tuotantorakennussuunnitelma
50 %, enintään 1500 €/suunnitelma
- Metsätaloussuunnitelma 20 %, enintään 250 € / suunnitelma.
Tuettavaan osuuteen voi sisällyttää neuvojan matkakorvaukset, postimaksut ja vastaavat palvelun saamisen edellytyksenä olevat kustannukset.

Maksatus

Avustuksia on haettava kirjallisesti. Avustus maksetaan jälkikäteen ja hakemukseen on liitettävä kuittijäljennökset suoritetuista maksuista tai muu selvitys toimenpiteen toteutumisesta. Avustuksia laitetaan maksuun kolme kertaa vuodessa: huhtikuussa, elokuussa ja joulukuussa.

Avustukset talousarviossa 2021

	Määräraha	Määräraha	Muutos 2020-2021	
	Ta 2020	Ta 2021	euroa	%
KUNNANHALLITUS	189 900	170 900	-19 000	-10 %
<i>Luottamushenkilöhallinto:</i>				
Joukkoliikenteen tukeminen (linja-autolla tehtävä ostoliikenne)	55 000	48 000	-7 000	-13 %
<i>Elinkeinopalvelut:</i>				
Yleisavustus 4H:lle	12 500	11 000	-1 500	-12 %
4H, toimistohuoneen siivous ja vuokra	4 400	4 400		
9-luokkalaisten kesätyöllistämiseen 4H:lle	3 000	3 000		
Hankasalmelaisten nuorten työllistämiseen (4H)	16 000	15 000	-1 000	-6 %
Stipendit ensimmäisen tutkinnon suorittaneille hankasalmelaisille	22 000	20 000	-2 000	-9 %
Haja-asutusalueen vesihuolto	27 000	27 000		
Suurtapahtumien tuki (mm. Kihveli Soikoon)	15 000	12 500	-2 500	-17 %
Seurantalojen ylläpitoavustukset	3 500	3 500		
Kotiseutuyhdistys museokylän ylläpito	5 000	5 000		
Tuet yrityksille	13 000	12 000	-1 000	-8 %
Kylätoimikuntien avustukset	500	500		
Tuet maatilayrityksille	2 000	2 000		
Tuettujen maksullisten lomapäivien tuki	7 000	7 000		
<i>Kunnallinen työllistäminen: (TA 2021 Perusturvan alla)</i>				
Kuntalisä 200 €/kk järjestöille työttömän työllistämistä yritykset/yhdistykset/ järjestöt, jos työllistävät pitkäaikaistyöttömän väh. 80% työajalla	4 000	0	-4 000	-100 %
PERUSTURVALAUTAKUNTA	172 900	169 000	-3 900	-2 %
<i>Perusturvan hallinto:</i>				
Mielenterveysyhdistys Tuikku	50 400	45 000	-5 400	-11 %
Avustukset yhteisöille	2 500	0	-2 500	-100 %
Veteraanien kuntoutus	120 000	120 000		0 %
<i>Kunnallinen työllistäminen:</i>				
Kuntalisä 200 €/kk järjestöille työttömän työllistämistä yritykset/yhdistykset/ järjestöt, jos työllistävät pitkäaikaistyöttömän väh. 80% työajalla	0	4 000	4 000	100 %
SIVISTYSLAUTAKUNTA	21 000	21 000		
<i>Kulttuuripalvelut:</i>				
Avustukset yhteisöille ja yksityisille	12 000	12 000		
<i>Liikuntapalvelut:</i>				
Avustukset seuroille	6 000	6 000		
<i>Nuorisopalvelut:</i>				
Avustukset nuorisojärjestöille	3 000	3 000		
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	99 000	90 000	-9 000	-9 %
<i>Liikennealueet:</i>				
Yksityisteiden kunnossapito- ja perusparannusavustukset	99 000	90 000	-9 000	-9 %
KAIKKI YHTEENSÄ	482 800	450 900	-31 900	-7 %

Talousarviossa on muitakin avustuksia kuin tässä luettelossa mainitut sekä avustuksia, jotka ovat lakisääteisiä, esim. sosiaalipalvelut/toimeentulotuki.

Kuljetuskustannukset 2021

Kuljetuskustannukset sisältyvät eri hallintokuntien talousarvioihin

Kuljetuskustannukset (euroa)	TA 2018	TA 2019	TA 2020	TA 2021
Joukkoliikenne	90 000	80 000	55 000	48 000
Toimintakeskus	53 000	53 000	10 000	13 000
VPL-kuljetukset (vammaispalvelulaki)	280 000	280 000	350 000	325 000
Sosiaalilainsäädännön mukaiset kuljetukset	57 700	57 000	70 000	70 000
ateriat	42 700	42 000	60 000	60 000
SHL	0	0	0	0
Seniorikeskus	15 000	15 000	10 000	10 000
Koulukuljetukset	737 000	700 700	700 700	650 000
11-vuotinen oppivelvollisuus	63 000	63 000	63 000	90 000
perusopetus	650 000	613 000	613 000	515 000
lukio	24 000	24 700	24 700	45 000
yhteensä	1 217 700	1 170 700	1 185 700	1 106 000

Konsernin tytäryhtiöt

Kunnan tytäryhtiöt

Yhtiö:

Kiinteistö Oy Hankasalmen Haka

Kiinteistö Oy Hankasalmen Somerinkulma

Kiinteistö Oy Hankasalmen Virastotalo

Kiinteistö Oy Vuokrahanka

Osakkeiden tuottama
määräysvalta:

100 %

100 %

68,54 %

58,20 %

Kiinteistö Oy Hankasalmen Haka

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittari
Kiinteistökannan korjausvelan vähentäminen	Kiinteistöjä kunnostetaan erillisen korjausohjelman mukaisesti	Korjausohjelma
Vuokrausasteen nostaminen	Vuokrausastetta nostetaan luopumalla tyhjiksi jääneistä ja merkittävällä vajaakäytöllä olevista rakennuksista.	Vuokrausaste
Vuokrien kohtuullinen hintataso.	Vertailu ympäryskuntien vuokra-asuntotarjonnan hintatasoon	Vertailu aikaisempien vuosien ja ympäristökuntien vuokratason

Keskeisimmät riskit tavoitteen toteutumiseksi:

- Rahoituksen saamisen ongelmat
- Lainojen korkojen nousu
- Vuokrasaatavien luottoriskit
- Lämmitys- ja sähköenergian hintojen nousu
- Heikko käyttöaste
- Vakavat vahingot ja onnettomuudet

Riskien hallinta, miten riskeihin varaudutaan ja miten ne hallitaan:

- Lainojen ja korkojen hallinta neuvottelujen ja mahdollisten uudelleenjärjestelyjen kautta
- Luottokelpoisuuden tarkastus asuntoa haattaessa ja tehokas perintä varmistamaan vuokrasaatavia
- Kokonaistaloudellisessa tarkastelussa vertaillaan eri energiamuotojen käytön vaikutuksia ja pyritään löytämään edullisin lämmitystapa
- Käyttöastetta nostetaan kiinteistökantaa kunto- ja korjattavuusarvioiden tulosten perusteella muuttamalla, sekä korjausrakentamisella.
- Vakuutukset vahinkojen ja onnettomuuksien varalle

Tehtävä:

Perustehtävänä on tuottaa ja ylläpitää Hankasalmen kunnassa kohtuuhintaista vuokra-asuntotoimintaa. Kiinteistöjä ylläpidetään teknistaloudellisesti järkevällä tavalla. Yhtiön taloudenpidossa noudatetaan omistajan ohjausta.

Toiminnan lyhyt kuvaus (palveluajatus):

Tarjoamme kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja.

Taloudelliset tavoitteet

Vuoden 2021 tavoitteena on nostaa vuokrausastetta, kiinteistökantaa kunto- ja korjattavuusarvioiden tulosten perusteella muuttamalla.

Merkittävimmät investoinnit 2021

- Korjausohjelman mukaista kunnostusta jatketaan kuudella kiinteistöllä
- Vuokrausasteen nostaminen purkamalla yksi rivitalorakennus

Tavoitteen määrittely	Mittari	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TS 2022
Vuokrausaste		75 %	76%	76%	> 85 %	> 80 %	> 85 %

Kiinteistö Oy Hankasalmen Somerinkulma

Toiminnalliset tavoitteet/toiminnan painopistealueet

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittari
Kiinteistön arvo säilyy ja omistaja saa kohtuullisen tuoton	Kiinteistöä ylläpidetään siten, että tavoite täyttyy. Tarvittaessa vuokrasopimukset neuvotellaan uudelleen.	Kiinteistö tuottaa omistajalle kohtuullista voittoa (1 – 5 % vuokratulosta)

Tehtävä:

Omistaa ja hallita Hankasalmen kunnan Hankaveden kylässä sijaitsevaa liikekiinteistöä (077-404-4-24).

Toiminnan lyhyt kuvaus /palveluajatus:

Kiinteistön liike- ja asuintilojen käyttästä pyritään pitämään korkeana, alueellisesti kilpailukykyisillä mutta kannattavilla vuokratasoilla.

Kiinteistö Oy Hankasalmen Virastotalo

Toiminnalliset tavoitteet/toiminnan painopistealueet

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittari
Kiinteistön arvon ylläpito	Suunnitelmallisten ylläpitokorjausten avulla estetään kiinteistön arvon lasku	Hoitovastikkeen taso Kiinteistöarvion tulos

Keskeisimmät riskit tavoitteen toteutumiselle:

- Lämmitys- ja sähköenergian hintojen nousu
- Lainojen korkojen nousu
- Vakavat vahingot ja onnettomuudet
- Kiinteistön käyttöaste perhekeskuksen käyttöönoton jälkeen

Riskien hallinta, miten riskeihin varaudutaan ja miten ne hallitaan:

- Lainojen ja korkojen hallinta neuvottelujen ja mahdollisten uudelleenjärjestelyjen kautta
- Käyttöaste pyritään pitämään korkeana
- Kiinteistön vetovoimaisuus ylläpidetään
- Vakuutukset vahinkojen ja onnettomuuksien varalle

Merkittävimmät Investoinnit 2018-2021

- Ei tehtyjä investointeja.

Merkittävimmät Investoinnit 2020-2023

- Hallituksen/yhtiökokouksen korjaussuunnitelmassa ei ole esitetty investointeja 2018-2022.

Tehtävä:

Tarjota nykyaikaiset ja tarpeenmukaiset toimitilat kiinteistön käyttäjille, ja täyttää kiinteistön omistajien tuotto-odotukset.

Toiminnan kuvaus/palveluajatus:

- Tarjotaan käyttäjille terveelliset ja toimivat tilat
- Järjestetään käyttäjille toimitilapalvelut sopimusten mukaisesti

Taloudelliset tavoitteet

- Tiloja ylläpitämällä säilytetään kilpailukyky, vetovoimaisuus, käyttäjille kohtuulliset menot ja omistajille odotusten mukainen tuotto.

Tavoitteen määrittely	Mittari	TP 2018	TP 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
Hoitovastike	€/osake	4,58	4,58	4,62	4,75	4,75	4,75
Rahoitusvastike	€/osake	3,08	3,08	1,62/1,42	1,52/1,32	1,52/1,32	1,52/1,32

Kiinteistö Oy Vuokrahanka

Toiminnalliset tavoitteet/toiminnan painopistealueet

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittari
Käyttöaste Asukastyytyväisyys	Huoneistojen käyttöaste 97 % Huoneistojen kunnossapito	% Kysely

Yhtiö pidetään itsenäisenä, ellei sen myynti onnistu taloudellisesti järkevästi.

Riskit

Keskeisimmät riskit tavoitteen toteutumiselle:

- Lämmitys- ja sähköenergian hintojen nousu
- Vakavat vahingot ja onnettomuudet

Riskien hallinta, miten riskeihin varaudutaan ja miten ne hallitaan:

- Yhtiön maineen ylläpitäminen kohtuuhintaisena ja huoneistojen kunnosta huolehdittavana yhtiönä
- Luottokelpoisuuden ja elämäntapojen tarkastus asuntoa haettaessa
- Vakuutukset vahinkojen ja onnettomuuksien varalle

Tehtävä:

- Omistaa ja hallita vuokra-asuntoja

Toiminnan kuvaus/palveluajatus:

- Vuokra-asuntojen vuokraus ja ylläpito

Merkittävimmät Investoinnit 2021

- Ei tiedossa merkittäviä investointeja

Taloudelliset tavoitteet

Tavoitteen määrittely	Mittari	Tp 2019	Ta 2020	Ta 2021
Käyttöaste	%	97,0	97,0	97,0